

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi yksityisistä teistä annetun lain ja yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yksityisistä teistä annettua lakia ja yleisistä teistä annettua lakia.

Yksityisistä teistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka perusteella tiekunnan päätöksellä kaikilta tieosakkailta voitaisiin periä tiemaksuun sisältyvä samansuuruinen perusmaksu. Sillä katettaisiin tiekunnan hallinnon hoitamisesta aiheutuvat välittömät kulut. Lisäksi ehdotetaan, että tieosakkaan käyttäessä tilapäisesti tietä aikaisempaa enemmän hänelle voitaisiin määrätä tilapäisestä lisäkäytöstä käyttömaksu. Tien tilapäisen käytön perusteella voitaisiin periä käyttömaksu sellaiseltakin, joka on saanut oikeuden tien käyttöön muun kuin yksityisistä teistä annetun lain nojalla.

Yksityisistä teistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi alueellista tietoimitusta koskeva säännös. Alueellisessa tietoimituksessa kaikki tietyllä laajemmalla alueella olevat

yksityiset tieyhteydet käsiteltäisiin ja järjestettäisiin yhtenä kokonaisuutena. Tällainen alueellinen tietoimitus voisi tulla vireille myös kunnan tai asianomaisen maanmittaus-toimiston aloitteesta. Alueellisen tietoimituksen kustannukset voitaisiin maksaa osittain tai kokonaan valtion varoista.

Lisäksi ehdotetaan, että uuden kulkuyhteyden perustamisesta aiheutuvaa huomattavaa haittaa arvioitaisiin kiinteistörajoista riippumatta eikä vain sijaintikiinteistön kannalta. Eräitä muutoksenhakua koskevia säännöksiä tarkistettaisiin ja tehtäisiin maksuun velvoittavien päätösten täytäntöönpano mahdolliseksi valituksista huolimatta. Tielautakuntaa koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi yleisistä teistä annetusta laista yksityisistä teistä annettuun lakiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan niiden hyväksymistä seuraavan vuoden alusta lukien.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila ja ehdotetut muutokset	3
Tie-, käyttö- ja kuljetusmaksut	3
Uuden yksityisen tien perustaminen	4
Osallistuminen aikaisemmin tehdyn tien tekemiskustannuksiin	4
Liittymät yksityiseen tiehen	4
Tien siirtäminen kiinteistön omistajalle tiestä johtuvan haitan poistamiseksi tai vähentämiseksi	4
Yleisestä tarpeesta johtuva tieoikeuksien muuttaminen	5
Alueellinen tietoitus.....	5
Asemakaava-alueiden yksityiset tiet	5
Maksuunpanoluettelon lainvoimaisuus	6
Tielautakuntaa koskevat säännökset	6
2. Esityksen vaikutukset	6
2.1. Organisaatio- ja henkilövaikutukset	6
2.2. Taloudelliset vaikutukset	6
2.3. Ympäristövaikutukset	6
2.4. Vaikutukset aluekehityksen kannalta	6
3. Asian valmistelu	6
3.1. Valmisteluelimet.....	6
3.2. Lausunnot	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1. Lakiehdotusten perustelut.....	7
1.1. Yksityistielaki	7
1.2. Laki yleisistä teistä.....	21
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	22
3. Voimaantulo	22
LAKIEHDOTUKSET	23
yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta	23
yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta	34
LIITE	35
RINNAKKAISTEKSTIT	35
yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta	35

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Tie-, käyttö- ja kuljetusmaksut

Yksityisistä teistä annetun lain (358/1962), jäljempänä yksityistielaki, mukaan jokainen tieosakas on velvollinen tieosakkaana osuutensa mukaan tekemään ja pitämään kunnossa tietä. Velvollisuus on jaettava tieosakkaiden kesken sen hyödyn mukaan, minkä tien katsotaan tuottavan. Tämän hyödyn – esimerkiksi maatila, metsäpalsta ja kesämökki – mukaan osakkaille vahvistetaan tieyksiköt. Kullekin tieosakkaalle määrätään tiemaksu, jonka perusteena on osakkaan tieyksikköjen määrä ja tieyksikölle päätetty hinta. Tiemaksuilla katetaan tienpidosta aiheutuneet kustannukset. Tieyksiköt voidaan määrätä myös sellaisen tien osakkaille, jotka eivät ole perustaneet tiekuntaa. Muita maksuja ei tieosakkaille voida yksityistielain mukaan määrätä. Ainoastaan jos metsätietä käytetään yksinomaan metsätalouden edellyttämiin kuljetuksiin, osakkailta voidaan periä yksiköihin perustuvien maksujen sijasta tapahtuneisiin kuljetuksiin perustuva kuljetusmaksu, jos asianosaisten ehdotuksesta on niin määrätty. Sen määräämisperusteet on erikseen vahvistettava, kun tiemaksusta siirrytään kuljetusmaksuun.

Käytännössä useat tiekunnat ovat kuitenkin päättäneet ja perineet osakkailtaan yksikkömaksujen lisäksi kiinteitä maksuja (esimerkiksi perusmaksu ja vuosimaksu). Nämä maksut eivät ole perustuneet yksityistielakiin. Kuntien tielautakunnat ja maa- ja metsätalouden osaksi tiemaksua. Tällaisia hallintokuluja voisivat olla esimerkiksi tiekunnan kirjanpidosta ja kokousten järjestämisestä aiheutuvat kustannukset.

Tieosakkaille määrätään tieyksiköt osakkaan kiinteistön ja sen käytön vaatiman liikenteen mukaan. Kuitenkin jonkun tieosakkaan kiinteistön käyttö saattaa muuttua esimerkiksi tieosakkaan ryhdyttyä myymään kiinteistöltään soraa, mistä luonnollisesti aiheutuu huomattava useimmiten vain tilapäinen raskaiden kuljetusten kasvu tiellä. Sitä ei ole eikä ole voitukaan ottaa huomioon alunperin tieosakkaan tieyksiköitä määrättäessä. Nykyisen lain mukaan hänen tieyksikkönsä pitäisi määrätä uudelleen vastaamaan kiinteistön nykyistä käyttöä. Tieyksiköiden muuttaminen vain tilapäisiä kiinteistön muutuneita liikennetarpeita varten on tarpeettoman monimutkainen menettely. Esityksessä on ehdotettu otettavaksi huomioon tällainen osakkaan tilapäinen liikenteen muutos ja sen aiheuttama tien kunnossapitotarpeen kasvu. Jos tieosakas käyttää tietä tilapäisesti tavalla, jota ei ole voitu ottaa huomioon hänen tieyksikköjään määrättäessä, hänelle voidaan tällaisten kuljetusten ajaksi määrätä arvioitua tien käyttöä vastaava kiinteä käyttömaksu ilman, että hänen yksikköjään määrätään uudelleen.

Hankittaessa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977), jäljempänä lunastuslaki, nojalla käyttöoikeuksia voimalinjojen tekemistä varten voidaan lunastustoimituksessa perustaa samalla jakeluyhtiöille käyttöoikeuksia siirtolinjan varrella oleviin yksityisiin teihin linjojen korjaus- ja huoltotöitä varten. Maksujen määräämisessä ja perimisessä on käytännössä esiintynyt hankaluuksia ja epäselvyyttä siitä, voidaanko jakeluyhtiöille määrätä maksu tien käytöstä yksiköiden mukaan vai kuljetus- tai käyttömaksuina. Epäselvyyttä on lisännyt tien käytön epäselvyyttä ja vähäisyys. Tällä hetkellä maksut perustuvat Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:n ja Suomen Kantaverkko Oyj:n suositukseen. Esitykseen on otettu erityisesti näitä tapauksia varten uusi säännös, jonka mukaan jakeluyhtiöille (kanta- ja alueverkon haltijoille) tieosakkaina voidaan yksiköihin

köihin perustuvan tiemaksun sijasta määrätä kiinteä käyttömaksu, joka on vuotuismaksu, jollei tieosakkaiden tai tiekunnan ja yhtiön kanssa toisin sovita. Sama säännös koskee luonnollisesti myös muita tieosakkaita, joille tien käyttöoikeus on annettu muuta kuin kiinteistöä varten muun kuin yksityistielain nojalla, jos tien käyttö on satunnaista. Yleensä lunastuspäätöksessä annetaan lunastajalle oikeus käyttää alueen yksityisiä teitä niitä yksilöimättä. Näissä tapauksissa lunastajasta ei vielä tule tieosakasta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kysymyksen ollessa tien tilapäisestä käytöstä ja tien käyttöoikeuden perustuessa muuhun kuin tieosakkaan taikka toimitsijamiehen tai hoitokunnan lupaan voitaisiin tien käytöstä kantaa käyttömaksu. Sen suuruudesta ja suoritustavasta osapuolet voisivat sopia.

Uuden yksityisen tien perustaminen

Jos kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttöä varten on tärkeää saada kulkuyhteys toisen kiinteistön kautta eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa viimeksi tarkoitettulle kiinteistölle, on tästä nykyisen lain mukaan luovutettava tietoimituksessa määrättävä alue käytettäväksi tietarkoituksiin. Kulkuyhteyden aiheuttamaa haittaa voidaan arvioida vain sen kiinteistön kannalta, joka luovuttaisi alueen tietä varten. Yksityisellä tiellä voi olla kuitenkin kiinteistöjen rajat ylittäviä haitallisia vaikutuksia. Tien käyttö voi aiheuttaa melua ja pölyä tai muutoin vaikuttaa tien läheisyydessä olevan kiinteistön asumisviihtyvyyteen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kulkuoikeutta perustettaessa toimitusmiehet arvioisivat sen mahdollisesti aiheuttaman haitan riippumatta kiinteistörajoista. Kulkuoikeuden perustaminen ei saisi ehdotuksen mukaan aiheuttaa huomattavaa haittaa sille kiinteistölle, jonka alueelle tie on tarkoitettu sijoittamaan, eikä muullekaan kiinteistölle, johon tien vaikutusten on katsottava ulottuvan.

Osallistuminen aikaisemmin tehdyn tien tekemiskustannuksiin

Voimassa olevan lain mukaan se, joka on saanut oikeuden tiehen ja jolle on katsottu koituneen huomattavaa hyötyä aikaisemmin tehdyn tien tekemisestä, voidaan velvoittaa

korvaamaan kymmenen vuoden ajalta kohtuullinen osa tien tekemiskustannuksista. Käytännössä tämä korvaus on määräytynyt uuden osakkaan eli sen, joka on saanut oikeuden tiehen, tieyksikköjen mukaan. Muun muassa kesämökkiasutuksen runsaan leviämisen vuoksi on kymmenen vuoden aika osoittautunut liian lyhyeksi ja korvauksen perintä uuden osakkaan tieyksiköiden mukaan hankalaksi. Ongelma on ollut myös se, kuinka lasketaan ne kustannukset, joihin uuden osakkaan pitäisi osallistua tien rakennuskustannusten muuttuessa koko ajan. Esityksessä ehdotetaan korvausten perimisajan muuttamista viideksitoista vuodeksi ja että uuden osakkaan osallistumiskorvaus määrättäisiin kohtuusarviointin perusteella eikä hänelle määrättyjen tieyksiköiden mukaan ottaen huomioon tien tekemisestä kulunut aika ja uudelle osakkaalle tulevan hyödyn suuruus. Korvaus määrättäisiin samassa yhteydessä, kun oikeus tiehen syntyy.

Liittymät yksityiseen tiehen

Käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä siitä, kuuluuko yksityiseen tiehen kiinteistölle kulkemista tai toisen yksityisen tien käyttämistä varten tarpeellisen liittymän tekeminen ja kunnossapito liittyjälle vai tieosakkaille tai tiekunnalle. Esitykseen on otettu uusi säännös siitä, että ne rakenteet ja laitteet, jotka ovat tarpeen kiinteistön tai toisen yksityisen tien liittämiseksi yksityiseen tiehen, tulee liittäjän tehdä kustannuksellaan ja vastata niiden kunnossapidosta.

Tien siirtäminen kiinteistön omistajalle tiestä johtuvan haitan poistamiseksi tai vähentämiseksi

Voimassa olevan lain mukaan voidaan tietoimituksessa kiinteistön omistajan aloitteesta päättää, että hänen kiinteistöllään oleva tie siirretään toiseen paikkaan, mikäli tiestä aiheutuu hänelle haittaa. Siirron on kuitenkin tapahduttava kiinteistön omistajan omalla alueella ja kiinteistön omistajan on yksin vastattava siirron kustannuksista. Esityksessä ehdotetaan, että tie voitaisiin siirtää myös toisen maanomistajan maalle, jos kiinteistön omistajan alueilla ei ole tilaa tai muusta eri-

tyisestä syystä. Usein siirtämisen tarve johtuu tien tekemisen jälkeen tapahtuneesta liikenteen määrän ja laadun muuttumisesta ja tällaisesta tien siirtämisestä hyötyvät myös muut tienkäyttäjät eli tienosakkaat muun muassa tien liikennekelpoisuuden parantuessa. Tämän vuoksi esityksen mukaan kaikki osakkaat voitaisiin – siirtoa vaativan kiinteistön omistajan ohella – tietoimituksessa velvoittaa osallistumaan tien siirtokustannuksiin tieyksikköjen mukaisessa suhteessa ottaen kuitenkin huomioon siirtämisestä hyötävän kiinteistön omistajan saama erityinen hyöty, jolta osin kustannuksista vastaa edellä tarkoitetun kiinteistön omistaja. Lisäksi ehdotetaan, että tie voitaisiin siirtää myös niissä tapauksissa, jolloin siirtäminen olisi välttämättömän liikenneturvallisuutta koskevan haitan poistamiseksi. Tien lisäksi voitaisiin siirtää myös oikeus puutavaran varastointiin, oikeus autopaikkaa varten tarvittavaan alueeseen sekä oikeus venevalkamaa ja laituria varten.

Yleisestä tarpeesta johtuva tieoikeuksien muuttaminen

Yleinen tarve saattaa joskus aiheuttaa tarpeen muuttaa erityisiä oikeuksia kuten tieoikeuksia. Esimerkiksi rautatieliikenteen nopeuden lisääntyminen vaatii tasoristeyksien poistamista liikenneturvallisuussyistä. Yksityistielain mukaisten oikeuksien muuttamisessa on toisinaan sovellettu lunastuslakia ja toisinaan yksityistielakia. Yhdenmukaisen menettelyn saavuttamiseksi ehdotetaan lakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan yleisestä tarpeesta johtuva tieoikeuksien muuttaminen, kuten niiden lakkauttaminen tai uusien oikeuksien perustaminen tapahtuisi tämän lain mukaan pidettävässä yksityistietoimituksessa. Tällaisessa toimituksessa voitaisiin asianosaisille määrätä korvaus edusvalvontakustannuksista.

Alueellinen tietoimitus

Voimassa olevan lain mukaan yksityistä tietä koskeva tietoimitus voi koskea vain sitä yksityistä tietä, jota varten tietoimitusta on haettu. Kuitenkin tietyllä alueella – vaikkapa jonkun kylän alueella – ovat liikenneolosuh-

teet esimerkiksi uudisrakentamisen, maallamuuton tai liikennesuuntien suhteen voineet aikoinaan perustettujen teiden tekemisen jälkeen muuttua huomattavastikin. Myös tieoikeudet ovat ajan myötä saattaneet muodostua epäselviksi. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan otettavaksi tietyllä rajatulla alueella pidettävää alueellista tietoimitusta koskeva säännös yksityistielakiin. Toimituksessa voitaisiin käsitellä koko tämän erikseen rajatun alueen yksityiset tiet yhdellä kertaa ja saattaa tieoikeudet ajan tasalle. Tällaista alueellista tietoimitusta voisivat hakea kiinteistön omistajan lisäksi tiekunta, kunta tai maanmittaustoimisto ja valtio voisi eräin edellytyksin maksaa toimituksen kustannukset joko kokonaan tai osittain.

Asemakaava-alueiden yksityiset tiet

Kun yksityinen tie tai sen osa taikka sellainen liikenneväylä, jolle yksityisen tien liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, luovutetaan katuna yleiseen käyttöön, lakkaa tie olemasta yksityinen tie. Näissä tapauksissa myös tieoikeus lakkaa. Asianomaisen kunnan tulee päätöksessään, jossa katu hyväksytään tarkoitukseensa, myös määrätä, mitkä yksityiset tiet tai niiden osat samalla lakkaavat. Yksityisistä teistä annetun asetuksen (690/1962) mukaan kunnan tulisi ilmoittaa mainitusta päätöksestä maanmittausviranomaisille, jos kysymyksessä on maanmittaustoimituksessa perustettu rasitetie. Kun kunnat ovat saattaneet jättää mainitut päätökset ja ilmoitukset tekemättä, on kiinteistörekisterissä edelleen lukuisia yksityistieoikeuksia, joiden lakkauttamisesta ei ole päätöksiä. Kiinteistöjärjestelmän selkeyden kannalta on tarpeen, että kaikki tarpeettomat tieoikeudet lakkautetaan ja kiinteistörekisteristä poistetaan niitä koskevat merkinnät.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että voimaantulosäännöksessä velvoitettaisiin kunnat tekemään viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta 3 §:n 2 momentissa tarkoitetut päätökset sellaisista yksityisistä teistä ja tienosista, jotka edellä mainitun lainkohdan nojalla olisi pitänyt määrätä yksityisinä teinä lakanneiksi, mutta joiden osalta kyseinen määräys on jäänyt antamatta, sekä tekemään näistä ilmoituksen asianomaiselle kiinteistörekiste-

rin pitäjälle kiinteistörekisterimerkintöjen tekemistä varten. Jos asiasta syntyy kunnassa epätietoisuutta, voisi kunta panna vireille edellä mainitun alueellisen yksityisten teiden järjestelytoimituksen.

Maksuunpanoluettelon lainvoimaisuus

Jos yksikin teiosakas valittaa maa- ja metsätalouden maksuunpanoluettelosta oman tiemaksunsa osalta, ei tiemaksuja voida voimassa olevan lain mukaan periä laillisesti myöskään muilta teiosakkailta, jotka ovat tyytyneet heille määrättyyn maksuun. Maksuunpanoluettelon tulee siis olla lainvoimainen ennen kuin sen mukaisia maksuja voidaan panna laillisesti kaikille teiosakkaille maksuun. Kun valituksen käsittely maa- ja metsätalouden voimassa ollen voi viedä huomattavastikin aikaa, aiheutuu tästä tiekunnille hankaluuksia, kun tietä on pidettävä koko ajan kunnossa eikä maksuja tien ylläpitoon saada laillisesti osakkailta periä yhdenkin valituksen ollessa vireillä. Eri asia on, että muut teiosakkaat saavat tietysti maksaa omat maksunsa, joihin he ovat tyytyneet, mutta laki vaatii kuitenkin maksuunpanoluettelon lainvoimaisuutta. Esityksessä ehdotetaan, että jos päätös koskee maksamiseen velvoittamista, voidaan se panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei valitusta käsittelevä viranomaislain toisin määrää. Jos valittajalle määrätty maksu valituksen johdosta poistetaan tai sitä alennetaan, palautetaan hänen liikaa maksamansa määrä korkolain (633/1982) mukaisine korkoineen.

Tielautakuntaa koskevat säännökset

Tielautakuntaa koskevat perussäännökset ovat yleisistä teistä annetun lain (243/1954) 11 luvussa. Kun tielautakunta on tärkeä yksityistielain mukaisia tehtäviä käsittelevä viranomaislain ja kun sillä ei ole yleisiin teihin liittyviä viranomaismaistehtäviä, ehdotetaan, että tielautakunnasta säädettäisiin yksityistielaisiin. Yleisistä teistä annetun lain 11 luku voitaisiin samalla kumota. Esityksessä ehdotetaan, että jokaisessa kunnassa tulee olla tielautakunta tai kunnan määräämä muu monijäseninen toimielin. Sellaisena ei voisi kuitenkaan olla kunnanhallitus.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Organisaatio- ja henkilövaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- eikä henkilövaikutuksia.

2.2. Taloudelliset vaikutukset

Pelkästään tieyksiköihin perustuvien tiemaksujen lisäksi ehdotetut uudet maksut voivat lisätä jonkin verran teiosakkaiden taloudellista rasitusta. Niiden yhteisvaikutusta on mahdoton arvioida, koska maksut ovat tie- ja osakaskohtaisia ja maassa on eräiden arvioiden mukaan noin 280 000 kilometriä yksityisiä teitä, joita koskevat päätökset ovat kaikki erilaisia ja eri suuruisia.

Valtiolle ehdotetuista uusista alueellisista tietöimituksista aiheutuvat kustannukset ovat vähäiset, arviolta noin 100 000 markkaa vuodessa, kun otetaan huomioon säännöksen perusteluissa valtion osallistumiselle asetetut rajaukset.

2.3. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia. Kuitenkin alueellisilla yksityisten teiden järjestelytoimituksilla parannetaan tietyn alueen yksityisten teiden verkkoa entistä tarkoituksenmukaisemmaksi, jolloin ympäristöön kohdistuvat haittavaikutuksetkin vähenevät.

2.4. Vaikutukset aluekehityksen kannalta

Yksityisteistä suurin osa sijaitsee haja-asutusalueilla. Alueellisilla yksityisten teiden järjestelytoimituksilla käsiteltäisiin tietyn alueen yksityistiet yhdessä toimituksessa, jossa samalla saatettaisiin tieoikeudet ajan tasalle. Menettelyllä voi olla aluekehitystä eheyttävä vaikutus.

3. Asian valmistelu

3.1. Valmisteluelimet

Esitys on valmisteltu liikenneministeriön

asettamassa työryhmässä, johon liikenneministeriön lisäksi ovat kuuluneet oikeusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, Maanmittauslaitoksen keskushallinnon, Suomen Kuntaliiton, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliiton MTK ry:n sekä Suomen Tieyhdistys ry:n edustajat. Sihteerinä on toiminut Tielaitoksen keskushallinnon edustaja.

3.2. Lausunnot

Työryhmän ehdotuksesta laiksi yksityisistä teistä annetun lain ja asetuksen muuttamiseksi on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, Suomen Kuntaliitolta,

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolta, Suomen Tieyhdistys ry:ltä, Maanmittauslaitoksen keskushallinnolta, Tielaitoksen tiehallinnolta, Fingrid Oyj:ltä (entinen Suomen Kantaverkko Oyj) ja Maanomistajain Liitto ry:ltä. Lausuntonsa ovat lisäksi toimittaneet Autoliitto ry, Metsäteollisuus ry, Ratahallintokeskus, Sähköenergialiitto ry Sener, Suomen Yksityistiepalvelu sekä Vesi- ja viemäri- ja viemäriyhdistys. Työryhmä on käsitellyt lausuntoja kokouksissaan, ja lausunnoissa esitetyt lakiehdotukset yksityiskohtia koskevat parannusehdotukset on pyryttävä ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon esitystä valmisteltaessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Yksityistielaki

1 §. Pykälän uudeksi 2 momentiksi ehdotetaan selvyuden vuoksi otettavaksi säännös siitä, että mitä tässä laissa säädetään tieoikeudesta, koskisi myös muun lainsäädännön nojalla annettua kulkuyhteyttä palvelevaa rasiteoikeutta tai pysyvää käyttöoikeutta. Tällainen oikeus olisi vain kiinteistöä palveleva yksityinen kuluoikeus toisen kiinteistön alueella. Sen vuoksi lainkohdan soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät kaikki yleistä kulkemista palvelevat kuluoikeudet kuten ulkoilulaissa (606/1973) tarkoitettu ulkoilureitti tai maastoliikennelaissa (1710/1995) tarkoitettu moottorikelkkailureitti.

2 §. Koska määrälain saannolle on maa- ja metsätalouden (540/1995) mukaan haettava lainhuutoa ja kun se muutenkin on rinnastettavissa kiinteistöön, ehdotetaan, että määrälain olisi soveltuvin osin voimassa, mitä kiinteistöistä tässä laissa säädetään samalla tavalla kuin toisen maalla olevasta, pysyväiseksi tarkoitettua rakennuksesta tai laitoksesta on vanhaan ollut voimassa.

3 §. Uuteen maankäyttö- ja rakennuslakiin ((132/1999) liittyy laki yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta (143/1999), jolla on

yksityistielain 3, 7 ja 93 b §:ää muutettu. Nämä muutokset koskevat ennen kaikkea yhteen yksityiskohtaiseen kaavamutoon, asemakaavaan siirtymistä ja samalla rakennuskaavateiden muuttamista kaduiksi. Pykälän 2 momentin mukaan tämän lain soveltaminen lakkaa, kun yksityinen tie tai sen osa taikka sellainen liikenneväylä, jolle sen liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, luovutetaan katuna yleiseen käyttöön. Säännös on harhaanjohtava, koska näissäkin tapauksissa sovelletaan tien lakkauttamista koskevia säännöksiä, mikä pykälän 4 momentissa todetaankin.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että mainituissa tapauksissa yksityinen tie tai sen osa lakkaa. Samassa yhteydessä lakkaa myös siihen kohdistuva tieoikeus. Samanlainen muutos ehdotetaan tehtäväksi pykälän 4 momenttiin, jossa oleva viittaus 84 §:n 3 momenttiin samalla muutettaisiin tarkoitamaan mainitun pykälän 4 ja 5 momenttia.

Kun kunnat ovat saattaneet jättää tekemättä pykälän 2 momentissa tarkoitettuja päätöksiä niistä yksityisistä teistä, joihin lain soveltaminen on lakannut, kun katu tai kaavatien hyväksytyt tarkoitukseensa, ehdotetaan voimaantulosäännökseen otettavaksi säännös siitä, että kunnat viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta tekisivät jälkikäteen päätökset niistä. Päätökset tulisi toimittaa

asianomaiselle kiinteistörekisterin pitäjälle, jotta lakanneet tieoikeudet voitaisiin poistaa kiinteistörekisteristä. Jos teiden lakkaamisesta syntyy epätietoisuutta, voivat kunnat panna vireille jäljempänä 38 c §:ssä tarkoitetun alueellisen tietoimituksen.

5 §. Uusina tien rakenteina ja laitteina pykälän 1 momentin esimerkkiluettelossa mainittaisiin jalkakäytävä, polkupyörätie, väli- ja rajakaista, valaistuslaitteet ja liikennevalot, meluste sekä lauttaväylä. Lisäksi luetteloon ennestään kuuluvat tierata ja sivuuttamiskaisista korvattaisiin ajoradalla ja kohtaamispaikalla, jotka nykyisin ovat näiden tien osien yleisesti käytettyjä nimiä.

Nykyisen lain mukaan on epäselvää, voiko yksityinen tie olla tarkoitettu vain tietynlaiseen liikenteeseen, kuten esimerkiksi pelkästään kevyen liikenteen käyttöön. Sen vuoksi ehdotetaan pykälän 2 momenttiin otettavaksi säännös siitä, että yksityinen tie voi olla myös tarkoitettu vain tietynlaista liikennettä varten.

Lauttaväylän lisääminen 1 momenttiin aiheuttaa 3 momenttiin vastaavan muutoksen.

6 a §. Yleisistä teistä annetun lain 97 §:n mukaan kunnassa tulee olla tielautakunta, jollei johtosäännössä ole määrätty, että muu lautakunta tai kunnanhallitus toimii tielautakuntana. Tielautakunnan keskeisiin tehtäviin kuuluvat yksityistielain 6 luvun toimitustehävät. Yleisiin teihin liittyviä viranomaistehäviä tielautakunnilla ei ole. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tielautakunnasta säädettäisiin yksityistielaisissa eikä yleisistä teistä annetussa laissa.

Kuntalain (365/1995) mukaan kunta voi varsin vapaasti päättää hallintonsa järjestämisestä. Siksi ehdotetaan, että yksityistielaisissa tarkoitettuja tehtäviä varten tulee kunnassa olla tielautakunta tai kunnan määräämä muu toimielin. Koska tielautakunnan toimitustehävissä on usein kysymys oikeuksien perustamisesta, riitojen ratkaisemisesta ja muutenkin asioista, joissa oikeusturvatekijöillä on tärkeä merkitys, tulisi toimielimen olla monijäseninen. Kun kunnanhallitus kuntalain mukaan vastaa kunnan hallinnosta ja valvoo kunnan etua, ehdotetaan ristiriitatilanteiden välttämiseksi, että toimielimenä ei voisi toimia kunnanhallitus.

Yleisistä teistä annetun lain tielautakuntaa

koskevat säännökset samoin kuin tämän lain 57 § voitaisiin samalla kumota.

8 §. Pykälän 1 momentin mukaan uuden kulkuyhteyden perustamisen edellytyksenä on, ettei siitä aiheudu huomattavaa haittaa sille kiinteistölle, jonka alueelle se on tarkoitettu perustaa. Kuitenkin yksityisellä tiellä voi olla yksittäisen kiinteistön rajojen ylittäviä haitallisia vaikutuksia kuten liikenteen aiheuttama melu ja pöly. Nykyisen lain mukainen haittojen arviointi vain tieoikeuden kohteena olevan kiinteistön kannalta onkin liian suppea. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tulevan kulkuyhteyden aiheuttaman haitan arvioinnissa otetaan huomioon kaikille tien vaikutuspiirissä oleville kiinteistöille mahdollisesti aiheutuvat haitat. Haitan aiheutumista tulee edelleen arvioida kiinteistökohtaisesti ja kuten nykyäänkin vasta huomattavan haitan aiheutuminen kiinteistölle ehkäisee tieoikeuden perustamisen suunniteltuun paikkaan.

Pykälän 2 momentin mukaan ennestään olevan tien siirtämiseen sovelletaan samoja säännöksiä kuin uuden kulkuyhteyden perustamiseen. Liikenteelliset olosuhteet ovat saataneet kuitenkin huomattavasti muuttua tietä perustettaessa vallinneesta tilanteesta esimerkiksi uuden yleisen tien tekemisen johdosta. Tämän vuoksi voi olla joskus tarkoituksenmukaista siirtää tie toiseen paikkaan, vaikka kulkuyhteys onkin jo olemassa, jos tien siirtämisellä yksityinen tie lyhenisi merkittävästi olemassa olevaan yhteyteen verrattuna, mikä siten toisi mukanaan kunnossapitokustannusten säästöä. Siirtämisestä ei kuitenkaan saisi aiheutua millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa. Tästä ehdotetaan otettavaksi 2 momenttiin säännös.

Yksityinen tie liittyy usein yleiseen tiehen ja joskus yksityinen tie olisi muutenkin tarkoituksenmukaista sijoittaa yleisen tien tiealueelle. Epätietoisuutta on syntynyt siitä, voidaanko tieoikeus yksityistä tietä varten perustaa yleisen tien tiealueelle, jota yleisten teiden tienpitäjä hallitsee tieoikeuden perusteella ja joka merkitään kiinteistörekisteriin muuna rekisteriyksikkönä. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälään otettavaksi uusi 3 momentti, jonka mukaan yleisen tien tiealueeseen voitaisiin perustaa tieoikeus yksityistä tietä varten edellyttäen, että tämän lain 8 §:n 1 momentin mukaiset kulkuyhteyden perus-

tamisen yleiset edellytykset ovat olemassa. Kuitenkaan tieoikeutta perustettaessa ei voida ratkaista kysymystä yksityisen tien liittämistä yleiseen tiehen, vaan asiassa menettellään yleisistä teistä annetun lain liittymä-lupasäännösten mukaan. Samoin yksityisen tien tekeminen kuten mikä tahansa muukin yleisen tien tiealueeseen kohdistuva työtoimenpide edellyttää yleisistä teistä annetun lain 53 §:n mukaisen tienpitoviranomaisen luvan.

Momenttiin otettaisiin vielä selvyiden vuoksi viittaus tämän lain 107 a §:ään, jossa säädetään yhteisiin alueisiin kohdistuvista oikeuksista.

16 §. Samaan yksityiseen tiehen voi kohdistua useita eri aikoina perustettuja kulkuoikeuksia. Samalle tielle perustetut oikeudet voivat olla erilevyisiä, vaikka tien todellinen käyttö kattaa oikeuden haltijasta riippumatta koko ajoradan. Kiinteistöjärjestelmän selkeyden vuoksi ehdotetaan pykälän 1 momenttiin otettavaksi säännös siitä, että kaikki samaa tienosaa koskevat päällekkäiset eri aikoina erilevyisinä perustetut tieoikeudet määrytyisivät alueellisesti leveimmän tieoikeuden mukaan. Asia ei edellyttäisi kiinteistötoimituksellisia toimenpiteitä, vaan levein tieoikeus tulisi vallitsevaksi välittömästi tämän lain tullessa voimaan.

Selvyiden vuoksi momentin nykyinen viimeinen virke siirrettäisiin 2 momentiksi ja nykyinen 2 momentti uudeksi 3 momentiksi.

19 §. Pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan selvennettäväksi. Tielautakunnalla olisi toimivalta määrätä lainkohdassa tarkoitettusta kiellosta alueella, joka ulottuu yksityisen tien ajoradan keskiviivasta tien molemmin puolin enintään 12 metrin etäisyydelle. Ajorata korvaisi nykyisen lain tieradan, kuten edellä 5 §:n kohdalla on ehdotettu.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi tielautakunnan kieltovallan osalta. Kun maankäyttö- ja rakennuslain 50 §:n mukaan asemakaavan tarkoituksena on alueiden käyttö yksityiskohtaista järjestämistä, rakentamista ja kehittämistä varten osoittaa tarpeelliset alueet eri tarkoituksia varten sekä ohjata rakentamista ja muuta maankäyttöä, on mainitussa kaavassa myös yksityisen tien varrella oleva maankäyttö tullut sitovalla tavalla määrättyksi. Ehdotuksen mukaan tielau-

takunnan 1 momentissa säädetty kieltovalta ei koskisi alueita, joilla on voimassa asemakaava. Säännös olisi tällöin yhdenmukainen yleisten teiden varrella olevien alueiden rakentamisrajoitusten kanssa sen mukaan kuin yleisistä teistä annetun lain 45 §:ssä säädetään.

20 §. Pykälän 2 momentissa säädetään tämän lain 18 §:ssä tarkoitetun veräjän tai puomin pitoa koskevan kieltopäätöksen taikka 19 §:ssä tarkoitetun rakennuskieltoa koskevan päätöksen tai tällaisten päätösten kumoamisen tiedoksi antamisesta. Momentissa viitataan 43 §:n 1 momenttiin, joka koskee tietoimituksesta tiedottamista ja joka on viimeksi muutettu yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta annetulla lailla (555/1995). Kun kysymyksessä on kunnallisen viranomaisen eli tielautakunnan päätös, ehdotetaan, että kieltopäätökset annetaan asianosaiselle erikseen tiedoksi kirjeellä sen mukaan kuin kuntalain 95 §:n 1 momentissa säädetään.

23 §. Pykälässä säädetään, miten tienpito-velvollisuus on jaettava tieosakkaiden kesken. Jakoperusteena on kullekin osakkaalle tiestä tuleva hyöty. Tienpidon kustannukset jaetaan osakkaiden kesken tieyksikköinä hyödyn mukaisessa suhteessa, minkä perusteella määrättäviä maksuja kutsutaan tiemaksuiksi. Nykyisen lain mukaan tieosakkaille ei voida asettaa muita maksuja. Tienpidosta aiheutuu erilaisia hallinnollisia kustannuksia, jotka ovat riippumattomia tien käyttämisestä, kuten tiekunnan kokouskustannukset kuulutusineen ja tiekunnan kirjanpito. Tämän vuoksi ehdotetaan, että osakkailta voitaisiin periä tiemaksuun sisältyvänä kaikille osakkaalle samansuuruinen perusmaksu tiekunnan hallintoasioista aiheutuvien välittömien kustannusten kattamiseksi. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi tätä tarkoittava lisäys.

Milloin osakkaan kiinteistön käyttö muuttuu toisenlaiseksi, hänelle tulee määrätä uudet tieyksiköt. Kuitenkin osakkaan tienkäyttö voi muuttua tilapäisesti esimerkiksi ryhdyttäessä myymään kiviainesta tai ruokamultaa tien vaikutuspiiristä, mikä saattaa rasittaa tietä ja lisätä tien kunnossapitokustannusta enakoimattomalla tavalla. Tällaisia tapauksia varten ehdotetaan, että tieosakkaan tilapäisiä

kuljetuksia varten voidaan määrätä tiemaksun lisäksi käyttömaksu. Maksun suuruuden tulee vastata arvioitua tien tilapäistä käyttöä eli se olisi sellainen, jonka mukaan tieyksiköt määrättäisiin, jos tilapäinen tien käyttö olisi pysyvää. Epäselvyyksien ja riittaisuuksien välttämiseksi voitaisiin tällainen osakkaan käyttömaksu määrätä maksettavaksi takautuvasti enintään yhden vuoden ajalta laskettuna maksun määraamisajankohdasta eli asiaa koskevan tiekunnan kokouksen pitämisestä. Käyttömaksusta ehdotetaan otettavaksi pykälään uusi 4 momentti.

Erilaisten lunastusyritysten kuten voimansiirtolinjojen ja vesistö rakentamisen yhteydessä on voitu lunastaa tiettyjä käyttöoikeuksia tai muuten rajoittaa maanomistajan oikeutta kiinteistönsä käyttämiseen. Oikeuden toteuttamiseksi on lunastajalle saatettu perustaa oikeus käyttää lunastuspäätöksessä erikseen nimettyjä olemassa olevia yksityisiä teitä. Näissä tapauksissa lunastusoikeuden haltijasta on tullut tien osakas. Tällaisille käyttöoikeusyksiköille kulkeminen saattaa tilanteesta riippuen olla hyvinkin vähäistä ja satunnaista. Tämän vuoksi voi olla tarkoituksenmukaista tiekunnan kannalta kantaa osakkaan tiemaksujen sijasta kuljetusten perusteella määrättävää käyttömaksua. Sen maksamista vasta voisivat tieosakas ja tiekunta sopia. Ellei siitä ole sovittu, käyttömaksu olisi vuosimaksu. Käyttömaksun määraamisperusteiden osalta viitattaisiin 26 §:ään. Tällaisista osakkaan käyttömaksuista ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän uuteen 5 momenttiin. Kun lunastukseen tai muuten erityislainsäädäntöön perustuva tienkäyttöoikeus vain poikkeuksellisesti synnyttää tieosakkaan aseman, on yleensä kysymyksessä jäljempänä ehdotetun 26 §:n mukainen tien tilapäinen käyttö.

24 §. Lainkohdan mukaan tieosakas voidaan velvoittaa korvaamaan osa tien tekemisen kustannuksista, jos tie on tehty kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana ennen kuin osakkaan oikeus tiehen syntyi. Kun uusia kiinteistöjä muodostetaan jatkuvasti ja varsinkin lomataroituksiin, on mainittu kymmenen vuoden määräaika osoittautunut liian lyhyeksi, mikä joissain tapauksissa on aiheuttanut kohtuutonta etua uusille tieosakkaille. Tämän vuoksi ehdotetaan mainittu

kymmenen vuoden aika pidennettäväksi viideksitoista vuodeksi.

Nykyistä lakia sovellettaessa on syntynyt erilaisia käsityksiä ja erilaista käytäntöä sen suhteen, milloin korvaus tien tekemisestä voidaan määrätä. Toisaalta on katsottu, että korvauksesta voitaisiin määrätä vain siinä yhteydessä, kun oikeus tiehen perustetaan. Toisaalta on katsottu korvausvelvollisuuden olevan riippumattoman oikeuden perustamis- hetkestä, niin että korvaus voidaan määrätä myöhemminkin. Molemmat käsitykset voidaan perustaa nykyisen lain sanamuotoon. Uuden tieosakkaan kannalta on kuitenkin tärkeää, että hän tieosakkaaksi tullessaan luottavasti saa tietää, mitä kustannuksia tienpidosta hänelle syntyy. Tämän vuoksi ja yhdenmukaisen käytännön aikaansaamiseksi ehdotetaan pykälään 1 momenttia muutettavaksi siten, että korvausasia tulee aina ratkaista samassa yhteydessä, kun oikeus tiehen saadaan. Myöhemmin osakasta ei enää voitaisi velvoittaa osallistumaan tien rakentamiskustannuksiin. Kun tarkoituksena on muuttaa vakiintunutta käytäntöä, ehdotetaan voimaantulosäännökseen otettavaksi määräys, että muutetut säännökset koskisivat vain niitä tapauksia, joissa oikeus tiehen saadaan tämän lain voimaantulon jälkeen.

Selvyyden vuoksi ehdotetaan pykälässä määriteltäväksi, minkälaisiin oikeuksiin lainkohtaa sovellettaisiin. Tieoikeuden perustamisella tarkoitetaan tämän lain 8 §:n ja tieoikeuden myöntämisellä 9 §:n mukaan syntyvää oikeutta. Määräaikaisena 9 b §:n mukaan myönnetty tieoikeus tulee myös kysymykseen. Oikeudella käyttää tietä tarkoitetaan oikeutta, joka myönnetään liikenteen tai muun elinkeinon harjoittajalle 10 §:n nojalla.

Korvausvelvollisuutta arvioitaessa on käytännössä osakkaan maksettavaksi määrätty hänen tieyksikköjään vastaava suhteellinen osuus tientekokustannusten määrästä, jota on vuotuisilla samansuuruisilla poistoilla vähennetty. Laissa tarkoitettujen kohtuullisen osan määrittäminen on tuottanut vaikeuksia, jos rakennustyön kustannuksia ei ole voitu luotettavasti selvittää tai kun tie on rakennettu omatoimisesti talkootyönä. Sen vuoksi ehdotetaan, että asianosainen olisi velvollinen maksamaan kohtuullisen korvauksen tien tekemisen kustannuksista. Kohtuullisuutta ar-

vioitaessa on merkitystä sillä, miten etäällä ajallisesti tieoikeuden syntyminen on tien tekemisestä. Mitä kauempana menneisyydessä tien tekeminen on tapahtunut sitä vähäisempi osuus siitä voidaan velvoittaa korvaamaan.

Lähtökohdaksi tulisi asettaa oikeuden syntymishetken rakentamiskustannus, jolloin tien tekemisen kustannusten voitaisiin katsoa tulleen kuoletuiksi 15 vuodessa. Osakkaan kustannusosuus määräytyisi hänen tiestä saamansa hyödyn perusteella sen mukaan kuin on katsottava kohtuulliseksi kussakin yksittäistapauksessa. Asiasta ehdotetaan otettavaksi pykälän 1 momenttiin lisäys.

25 §. Nykyisen lain mukaan yksityisen tien kunnossapitoon tarvittavat varat kerätään pääsääntöisesti tieosakkaiden kesken jaettavien tieyksikköjen perusteella kannettavina tiemaksuina. Vain siinä tapauksessa, että metsätietä käytetään yksinomaan metsätalouden edellyttämiin kuljetuksiin, voidaan määrätä, että sen kunnossapitoon tarvittavat varat kerätään tapahtuneiden kuljetusten perusteella suoritettavina kuljetusmaksuina. Lisäksi edellytetään, että tällaiseen menettelyyn on erityistä aihetta.

Kuljetusmaksujen käytölle asetetut edellytykset ovat niin tiukat, että säännöksen merkitys on käytännössä jäänyt lähes olemattomaksi. Metsätalouden kuljetukset saattavat kuitenkin jakautua epätasaisesti eri kiinteistöjen kesken. Esimerkiksi tieosakas, jonka kiinteistöllä on vain nuorta kasvavaa metsää, ei välttämättä tarvitse tietä juuri ollenkaan, mutta joutuu kuitenkin osallistumaan sen kunnossapitoon tieyksikköjensä mukaisessa suhteessa. Nykyinen tilanne on usein kohtuuton varsinkin silloin, kun metsätien varrella on jonkin verran asutusta tai viljelyksiä. Tällöin nykyistä 25 §:ää ei voitaisi lainkaan soveltaa, koska tietä ei käytetä yksinomaan metsätalouden edellyttämiin kuljetuksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan tiemaksut korvaavien maksujen käyttömahdollisuuden laajentamista metsätien kunnossapidossa. Käyttömaksujen, joiksi nykyisen lain kuljetusmaksuja kutsuttaisiin, käyttöönottamiselle ei tarvitsisi osoittaa erityistä aihetta. Lisäksi metsätien kunnossapitoon tarvittavat varat voitaisiin kerätä käyttömaksuina silloinkin, kun metsätietä käytettäisiin jossain määrin muuhunkin kuin metsätalouden edel-

lyttämiin kuljetuksiin. Käyttömaksusta ja sen määrittämisen perusteista päätettäisiin tiekunnan kokouksessa, tielautakunnan toimituksessa tai tietoitumituksessa.

26 §. Pykälässä säädetään tien tilapäisen käytön maksuista ja viitataan 80 §:ssä tarkoitettuihin tilapäisiin kuljetuksiin. Pykälän soveltamisalaa on tarvetta laajentaa niihin tienkäyttöoikeuksiin, jotka perustuvat erityislainsäädäntöön. Tällaisia ovat edellä 23 §:n yhteydessä mainittujen lunastusoikeuden haltijoiden tienkäyttöoikeudet silloin kun lunastuspäätöksessä on annettu oikeus käyttää tietyn alueen teitä niitä erikseen nimeämättä. Tienkäyttö tällaisissa tapauksissa on yleensä vähäistä ja liittyy lunastusyrittäjien huolto- toimintaan eikä käyttömaksuja tällaisissa tapauksissa tulisi yleensä periä lainkaan. Luonnollisesti tielle aiheutetut vahingot tulee korvata. Kuitenkin sekä oikeudenhaltijan että tiekunnan tai tieosakkaiden edun mukaista voi olla, että kulkemisasiat järjestellään sopimuksella pysyvästi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että käyttömaksun suuruudesta ja maksukauden pituudesta ja muusta suoritustavasta osapuolet voisivat sopia.

Kuten yleisperusteluissa on esitetty, ovat Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y., Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf ja Suomen Kanta- verkko Oyj antaneet suosituksen vähintään 110 kv:n voimajohtojen kunnossapitotöihin liittyvistä yksityisteiden käyttömaksuista. Suosituksen perusteella on tehty sopimuksia, joissa tienkäyttöpituus ja korvauksen suuruus kilometriä kohden on määritelty. Käyttömaksu kattaa kymmenen vuoden ajanjakson.

Suuri osa infrastruktuurin perusverkon kuten energian siirron sekä vesi- ja viemäriverkoston rakentamisesta perustuu sopimukseen maanomistajan ja hankkeen toteuttajan välillä. Jollei sopimukseen päästä, laitteet sijoitetaan maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n nojalla. Tällaiset verkostot palvelevat yksittäisiä kiinteistöjä, minkä vuoksi verkostojen ylläpitoon liittyvä yksityisteiden käyttö sisältyykin yleensä kunkin kiinteistön tieyksikköihin, joten tällaisissa tapauksissa erillisten tiemaksujen määrittämiselle ei ole perustetta.

27 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi mainittuja käyttömaksuja tarkoittava sanamuodon muutos.

30 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi käyttömaksuja tarkoittava sanamuodon muutos. Samalla säännöksen soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan kaikkia käyttömaksuja eikä vain 25 §:ssä tarkoitettuja metsätien osakkailta perittäviä maksuja. Ehdotuksen mukaan käyttömaksuja voitaisiin muuttaa, kun niiden määrittämisperusteissa on tapahtunut muutoksia. Kun maksuilta edellytetään melkoista pysyvyyttä, on niiden muuttamiseen oltava erityistä aihetta.

31 §. Pykälässä ehdotetaan sana kuljetusmaksu korvattavaksi sanalla käyttömaksu.

32 a §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset yksityiseen tiehen liittyvien toisten yksityisten teiden tai kiinteistöjen omien teiden liittymien järjestelyistä. Nykyisessä laissa tällaisia säännöksiä ei ole. Ehdotuksen mukaan olisi yksityiseen tiehen liittyvän kustannuksellaan tehtävä ja kunnossapidettävä kaikki ne rakenteet ja laitteet, jotka ovat tarpeen liittymistä varten. Säännös olisi yhdenmukainen yksityisen tien yleiseen tiehen liittämistä koskevan yleisistä teistä annetun lain 52 §:n 3 momentin säännöksen kanssa. Liittymän tulisi kustantaa liittymänsä rakentaminen ja liittymän varustaminen tarvittavilla laitteilla, kuten tien sivuojan ylittämiseksi välttämättömillä rumpurakenteilla. Edelleen liittymän tulisi vastata olemassa olevan liittymänsä kunnossapidosta, kuten lumenpoistosta.

Jos liittymän tekemisestä tai sen kunnossapidon laiminlyönnistä on nähtävissä ilmeistä vaaraa yksityisen tien liikenteelle tai kunnossapidolle, voisivat teiosakkaat tai tiekunta ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin vaaran poistamiseksi, jos liittyjä kehotuksesta huolimatta laiminlyö velvollisuutensa. Tällöin vaaran poistamiseksi välttämättömien toimenpiteiden teiosakkaille tai tiekunnalle aiheutuneet kustannukset perittäisiin liittyjältä jälkikäteen. Tällaista vaaraa voi aiheuttaa esimerkiksi lumien sulamisen yhteydessä tapahtuva liittymärummun jäätyminen, joka estää sulamisvesien virtaamisen tien vieriojassa.

Jos kustannuksista syntyy erimielisyyttä, voidaan asia saattaa tielautakunnan ratkaistavaksi. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös 52 §:ään.

34 §. Edellä 2 §:ssä ehdotetaan, että määrä-

alasta olisi soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään kiinteistöistä. Tämän vuoksi pykälästä poistettaisiin tarpeettomana maininta määräalan erottamisoikeudesta.

38 §. Nykyisessä laissa on tietoiimituksessa käsiteltäviä asioita lueteltu 38 ja 48 §:ssä. Säännökset ovat osaksi päällekkäisiä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että mainitut pykälät yhdistettäisiin ja tietoiimituksessa ratkaistavat asiat lueteltaisiin 38 §:ssä, jolloin 48 § voitaisiin tarpeettomana kumota. Tietoiimituksen toimivalta olisi yleinen eli nimenomaisesti lueteltujen asioiden lisäksi tietoiimituksessa ratkaistaisiin tämän lain mukaisesti käsiteltävät asiat, jollei niitä ole säädetty muussa järjestyksessä, kuten esimerkiksi tielautakunnassa ratkaistaviksi.

38 b §. Pykälässä säädetään olemassa olevan tien siirtämisestä kiinteistöllä, kun kiinteistön omistajalle aiheutuu tiestä haittaa, jota siirtämisellä voidaan vähentää tai haitta kokonaan poistaa. Lainkohdassa tarkoitettua haitan syntyminen edellyttää, että olosuhteet kiinteistöllä ovat muuttuneet. Kiinteistöllä harjoitettava toiminta on voinut muuttua aikaisempaa tehokkaammaksi tai tien siirtämisellä mahdollistettaisiin kiinteistön entistä tehokkaampi käyttö. Toisaalta tien liikenne on saattanut lisääntyä tai muuten muuttua rasittavammaksi, vaikka kiinteistön käyttö olisi säilynyt ennallaan. Esimerkiksi tie on kulkenut vanhastaan kiinteistön talouskeskuksen läpi tai muuten pihapiirissä, jolloin liikenteen lisääntyminen aiheuttaa kiinteistölle aikaisempaan verrattuna haittaa tai vaaraa.

Nykyisen lain mukaan tie voidaan siirtää vain kiinteistön omistajan alueilla. Kuitenkin esimerkiksi maaston tai muiden syiden vuoksi tällainen siirto voi olla mahdoton tai siitä aiheutuu kohtuuttomia kustannuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että siirtäminen olisi mahdollista toisenkin maalle, mutta vain erityisistä syistä. Siirtämisen edellytyksenä olisi, tapahtuipa se omalla maalla tai sen ulkopuolella, että siitä ei aiheudu siirrettävän tien osakkaille eikä kenellekään muullekaan huomattavaa haittaa.

Tien siirtämisen tulisi olla mahdollista myös niissä tapauksissa, jolloin siihen olisi tarve liikenneturvallisuussyistä. Olosuhteet tässäkin suhteessa ovat saattaneet muuttua niin, että tien pysyttäminen entisessä paikas-

saan tuo mukanaan merkittävän liikenneturvallisuusriskin, eikä nopeusrajoituksin tai muilla liikennejärjestelyillä pystytä tilannetta parantamaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tie voitaisiin siirtää niissäkin tapauksissa, jolloin se on välttämätön liikenneturvallisuutta koskevan haitan poistamiseksi, kun muita ratkaisuja liikenneturvallisuuden parantamiselle ei ole olemassa.

Tien lisäksi voi kiinteistölle aiheutua haittaa tienhen liittävien muiden oikeuksien käytämisestä. Tällaisia oikeuksia ovat lain 13 §:ssä mainitut oikeus puutavaran varastoimiseen, oikeus autopaikkaa varten tarvittavaan alueeseen sekä oikeus venevalkamaa ja laituria varten. Tämän vuoksi ehdotetaan, että samoin edellytyksin kuin tiekin voidaan siirtää, voitaisiin siirtää lain 13 §:ssä mainitut oikeudet.

Tien siirtäminen tapahtuu kiinteistön omistajan aloitteesta ja hänen etunsa vuoksi. Kuten edellä todettiin, siirron tarpeen voi aiheuttaa paitsi kiinteistön muuttunut tai muuttuvaksi suunniteltu käyttö, myös tiellä tapahtuvan liikenteen muuttuminen. Tämän vuoksi siirrosta aiheutuvat kustannukset on jaettava kiinteistön omistajan ja tieosakkaiden kesken sen mukaan, mitkä seikat ovat syynä tien siirtämiseen. Jos tien siirtäminen aiheutuu kiinteistön muuttuneesta tai muuttuvasta käytöstä, kiinteistön omistajan tulee vastata siirtokustannuksista niissä tapauksissa, jolloin kenenkään muun ei voida katsoa hyötyvän tien siirtämisestä. Kuitenkin siirtämisen jälkeen tie saattaa paremmin kuin ennen palvelua tarkoitusstaan, minkä vuoksi muidenkin tieosakkaiden tulisi niissä tapauksissa ottaa osaa siirtokustannuksiin. Tällöin tieosakkaat kiinteistön omistajan ohella vastaisivat tien siirrosta aiheutuvista kustannuksista tieyksikköjensä mukaisessa suhteessa sen mukaan kuin tietoitituksen toimitusmiehet katsovat kohtuulliseksi. Jos sen sijaan tien siirtämisen pääasiallisena syynä on tiellä tapahtuneen liikenteen muuttuminen ja lisääntyminen ja tien siirtäminen on tarpeen esimerkiksi tiestä aiheutuvan lisääntyneen vaaran tai haitan vuoksi, tulisi tieosakkaiden vastata pääasiallisesti siirtämiskustannuksista. Kiinteistön omistajalle tuleva hyöty kiinteistönsä tehokkaammasta käytöstä taikka tien aiheuttaman rasituksen poistuminen tai väheneminen on

kuitenkin aina otettava huomioon arvioitaessa tien siirtämisestä aiheutuvien kustannusten jakamista. Siirtokustannuksiin kuuluvat myös 4 luvun mukaiset korvauskustannukset. Tietoitituksen kustannuksista säädetään 47 §:n 3 momentissa. Tien siirtämisen edellytyksistä ja kustannuksista ehdotetaan otettavaksi pykälän 1 momenttiin säännös.

Tien siirtämisestä päätetään tietoitituksen-
sa. Täsmennyksenä ehdotetaan 2 momenttiin otettavaksi säännös, että tällaisen tietoitituksen voisi panna vireille vain sen kiinteistön omistaja, jonka kiinteistöllä siirrettäväksi tarkoitettu tie sijaitsee. Jos tien siirtäminen perustuu liikenneturvallisuuden parantamiseen, olisi myös tiekunnalla ja, jollei tiekuntaa ole perustettu, tieosakkaalla oikeus hakea tietoititusta.

38 c §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset yksityisten teiden alueellisista tietoitituksista. Tavoitteena on, että tieoikeuksien epäselvyyden tai liikenteellisten olosuhteiden muuttumisen vuoksi jonkin määrätyn laajemman alueen yksityiset tiet voitaisiin ottaa yhtäaikaisesti käsiteltäviksi ja arvioitaviksi sen suhteen, ovatko kaikki aikaisemmin perustetut tieoikeudet tai muut kulkemista palvelevat oikeudet enää tarpeellisia tai sijaitsevatko olemassa olevat yksityiset tiet tarkoituksenmukaisesti esimerkiksi ottaen huomioon alueella tapahtunut liikenteen kasvu tai väheneminen. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan olisi mahdollista tietyin alueen yksityisten teiden järjesteleminen tietoitituksessa siten, että tieoikeudet ja muut kulkemista varten varatut oikeudet saatetaan vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Tätä koskevan hakemuksen voisi tehdä asianomainen kunta, tiekunta tai kiinteistön omistaja. Lisäksi, milloin yleinen etu vaatii, myös maanmittaustoimisto voisi omasta aloitteestaan antaa määräyksen tietoitituksen suorittamiseksi. Alueellisessa tietoitituksessa voitaisiin käsitellä kaikki tietoitituksessa käsiteltäväksi määrättyt asiat. Kun kysymyksessä olisi yksittäistä tietä ja sitä koskevia oikeuksia laajempi menettely, ehdotetaan, että maanmittaustoimisto olisi toimivaltainen niissäkin tapauksissa, jolloin toimitusalue olisi osaksi tai kokonaan kiinteistönmuodostamislain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua aluetta eli aluetta, jossa kunta

huolehtii kiinteistörekisterin pitämisestä.

Alueellisessa tietoisuudessa tarpeettomiksi käyneet yksityiset tiet lakkautettaisiin tietoisuudessa. Kun ennestään olevaan tiehen voi kohdistua monenlaisia ja eri aikoina perustettuja kulkuoikeuksia, ehdotetaan, että tietoisuudessa ei tarvitsisi selvittää kiinteistökohtaisesti lakkautettavaan tiehen kohdistuvia oikeuksia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettujen tietoisuuden kustannusten maksajasta. Ehdotuksen mukaan kustannusten maksamiseen sovellettaisiin 47 §:n säännöksiä. Kuitenkin niissä tapauksissa, joissa tietoisuus on tullut vireille muutoin kuin maanmittaustoimiston aloitteesta ja jos se on ollut yleisen edun vaatima, voitaisiin tietoisuuskustannukset tai osa niistä maksaa valtion varoista. Tällaiseen tietoisuuden päätökseen ei saisi valittamalla hakea muutosta. Jos tietoisuus tulee vireille hakemuksesta maanmittaustoimiston määräyksestä, tietoisuuskustannukset maksettaisiin valtion varoista ja ne jäisivät valtion lopulliseksi menoksi.

39 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, kenellä on oikeus vaatia tietoisuus pidettäväksi. Toimivalta olisi kuten nykyin kiinteistön omistajalla ja kunnalla sekä tiekunnalla, jonka tietä tietoisuus koskee. Viimeksi mainitusta säädetään voimassa olevan pykälän 4 momentissa, joka 1 momenttiin otettavan lisäyksen johdosta voitaisiin poistaa.

Edellä 2 §:n 1 momentissa mainittujen oikeuksien haltijoista on voimassa, mitä kiinteistön omistajasta tässä säädetään. Kun tässä laissa tarkoitettujen oikeuksien voidaan perustaa kohdistumaan myös yhteiseen alueeseen, ehdotetaan, että yhteisen alueen osakkailla olisi mahdollisuus vaatia tietoisuudesta pidettäväksi. Kun edellä 38 §:n 1 momentin 4 kohdassa ehdotetaan tietoisuudessa käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi kysymys, mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys, on perusteltua, että epä-tietoisuuden syntyessä asiasta voisi kiinteistöön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija kuten vuokramies vaatia tällaista tietoisuudesta pidettäväksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, kuka on tietoisuudessa asianosainen eli kenen oikeusasemaan tietoisuudessa tehtävät ratkaisut voivat vaikuttaa ja kenellä sen vuoksi on oikeus käyttää tietoisu-

udessa puhevaltaa. Kun tietoisuudet ovat laadultaan ja laajuudeltaan erilaisia, ei ole tietoisuudenmukaista luetella asianosaisia, vaan ehdotetaan säädettäväksi kiinteistömuodostamislain 17 §:n 1 momentin mukaisesti, että asianosainen on hakijan lisäksi sellainen henkilö, fyysinen tai juridinen, jonka oikeutta tietoisuus välittömästi koskee. Asianosaisia olisivat esimerkiksi rasite-, vuokra- tai muun erityisen oikeuden haltijat, jos tietoisuudessa tehtävät ratkaisut vaikuttavat välittömästi näiden oikeuksiin. Kunnan erityisestä asianosaisasemasta olisi edelleen voimassa, mitä 44 §:n 5 momentissa säädetään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi sanamuodon tarkennus.

40 §. Pykälässä säädetään tietoisuuden tietoisuudensinööristä ja uskottuista miehistä eli tietoisuudensinööristä. Pykälän 1 momentin mukaan tietoisuuden suorittaisivat kuten nykyin tietoisuudensinööri ja kaksi uskottua miestä, joista säädettäisiin tarkemmin kiinteistömuodostamislain 4 §:n kanssa. Tietoisuus voitaisiin kuitenkin suorittaa ilman uskottuja miehiä, jos tietoisuudensinööri harkitsee, että uskottujen miesten käyttäminen ei ole tarpeen. Tietoisuuden laadusta ja laajuudesta riippuu, onko tarpeen käyttää kolmihenkistä tietoisuudensinööristöä. Joka tapauksessa tietoisuuden jonkun asianosaisen vaatimuksesta olisi uskottujen miesten osallistuttava tietoisuudensinööristöön. Säännös olisi yhdenmukainen kiinteistömuodostamislain 4 §:n kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, kuka voi olla tietoisuuden tietoisuudensinöörinä. Momentissa viitattaisiin kiinteistömuodostamislain 5 ja 5 a §:n tietoisuudensinööristä koskeviin yleisiin säännöksiin. Kun niissä on säädetty erikseen kunnan kiinteistösinööristä, voidaan pykälän 3 momentti poistaa. Lisäksi ehdotetaan, että tietoisuuden jäsenen mahdollisuus toimia tietoisuudessa uskottun miehen tapaan poistettaisiin, koska tietoisuuden objektiivisuus ja puolueettomuus saattaa vaarantua sen käsitellessä sellaista tietä koskevaa asiaa, jota joku tietoisuuden jäsen on ollut aikaisemmin tietoisuudessa ratkaisemassa.

41 §. Pykälässä säädetään tietoisuuden hakemismenettelystä. Tietoisuuden koskiessa kokonaisuudessaan aluetta, jossa kunta toimii

kiinteistörekisterin pitäjänä, tulisi toimitusta hakea kunnalta. Asiasta ehdotetaan otettavaksi lisäys pykälän 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta määräalan erottamisoikeuden haltijoista, koska 2 §:ssä määräalasta olisi voimassa mitä kiinteistöstä säädetään.

Kiinteistönmuodostamislain 212 §:n 2 momentissa säädetään toimituksesta, jonka suorittamisella voidaan poistaa kiinteistöjärjestelmässä oleva puutteellisuus tai korjata siinä oleva virheellisyys taikka muutoin edistää kiinteistöjärjestelmän luotettavuutta ja selvyttä. Myös yksityistietoimitus voi olla joskus tarpeen saada vireille kiinteistöjärjestelmässä olevan epäselvyyden poistamiseksi. Tämän vuoksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, että maanmittaustoimisto tai kunnan kiinteistörekisterin pitäjä voisi panna vireille tällaisen tietoitituksen omasta aloitteestaan, jolloin toimituskustannuksiinkin sovellettaisiin kiinteistönmuodostamislain mainitun pykälän säännöksiä.

45 §. Tarkoituksena on lähentää tietoitituksen menettelysäännöksiä kiinteistötoimitusten yleisiin menettelysäännöksiin siten, että yksityistielakiin jäisivät vain ne tietoititusta koskevat säännökset, jotka ovat tietoitituksen luonteesta johtuen välttämättömiä. Tietoitituksen tiedottamisesta on säädetty 43 §:ssä, jossa viitataan kiinteistönmuodostamislain 168—171 §:ään. Tietoitituksen jatkokokouksen ilmoittamisesta on puolestaan säädetty 45 §:n 1 momentissa ja pykälän 2 momentissa on säädetty tapauksista, jolloin toimituksen alkukokouksen tiedottamisessa on ollut puutteita. Kun kiinteistönmuodostamislain 170 ja 171 §:ssä on säädetty näistä asioista, voitaisiin yksityistielain 45 § kumota. Ehdotus parantaa yhteisten alueiden osakkaiden asemaa, koska nykyisen 45 §:n 2 momentin mukaan ei tietoitituksen siirtäminen kutsun toimittamiseksi ole tarpeen, jos tieoikeus perustetaan yhteiselle alueelle eikä toimituksen alkukokouksesta ollut tiedotettu yhteisen alueen omistajalle. Kiinteistönmuodostamislain 171 §:n 3 momentissa ei yhteisen alueen omistajaa ole asetettu muihin asianosaisryhmiin nähden eri asemaan.

47 §. Pykälässä ovat säännökset tietoitituskustannusten suoritusvelvollisuudesta.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi lisäys, jossa viitattaisiin kiinteistönmuodostamislain yleisiin säännöksiin kiinteistötoimituksen kustannuksista, niiden suorittamisesta ja perimisestä.

48 §. Nykyisissä 48 ja 38 §:ssä olevat osittain päällekkäiset säännökset, jotka koskevat tietoitituksessa käsiteltäviä asioita, on yhdistetty 38 §:ään. Tämän vuoksi 48 § ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

51 §. Pykälän nykyisessä 1 momentissa on yleisluontoinen viittaus tietoititusmenettelyn ja toimituskustannusten osalta yleisiin kiinteistötoimitussäännöksiin. Momentin soveltamisalaa ehdotetaan täsmennettäväksi. Kun tietoitituskustannuksista säädettäisiin 47 §:ssä, jäisivät tähän pykälään säännökset tietoititusmenettelystä, joiden osalta viitattaisiin kiinteistönmuodostamislakiin ja sen perusteella annettuihin alemmanasteisiin säädöksiin. Ne olisivat voimassa, jollei tässä laissa ole menettelystä säädetty toisin. Lisäksi viitattaisiin kiinteistömuodostamislain säännöksiin, jotka koskevat toimituksessa havaitun virheen korjaamista ja oikaisemista sekä esitystä kiinteistörekisteriin merkityn toimituksen tai lainvoimaisen päätöksen purkamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan muutoksenhausta tietoitituksessa tehtyihin päätöksiin on voimassa, mitä kiinteistönmuodostamislain valittamisesta säädetään. Pääsääntönä on, että tietoitituksessa tehtyihin päätöksiin tyytymätön voi tehdä valituksen vasta toimituksen päätyttyä. Vain poikkeustapauksissa voidaan sallia erillinen valitusoikeus toimituksen aikana. Nykyisen lain mukaan sellainen on mahdollista vain tapauksissa, jotka koskevat toimitusmiehiin kohdistuvan estemuistutuksen hylkäämistä.

Tietoitituksessa joudutaan selvittämään, ketkä ovat asianosaisia. Kuten edellä todetaan, asianosaisia olisivat toimituksen hakijan lisäksi ne henkilöt, joiden oikeusasemaa toimitus välittömästi koskee luettelematta nykyisen lain tapaan asianosaisia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että toimituksen kestäessä voitaisiin erikseen valittaa myös päätöksestä, joka koskee oikeutta olla asianosaisena tietoitituksessa. Tästä otettaisiin lisäys pykälän uuteen 3 momenttiin, johon myös siirrettäisiin estemuistutuksen hylkäämistä koskeva

maininta.

Uutta kulkuyhteyttä perustettaessa ja muutenkin joudutaan tietoimituksen aikana ratkaisemaan asioita, jotka vaikuttavat koko tietoimitukseen lopputulokseen. Näitä ovat varsinkin tien sijaintia ja osakkaita koskevat kysymykset, jotka voivat olla riitaisia. Toimituksen kokonaisuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että tällaisiin asioihin saataisiin lainvoimaiset päätökset erikseen, minkä jälkeen toimitusta jatkettaisiin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että päätökset, jotka koskevat tien asemaa tai sitä, ketkä ovat tieosakkaita, olisivat erikseen valituskelpoisia toimituksen kestäessä. Näistä ratkaisuista annettaisiin välipäätös ja valitusosoitus. Jotta toimitusta ei tarpeettomasti viivytettäisi, ehdotetaan, että muutoksenhaun salliminen näiden toimenpiteiden osalta toimituksen kestäessä olisi toimitusinsinöörin harkinnassa. Myös näistä seikoista säädettäisiin pykälään otettavassa uudessa 3 momentissa.

51 a §. Pykälässä ovat säännökset yksityistierekisteristä. Tietojärjestelmä on syytä pitää edelleen yhden viranomaisen vastuulla, joten maanmittaustoimisto pitäisi rekisteriä myös niiden yksityisteiden osalta, jotka sijaitsisivat kunnan pitämän kiinteistörekisterin alueella.

Pykälän 1 momentin 5 kohtaan ehdotetaan lisäyksenä rekisteriin merkittäväksi tieto tien tai sen osan lakkaamisesta 3 §:n 2 momenttiin ehdotetun muutoksen johdosta.

52 §. Pykälässä säädetään tielautakunnalle kuuluvista tehtävistä. Kun tietoimitustehtävät ehdotetaan koottavaksi 38 §:ään, tulee 1 momentin johdantokappaleen viittaus muuttaa tätä pykälää tarkoittavaksi.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi viittaus 32 a §:ään, jossa on kysymys liittymän rakentamisen tai sen kunnossapidon laiminlyönnistä johtuvista korvauksista tai kustannuksista.

Edellä 25 §:ssä ehdotetaan, että metsätiellä voitaisiin kerätä tienpitoon tarvittavat varat osakkailta käyttömaksuina niissäkin tapauksissa, kun metsätietä käytetään muuhunkin kuin yksinomaan metsätalouden edellyttämiin kuljetuksiin. Kuljetusmaksut muutettaisiin käyttömaksuiksi. Näitä koskevat sanamuodon muutokset ehdotetaan otettavaksi pykälän 1 momentin 8 kohtaan.

Kun tieoikeuden tai muiden tämän lain

mukaisten oikeuksien perustamisesta on voinut kulua pitkä aika tai kun kiinteistöjen omistajat ovat vaihtuneet, saattaa syntyä epä-tietoisuutta tai riitaa siitä, onko tie tehty ja käytetäänkö sitä annetun tieoikeuden mukaan tai onko tie kunnoltaan sen tasoinen kuin on edellytetty taikka käytetäänkö muuta tässä laissa tarkoitettua oikeutta kuten esimerkiksi autopaiikka- tai venevalkamaoikeutta perustamispäätöksen mukaisesti. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tielautakunta tällaisissa epäselvyyss- tai erimielisyystapauksissa voisi ratkaista asian, mistä säädettäisiin pykälän 1 momenttiin otettavassa uudessa 10 a kohdassa.

Pykälän 1 momentin 11 kohdassa on viittaus lain 10 luvussa mainittuihin tielautakunnalle kuuluviin tehtäviin pois lukien ratkaisut, jotka kuuluvat tuomioistuimen tai tietoimituksen ratkaisovaltaan. Kun jäljempänä 82 a §:ään ehdotetulla lisäyksellä laajennettaisiin tielautakunnan toimivaltaa, poistettaisiin viittaus tähän lainkohtaan.

53 §. Nykyiseen lakiin ei sisälly nimenomaisia säännöksiä siitä, missä järjestyksessä tielautakunnan tulee käsitellä ja ratkaista sille tämän lain mukaan päätettäväksi kuuluvat asiat. Tämän vuoksi on syntynyt epä-tietoisuutta, voiko tielautakunta ratkaista sen päätettäväksi kuuluvia asioita myös muutoin kuin 54 §:ssä tarkoitettussa tielautakunnan toimituksessa.

Käytännön selkeyttämiseksi ja menettelyn yhtenäistämiseksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uudeksi 2 momentiksi säännökset siitä, että tielautakunnalle tämän lain mukaan päätettäväksi kuuluvat asiat käsitellään ja ratkaistaan tielautakunnan toimituksessa ja lautakunnan tulee tätä varten pitää tarpeen mukaan yksi tai useampi kokous. Jäljempänä 54 §:ssä säädetään tielautakunnassa noudatettavasta menettelystä ja päätöksistä muissa kuin tässä laissa tarkoitetuissa asioissa.

54 §. Tielautakunnan toimituksen tiedottamisesta ja sen toimituskustannuksista ehdotetaan noudatettavaksi yhdenmukaisuuden vuoksi, mitä tietoimituksen tiedottamisesta ja sen toimituskustannuksista säädetään. Sen vuoksi ehdotetaan, että pykälän 2—5 momentti yhdistettäisiin uudeksi 2 momentiksi, jossa viitattaisiin tämän lain 43 ja 47 §:ään ja samalla nykyinen 6 momentti muuttuisi 3

momentiksi. Siinä säädettäisiin tielautakunnan toiminnasta kunnallislaissa tarkoitettuna toimielimenä. Näissä tapauksissa lautakunnan menettelystä ja päätöksistä olisivat voimassa soveltuvin osin kunnallislain yleiset säännökset.

57 §. Yksityisistä teistä annettuun lakiin on ehdotettu otettavaksi uusi 6 a §, joka sisältää säännökset tielautakunnasta. Sen vuoksi ehdotetaan, että 57 § kumottaisiin tarpeettomana.

58 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi toimitsijamiehen, hoitokunnan jäsenten ja näiden varamiesten toimikauden pituuden osalta. Nykyisen neljän vuoden toimikauden sijaan voitaisiin näihin tehtäviin valita lyhyemmäksi ajaksi enimmäisajan säilyessä edelleen neljänä vuotena.

Tiekunnan laiminlyötyä valita toimitsijamies tai hoitokunnan jäsenet taikka näiden varamiehet voi tielautakunta määrätä asiasta. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että lautakunta määräystä antaessaan määräisi samalla tehtävästä maksettavaksi tiekunnan toimesta kohtuullisen palkkion.

60 §. Pykälässä säädetään toimitsijamiehen, hoitokunnan jäsenen, näiden varamiehen ja tilintarkastajan oikeudesta palkkioon. Selvyyden vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että heillä on oikeus saada tehtävänsä hoitamisesta aiheutuneista kustannuksista kuten matkakustannuksista korvaus. Oikeus kustannusten korvaukseen olisi myös niissä tapauksissa, jolloin tielautakunta määrää toimitsijamiehen, hoitokunnan jäsenen tai varamiehen edellä 58 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa.

62 §. Pykälän 2 momentissa säädetään tiekunnan nimen kirjoitusoikeudesta. Tiekuntaa koskeva oikeustoimi tulee tiekuntaa sitovaksi, kun sen on tiekunnan puolesta tehnyt se, jolla on oikeus kirjoittaa tiekunnan nimi. Tiekunnan ollessa asianosaisena viranomaismenettelyssä, kuten tielautakunnan toimituksessa tai tietoitimuksessa taikka tuomioistuimissa, kuten maaoikeudessa, vain nimenkirjoittamiseen oikeutetut voivat käyttää tiekunnan puhevaltaa, jolleivät ole siihen valtuuttaneet jotain muuta henkilöä. Jos tiekunnan toimielimenä on hoitokunta, sen kaksi varsinaista jäsentä yhdessä voivat kirjoittaa tiekunnan nimen. Menettely on käytännössä

havaittu liian jäykäksi ainakin sellaisissa asioissa, jotka eivät siedä viivytystä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tiekuntaa voisi tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa edustaa toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen taikka näiden varamies. Näiden tulee tarvittaessa osoittaa asemansa tiekunnan kokouksen pöytäkirjan otteella.

Pykälän 3 momentissa säädetään, miten haasteen tai virallisen tiedonannon katsotaan tulleen tiekunnan tietoon. Säännöksessä viitataan tielautakunnassa pidettävään yksityisiä teitä koskevaan luetteloon. Se on harhaanjohdava, koska yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta annetulla lailla (521/1975) poistettiin tielautakunnan velvollisuus pitää luetteloa yksityisistä teistä siirtämällä tehtävä Maanmittauslaitokselle. Tämän vuoksi ehdotetaan, että säännöksessä viitattaisiin 51 a §:n yksityistierekisteriin.

64 §. Pykälässä säädetään teiosakkaiden toimivaltaan kuuluvista asioista. Pykälän 2 momentin 2 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta käyttömaksuista samoin kuin tieyksikköjen sekä käyttömaksujen määräämisperusteista. Lisäksi ehdotetaan otettavaksi viittaus 23 §:ään. Kun edellä 23 §:n 5 momentin ja 26 §:n mukaan käyttömaksuja koskevista asioista voitaisiin sopia, on tarpeen tähän yhteyteen ottaa viittaus näihin lainkohtiin.

Nykyisen lain mukaan 24 §:ssä mainitun korvauksen määrääminen kuuluu tielautakunnan päätettäväksi. Koska kysymyksessä on teiosakkaiden velvollisuus osallistua tien tekemiskustannuksiin, on tarkoituksenmukaista, että tiekunnan kokouksessa voitaisiin päättää asiasta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että siitä säädettäisiin pykälän 2 momentin uudessa 2 a kohdassa. Tällöin tiekunnalla ja tielautakunnalla olisi asiassa rinnakkainen toimivalta. Lisäksi ehdotetaan otettavaksi viittaus 32 a §:ään sen tapauksen varalta että liittymän tekemisessä tai kunnossapidossa syntyy erimielisyyttä.

Pykälän 4 kohtaan ehdotetaan otettavaksi maininta käyttömaksuista.

Tiekunnan perustamisen yhteydessä tulee teiosakkaiden päättää, onko tiekunnan toimielimenä oleva toimitsijamies vai hoitokunta. Kun olosuhteet tienpidossa ja osakasten määrän suhteen muuttuvat, olisi tarkoituksenmukaista, että tiekunnan kokous voisi

muuttaa toimielimen joko toimitsijamiehestä hoitokunnaksi tai päin vastoin. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän 2 momentin 8 kohtaan.

Edellä 25 §:ssä on ehdotettu, että metsäteiden kunnossapitoa varten tarvittavat varat voidaan tiemaksujen sijasta kerätä tieosakkailta kuljetusten perusteella suoritettavina käyttömaksuina. Nykyisen lain mukaan asiasta päätetään joko tietoimituksessa tai tielautakunnan toimituksessa. Kun kysymyksessä on asia, joka koskee tarkoituksenmukaisinta tapaa kerätä varoja tienpitoon, tulisi siitä voida päättää myös tiekunnan kokouksessa. Tästä ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin uusi 8 a kohta, jonka mukaan tiekunnan kokouksessa voitaisiin päättää myös käyttömaksujen perusteista ja niihin tehtävistä muutoksista.

65 §. Pykälässä säädetään tiekunnan vuosija ylimääräisistä kokouksista ja kokouksutsumenettelystä. Vuosikokouksen kokouksussa tulisi mainita kaikki vuosikokouksessa käsiteltäväksi tarkoitetut tienpitoa koskevat merkittävät asiat, jollaisia olisivat yleensä 64 §:n 2 momentissa luetellut asiat, mutta tilanteesta riippuen ne voisivat olla muitakin.

66 §. Pykälän 1 momentissa on säädetty, kuinka tiekunnan kokouksessa äänestettäessä äännet lasketaan. Äänimäärä on riippuvainen tieyksikköjen määrästä, mutta sitä on rajoitettu tarkoituksena vähentää tilanteita, joissa joku tieosakas suurimman tieyksikköjen määrän haltijana määräisi tiekunnan kokouksessa päätettävistä asioista. Äänimäärän leikkaussäännös on edelleen tarpeen, mutta sitä ehdotetaan yksinkertaistettavaksi siten, että kenenkään tiekunnan kokoukseen osallistuvan äänimäärä ei saisi ylittää kolmeakymmentä prosenttia kokouksessa edustettuina olevien osakkaiden yhteisestä tieyksikkömäärästä. Jos kokouksessa joudutaan äänestämään, asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä, mikä määräytyisi mainitun prosenttimäärän mukaan laskettavan äänimääräleikkauksen mukaisesta yhteenlasketusta äänimäärästä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että yleisen yhdistyskäytännön mukaisesti tiekunnan kokouksen pöytäkirjan voisi kokous itsekin hyväksyä ilman että sitä tarvitsisi erikseen valittujen pöytäkirjan tarkas-

tajien allekirjoittaa.

67 §. Tiekkunnan toimielimen tehtävien 2 ja 3 kohdassa mainittu varainhoitovuosi ehdotetaan muutettavaksi varainhoitokaudeksi, mikä muutokset ovat jääneet tekemättä, kun yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (217/1995) mukaan varainhoitokaudeksi voidaan päättää muukin kuin vuoden pituinen ajanjakso. Selvyyden vuoksi ehdotetaan 2 kohtaan lisättäväksi maininta tiekunnan veloista, koska tiekunta voi 76 §:n nojalla ottaa lainaa. Lisäksi 4, 5 ja 6 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta käyttömaksuista.

68 §. Pykälässä säädetään maksuunpanoluettelon nähtävillä pitämisestä. Siitä on ilmoitettava sen kokouksen kokouksutuksessa, jossa luettelo tulee vahvistettavaksi. Lisäksi pykälässä ehdotetaan sana kuljetusmaksu muutettavaksi sanaksi käyttömaksu.

70 §. Pykälässä säädetään menettelystä, jolla tiekunnan kokouksen päätökseen tyytymätön voi saattaa asian tielautakunnan tutkittavaksi. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan täsmennyksenä, että vaatimus tielautakunnalle on tehtävä kirjallisesti.

78 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi selvyyden vuoksi maininta siitä, että kiinteistö olisi panttina tie- ja käyttömaksujen lisäksi muistakin tämän lain mukaisista maksuista, kuten 24 §:n mukaan määrättävistä tien tekemisen kustannuksista.

82 §. Pykälän 2 momentissa mainittu nimitys määräalan erottamisoikeuden haltija ehdotetaan muutettavaksi määräalan omistajaksi.

82 a §. Pykälän 1 momentin mukaan tietoimituksessa voidaan myöntää lainkohdassa säädettyin edellytyksin väliaikainen kulkuoikeus, kunnes kysymys tieoikeuden saamisesta on ratkaistu. Vastaavasti kuin tietoimituksessa myös tielautakunnan toimituksen yhteydessä, jos toimituksessa on kysymys 9 §:n 1 momentin tai 10 §:n 1 momentissa tarkoitettun oikeuden myöntämisestä kiinteistölle tai elinkeinon harjoittajalle ennestään olevaan tiehen, voi esiintyä tilanteita, jolloin olisi välttämätöntä antaa edellä tarkoitettun oikeuden hakijalle väliaikainen kulkuoikeus toimituksen kohteena olevaan tiehen muun kulkuoikeuden puuttuessa siksi, kunnes kysymys oikeuden saamisesta on toimituksessa ratkaistu.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi tätä koskeva uusi 2 momentti.

83 §. Pykälässä säädetään tien tilapäisestä käyttämisestä ja väliaikaisesta kulkuoikeudesta aiheutuneen vahingon korvaamisesta. Nykyisen lain mukaan korvaus on tielautakunnan erikseen vahvistettava, jollei korvauksesta ole määrätty oikeutta annettaessa tai siitä ole sovittu eikä kysymyksessä ole rikosasia. Lain sanamuoto viittaa siihen, että korvauksesta on oltava sopimus ja että tämä sopimus voidaan sopimusosapuolten toimesta saattaa tielautakunnan hyväksyttäväksi. Lautakunnalla ei olisi erimielisyystapauksissa oikeutta päättää korvauksen perusteesta eikä sen määrästä. Tällöin riitakysymys olisi vietävä tuomioistuimen ratkaistavaksi. Kun tielautakunta nykyisenkin lain mukaan päättää korvausasioista 52 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainituissa tapauksissa, ehdotetaan tielautakunnan toimivaltaa laajennettavaksi niin, että se voisi määrätä pykälässä tarkoitettuja korvauksista, kun niistä syntyy erimielisyyttä. Kun edellä on ehdotettu 82 a §:ään otettavaksi uusi 2 momentti, ehdotetaan tämän pykälän viimeiseen virkkeeseen tehtäväksi siitä johtuva lisäys.

84 §. Pykälässä säädetään tien tai sen osan lakkauttamisesta. Joskus tien lakkauttaminen saattaa olla aiheellista yleisen tarpeen vuoksi. Esimerkiksi rautateiden nopeuksien lisääminen saattaa aiheuttaa tarpeen poistaa tai siirtää rautateiden tasoristeyksiä liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Samoin puolustusvoimien varomääräyksistä saattaa aiheutua tarvetta järjestellä yksityisiä teitä. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tien tai sen osan lakkauttaminen olisi mahdollista myös yleisen tarpeen vaatiessa.

Selkeyden vuoksi momentti ehdotetaan jätettäväksi kahtia siten, että uudessa 1 momentissa kuvattaisiin erilaiset tien tai sen osan lakkauttamisedellytykset. Momentin loppuosa yhdistettäisiin 2 momenttiin, jolloin uudessa 2 momentissa kuvattaisiin toimituksen hakemusmenettely.

Koska yksityinen tie voidaan perustaa raittamaan paitsi kiinteistöä myös muuta rekisteriyksikköä kuten yhteistä aluetta, ehdotetaan selvyuden vuoksi pykälän 2 momenttiin lisättäväksi, että oikeus hakea tien tai sen

osan lakkauttamista olisi myös muun rekisteriyksikön omistajalla.

Tiekunnan tien tultua lakkautetuksi ei siihen enää kohdistu tieoikeuksia. Tienpitoa varten maksettu valtion- tai kunnanavustus on käynyt tarpeettomaksi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tien lakkautusvuodelle maksettu avustus siltä osin kuin sitä ei ole käytetty tienpitoon tulisi palauttaa maksajalle ennen kuin ylijäämä jaetaan osakkaille. Käyttämättömän avustus tulisi palauttaa kolmen kuukauden kuluessa tien lakkauttamista koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.

85 §. Säännöksessä mahdollistettaisiin siinä tarkoitettujen oikeuksien lakkauttaminen myös yleisen tarpeen sitä vaatiessa. Säännös olisi tältä osin yhdenmukainen 84 §:n säännöksen kanssa. Siten esimerkiksi rautatien varrella oleva puutavaran varastointipaikka voitaisiin siirtää turvallisempaan paikkaan, jos siirto on rautatien muuttuneen nopeuden vuoksi tarpeen.

86 §. Kun yleisen tarpeen perusteella lakkautetaan tie ja tien osa siten, että kulkuyhteys katkeaa, on kulkuyhteydet samalla järjestettävä uudelleen. Tätä tarkoittava säännös on pykälän 1 momentissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen järjestelytapahtumat julkisen vallan toimenpitein ja ovat laadultaan lunastukseen verrattavia. Sen vuoksi tällaisten toimenpiteiden vaikutuspiiriin kuuluvien oikeusaseman tulisi olla samanlainen kuin lunastamisen yhteydessä. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että yleisen tarpeen vuoksi aiheutuvat oikeuksien lakkauttamisesta tai perustamisesta johtuvat kustannukset on hakijan suoritettava. Lisäksi asianosaisilla olisi oikeus maksuttomaan oikeudenkäyntiin tai oikeus saada toimituksen hakijalta korvaus edunvalvontakustannuksista siten kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 82 §:ssä säädetään.

88 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus käyttömaksuun. Samalla ehdotetaan korkokantaa koskevan sanamuodon ajantasaismistamista.

89 a §. Pykälässä säädetään menettelystä, jota sovelletaan, kun tietä ei ole rakennettu valmiiksi tietoitumiseksi asetetussa määräajassa. Epäselvyyttä on syntynyt, voidaanko menettelyä soveltaa myös tieosakkaisiin, jot-

ka eivät muodosta tiekuntaa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että menettely olisi mahdollinen niissäkin tapauksissa, jolloin tieosakkaat eivät muodosta tiekuntaa eivätkä ole tien rakentamisesta kyenneet sopimaan. Pykälän 5 momenttiin tehtäisiin tätä tarkoittava muutos.

90 §. Pykälässä ovat säännökset siitä, milloin tämän lain mukaiset päätökset voidaan panna täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman. Pääsääntö on, että päätökset ovat täytäntöön pantavissa valituksesta huolimatta, jollei nimenomaan ole toisin säädetty. Jos maksamiseen velvoittavasta päätöksestä on valitettu maaoikeuteen, päätöksen täytäntöönpano edellyttää nykyisen lain mukaan lainvoimaisuutta. Maksujen viivästyminen valitusten johdosta voi vaikeuttaa tiekunnan toimintaa, koska maksuunpanoluetteloa koskevan päätöksen on oltava lainvoimainen, ennen kuin sen mukaisia maksuja voidaan panna maksuun varsinkin kun vakiintuneen tulkinnan mukaan yhdenkin tekemä valitus riittää estämään päätöksen täytäntöönpanon kaikkien samalla päätöksellä maksamiseen velvoitettujen osalta.

Tämän vuoksi ehdotetaan pykälän 1 momenttia muutettavaksi niin, että muutoksenhaku ei estäisi maksamiseen velvoittamista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa.

Pykälän 2 momentin mukaan muut kuin 1 momentissa mainitut päätökset olisivat täytäntöön pantavissa muutoksenhausta huolimatta. Koska tiekunnan kokouksessa tehdään tärkeitä tieosakkaiden oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia päätöksiä, ehdotetaan 2 momenttia muutettavaksi niin, että tiekunnan kokouksessa tehty päätös rinnastettaisiin tietoimituksessa ja tielautakunnan toimituksessa tehtäviin päätöksiin. Tällöin tielautakunta voisi tarvittaessa kieltää tiekunnan kokouksessa tehdyn päätöksen täytäntöönpanon, jos sille on tehty päätöstä koskeva muutosvaatimus.

Kun ehdotuksen mukaan myös maksamiseen velvoittava päätös voitaisiin panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, on kohtuullista, että mahdollisesti liikaa maksettua määrää palautettaessa palautettavalle summalle suoritetaan korkoa. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälään otettavaksi uusi 3 momentti, jonka mukaan liikaa maksetulle määrälle olisi sitä palautettaessa maksettava kor-

koa korkolain 3 §:n 2 momentin mukaan lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä.

96 §. Milloin valtio tai kunta avustaa yksityisen tien kunnossapitoa, ei tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuviin kuljetuksiin saa kieltää. Vain säännöllisen liikenteen harjoittamiseen tällaisella tiellä tarvitaan tiekunnan tai tieosakkaiden suostumus.

Sellainen liikenne, joka ei tule tieosakkaiden hyväksi, saattaa aiheuttaa tiehen rajoittuvien kiinteistöjen omistajille haittaa liikenneturvallisuuden heikkenemisen, melun, pölyn tai muun sellaisen syyn takia. Tällainen liikenne tulisi voida kieltää tieosakkaiden tai tiekunnan päätöksellä niissä tapauksissa, joissa mainitunlaiset haitat kiinteistön omistajan kannalta ovat huomattavia. Tästä ehdotetaan otettavaksi pykälään säännös. Koska tien käyttämisen kieltämisellä voi olla laajempia liikenteellisiä vaikutuksia, ehdotetaan, että kiellon asettamiseen tulisi saada kunnan suostumus. Kun yksityinen tie voi sijaita myös muun rekisteriyksikön alueella, ehdotetaan myös tätä tarkoittava lisäys otettavaksi pykälän 1 momenttiin.

98 a §. Käsitellessään hallituksen esitystä laiksi hallintolainkäytöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 217/1995 vp) eduskunnan lakivaliokunta on mietinnössään (LaVM 5/1996) todennut, että ehdotetun lain lähtökohtana on yleisen valitusoikeuden periaate. Valiokunnan kannanoton mukaan on vastaisuudessa valituskielto säädettävissä ainoastaan lain tasoisella säännöksellä eikä laista ole johdettavissa yleistä valtuutusta valituskiellon säätämiseen asetuksella. Tämän vuoksi ehdotetaan, että nykyisen yksityisistä teistä annetun asetuksen 42 b §:n sisältämä muutoksenhakusäännös siirrettäisiin lakiin uudeksi 98 a §:ksi.

Sisällöllisesti säännökseen ei ehdoteta tehtäväksi muutoksia. Valitusoikeus koskisi edelleenkin vain niitä tapauksia, joissa on kysymys valtionavustuksen tai sen osan palauttamisesta. Sen sijaan muihin valtionapua koskeviin tiepiiriin päätöksiin ei saisi valittamalla hakea muutosta, koska avustus on harkinnanvarainen.

Kun hallinto-oikeuslailla (430/1999) on perustettu yleiset alueelliset hallintotuomioistuimet, on pykälän sanamuoto saatettava vas-

taamaan tuon lain sisältöä.

101 §. Ulosoton viranomaisjärjestelmää on muutettu alioikeusuudistuksen ja valtion paikallishallinnon kehittämisen yhteydessä siten, että lääninhallituksen tehtävät ulosotonthaltijana on lakkautettu ja muutoksenhakuasioiden käsittely on siirtynyt käräjäoikeuksille. Ulosottolain (37/1895) 10 lukuun sisältyvät säännökset muutoksenhausta ulosottomiehen menettelyyn kuten valituksen käsitteilyä käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa koskevat säännökset. Ulosottolakiin ei enää sisälly säännöksiä virka-avun antamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan poliisiviranomaisella on valta antaa virka-apua, kun kielon rikkominen on ilmeinen. Muussa tapauksessa on tilanteen oikaisemiseksi mahdollisuus nostaa kanne käräjäoikeudessa. Kysymys on tällöin turvaamistoimesta tai yksipuolisen tuomion hakemisesta siten kuin oikeudenkäymiskaassa säädetään. Muutoksenhaku ei yleensä estä tuomion täytäntöönpanoa.

Koska pykälän 2 ja 3 momentti ovat vanhentuneita, ehdotetaan, että ne kumottaisiin.

103 a §. Tieyksikköjen muuttaminen tiekunnassa tai niiden vahvistaminen tielautakunnassa vaatii usein erityisasiantuntemusta. Nykyisen lain mukaan on mahdollista pyytää maanmittauslaitoksesta määräystä maanmittausinsinöörille lausunnon antamiseksi asiassa. Säännös on käynyt osin vanhentuneeksi. Kysymyksessä ei ole kiinteistötoimitus vaan tilaustehtävä, josta maanmittauslaitoksen osalta säädetään maanmittauslaitoksesta annetun lain (505/1991) 5 §:ssä. Tällaiset suoritteet ovat maksullisia ja ne hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein sen mukaan kuin eräiden maanmittauslaitoksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksuperusteista sekä suoritteista perittävistä maksuista annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen (1202/1996) 4 §:ssä säädetään.

Pykälän 1 momentin mukaan tiekunta voisi päättää pyytää tieyksikköasiassa asiantuntijalausannon. Lausunnon laatimiseen liittyvistä menettelytavoista ei enää annettaisi säännöksiä. Lausunnon tulisi sisältää ehdotus tieyksikköjen määräämisen perusteiksi ja tieyksikköksi. Nykyisen lain mukaisesti myös tielautakunta voisi pyytää edellä tarkoitettua lausunnon, mistä säädettäisiin pykälän 2 mo-

mentissa. Nykyinen 3 momentin säännös asiantuntijalausannon kustannuksista ehdotetaan poistettavaksi.

Maanmittauslaitosten ohella esimerkiksi maanmittausalan konsulttitoimistoilla voi olla palveluksessaan sellaisia henkilöitä, joilla on erityisasiantuntemusta yksityistieasioissa ja tieyksikköjen määrittämisessä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tiekunta tai tielautakunta voisi käyttää asiantuntijana myös muuta kuin maanmittauslaitosten palveluksessa olevaa henkilöä.

109 §. Pykälän nykyisen 2 momentin mukaan Tielauslaitoksella on toimivalta antaa valtioneuvoston ja siihen oikeutettujen teiden pittoa koskevia ohjeita. Yksityisistä teistä annettu asetuksen 39 §:n mukaan on Maanmittauslaitoksella oikeus antaa määräyksiä tietoituksesta ja tielautakunnan toimituksesta.

Uuden perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan voidaan lailla valtuuttaa muukin viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö antamaan oikeussääntöjä määräyksiä asioista. Tällaisten oikeussääntöjen antamista on kuitenkin pidettävä poikkeuksellisenä ja niiden antamiseen olisi oltava sääntelyn kohteen kannalta erityisiä syitä. Oikeussäännöt voisivat koskea lähinnä teknisiä yksityiskohtia, joihin ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä.

Asianosaisten oikeusturvan kannalta on tärkeää turvata yhdenmukainen menettely tietoituksessa ja tielautakunnan toimituksessa. Lain ja asetuksen säännösten lisäksi olisi tarpeen edelleen säilyttää mahdollisuus antaa asiasta oikeussääntöjä. Ne eivät kuitenkaan olisi sitovia luonteeltaan, vaan ohjeita, joista voitaisiin tarpeen vaatiessa poiketa. Kysymys voisi olla vain teknisistä menettelytapaohjeista, jotka eivät koskisi sisältökysymyksiä.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että Maanmittauslaitoksella olisi oikeus antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet tietoituksessa ja tielautakunnan toimituksessa noudatettavasta menettelystä. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän uuteen 3 momenttiin.

1.2. Laki yleisistä teistä

Yksityistielakiin on edellä ehdotettu otettavaksi uusi 6 a §, jossa säädettäisiin tielauta-

kunnasta. Siinä yhteydessä voidaan yleisistä teistä annetun lain tielautakuntaa koskevat säännökset kumota. Tämän vuoksi ehdotetaan, että yleisistä teistä annetun lain 11 luku kumottaisiin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Yksityisistä teistä annettu asetus on muilta kuin tienpidon avustussäännösten osalta vanhentunut. Kiinteistölainisäädännön eri aikoina tapahtuneet muutokset, jotka olisivat edellyttäneet muutoksia asetukseen, ovat jääneet tekemättä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että asetus kirjoitettaisiin uudelleen siirtämällä siihen samalla sisällöltään muuttamattomina nykyiset säännökset valtion osallistumisesta tienpidon kustannuksiin. Asetusluonnos on tämän esityksen liitteenä.

3. Voimaantulo

Ehdotukseen sisältyvät muun ohella säännökset alueellisesta tietoimituksesta. Kun lisäksi ehdotetaan muitakin tietoitusmuutoksia, on Maanmittauslaitoksessa välttämättömyyden vuoksi uudistaa koulutus- ja tietojärjestelmiä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan niiden hyväksymistä seuraavan vuoden alusta lukien.

Kiinteistörekisterijärjestelmän selkeyden

vuoksi ehdotetaan voimaantulosäännöksessä säädettäväksi, että kunnat tekisivät päätökset niiden katujen osalta, joiden käyttöönoton hyväksymisen yhteydessä ei ole tehty päätöstä yksityisteiden lakkaamisesta ja toimittaisivat ne asianomaiselle kiinteistörekisterin pitäjälle viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Vaihtoehtoisena menettelynä ehdotetaan, että asian selvittämiseksi kunnat panisivat vireille alueellisen tietoimituksen.

Muutettavaksi ehdotetun 24 §:n 1 momentin mukaan uuden tieosakkaan velvoittaminen osallistumaan tien tekemisen kustannuksiin kytkettäisiin oikeuden saamisen yhteyteen. Samalla ehdotetaan pidennettäväksi 15 vuoteen se aika, joka enintään on voinut kuluu tien tekemisen ja oikeuden syntyminen välillä. Kun tarkoituksena ei ole puuttua lain voimaan tullessa olemassa oleviin oikeussuhteisiin, sovellettaisiin 24 §:n muutoksia vain niihin tieosakkaisiin, jotka saavat oikeuden tiehen tämän lain voimaantulon jälkeen.

Ehdotus sisältää muutoksia tietoimituksessa ja tielautakunnan toimituksessa käsiteltäviin asioihin ja menettelytapoihin. Uusia säännöksiä ehdotetaan sovellettaviksi sellaisiinkin toimituksiin, jotka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yksityisistä teistä 15 päivänä kesäkuuta 1962 annetun lain (358/1962) 45 ja 48 §, 54 §:n 4—6 momentti, 57 § sekä 101 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 45 § laeissa 521/1975 ja 243/1994, 48 § osaksi mainitussa laissa 521/1995 ja laissa 555/1995, 54 §:n 4 momentti mainitussa laissa 243/1994 sekä 54 §:n 5 ja 6 momentti mainitussa laissa 521/1975,

muutetaan 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 ja 4 momentti, 5 ja 8 §, 16 §:n 1 momentti, 19 §, 20 §:n 2 momentti, 23 §:n 2 momentti, 24 §:n 1 momentti, 25—27, 30, 31 ja 34 §, 38 §:n 1 momentti, 38 b, 39—41, 47 §:n 1 momentti, 51 §, 51 a §:n 1 momentin johtolause ja 5 kohta, 52 §:n 1 momentin johtolause ja 3, 8 ja 11 kohta, 54 §:n 2 ja 3 momentti, 58 §:n 2 ja 3 momentti, 60 §, 62 §:n 2 ja 3 momentti, 64 §:n 2 momentin 2, 4 ja 8 kohta, 65 §:n 1 momentti, 66 §:n 1 ja 3 momentti, 67 §:n 2—6 kohta, 68 §, 70 §:n 1 momentti, 78 §:n 1 momentti, 82 §:n 2 momentti, 83 §, 84 §:n 1 ja 2 momentti, 85 ja 88 §, 89 a §:n 5 momentti, 90 §, 96 §:n 1 momentti sekä 103 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentti laissa 143/1999, 38 §:n 1 momentti osaksi laissa 498/1982 ja mainitussa laissa 555/1995, 38 b §, 47 §:n 1 momentti, 52 §:n 1 momentin johtolause ja 11 kohta, 83 §, 89 a §:n 5 momentti ja 103 a § mainitussa laissa 521/1975, 39 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja mainitussa laissa 498/1982, 40 § laissa 322/1972 sekä mainituissa laeissa 243/1994 ja 555/1995, 41 § mainituissa laeissa 322/1972 ja 521/1975, 51 §, 51 a §:n 1 momentin johtolause ja 5 kohta, 64 §:n 2 momentin 2 kohta, 84 §:n 1 ja 2 momentti ja 85 § mainitussa laissa 555/1995, 54 §:n 2 ja 3 momentti sekä 65 §:n 1 momentti mainitussa laissa 243/1994, 78 §:n 1 momentti laissa 1284/1996, 90 § mainituissa laeissa 521/1975 ja 555/1995 sekä 96 §:n 1 momentti laissa 1606/1995, sekä

lisätään lain 1 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 6 a §, 16 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 23 §:ään uusi 4 ja 5 momentti, lakiin uusi 32 a §, 38 §:ään uusi 4 momentti, mainitulla lailla 243/1994 kumotun 38 c §:n tilalle uusi 38 c §, 52 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 521/1975 ja 555/1995, uusi 10 a kohta, 53 §:ään uusi 2 momentti, 64 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 217/1995, uusi 2 a ja 8 a kohta, 82 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 521/1975, uusi 2 momentti, 84 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 555/1995, uusi 5 momentti, lakiin siitä mainitulla lailla 555/1995 kumotun 86 §:n tilalle uusi 86 §, lakiin uusi 98 a § sekä 109 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1606/1995, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Mitä tässä laissa säädetään tieoikeudesta, koskee myös muun lainsäädännön nojalla annettua yksityistä kulkuyhteyttä palvelevaa rasiteoikeutta tai pysyvää käyttöoikeutta.

2 §

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistöstä, on soveltuvin osin voimassa myös määräalasta, kaivoksesta ja toisen maalla olevasta, pysyväksi tarkoitettu rakennuksesta tai laitoksesta.

3 §

Tätä lakia on sovellettava myös asemakava-alueella, ei kuitenkaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 154 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettuun rasitteeseen. Yksityinen tie tai tienosa lakkaa, kun se taikka sellainen liikenneväylä, jolle sen liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, luovutetaan katuna yleiseen käyttöön niin kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään. Päätöksessä, jossa katu hyväksytään tarkoitukseensa, on määrättävä, mitkä tiet tai tienosat vastaavasti lakkaavat.

Milloin tie 2 momentin mukaan lakkaa, on tiekunnan purkamiseen ja sen velkojen maksamiseen nähden noudatettava, mitä 84 §:n 4 ja 5 momentissa tien lakkauttamisesta säädetään. Niin ikään on sovellettava 87 §:ää, sikäli kuin tiealue ei kuulu 2 momentissa tarkoitettuun katuun.

5 §

Tiehen kuuluu ajorata, jalkakäytävä ja polkupyörätie sekä niiden säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat alueet, rakenteet, ja laitteet, kuten piennar, luiska, pengermä, oja, väli- ja rajakaista, kohtaamis- ja kääntymispaikka, tiehen liittyvää tienpitoa varten tarvittava varastoimispaikka, valaistuslaitteet ja liikennevalot, silta, rumpu, meluste, lautta laitureineen ja väylineen, kaide ja tiemerkki.

Yksityinen tie voi olla myös polkutie tai sellainen tie, jota käytetään ainoastaan talvisaikaan. Tietä, joka on tarkoitettu pääasiassa metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia varten, sanotaan jäljempänä *metsätieksi*. Yksityinen tie voi olla myös muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu tie.

Sillan, rummun, lautan laitureineen ja väylineen sekä niihin kuuluvien laitteiden rakentamisesta vesistöön on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Sillan tai rummun tekemisestä toisen alueelle, jollei siihen ole tarpeen vesilaissa säädetty lupa, ovat voimassa tien tekemistä koskevat tämän lain säännökset, mutta rakennettaessa on lisäksi noudatettava vesilain säännöksiä.

6 a §

Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä varten kunnassa tulee olla tielautakunta tai kunnan määräämä muu monijäseninen toimielin, jona ei kuitenkaan voi toimia kunnanhallitus.

8 §

Jos kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttöä varten on tärkeätä saada kulkuyhteys toisen kiinteistön kautta eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle, on kulkuyhteyttä tarvitsevalle kiinteistölle annettava oikeus käyttää jäljempänä säädettyssä tietoimituksessa määrättävää aluetta 5 §:n mukaisiin tietarkoituksiin. Oikeutta toisen kiinteistön alueen tällaiseen pysyvään käyttämiseen sanotaan *tieoikeudeksi*.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee myös ennestään olevan tien siirtämistä tai muuta parantamista varten tarpeellisen lisäalueen luovuttamista, jollei 16 §:stä muuta johdu. Tietä siirrettäessä tieoikeuden antamisen perusteena voi olla myös huomattava hyöty, jonka kiinteistö, jolla on tieoikeus, saa kulkuyhteyden lyhenemisestä.

Tieoikeus voidaan perustaa kohdistumaan myös yleisen tien tiealueeseen. Yksityisen tien liittämistä yleiseen tiehen samoin kuin tiealueeseen kohdistuvasta työstä on voimassa, mitä yleisistä teistä annetussa laissa (243/1954) säädetään. Yhteisistä alueista on voimassa, mitä jäljempänä 107 a §:ssä säädetään.

16 §

Tieoikeus, joka tietoimituksessa taikka tielautakunnan tai tiekunnan päätöksellä on tämän lain säännösten mukaan annettu, samoin kuin 12 ja 13 §:ssä tarkoitettu oikeudet ovat pysyvinä käyttöoikeuksina voimassa muun kiinteistöön kohdistuvan oikeuden estämättä. Tällaisen tieoikeuden saa niin ikään se, joka jäljempänä olevien säännösten nojalla on velvollinen tieosakkaana osallistumaan tienpitoon. Milloin tienosaa koskee useampia tieoikeuksia, kapeampina perustetut tieoikeudet laajenevat leveimpänä perustetun tieoikeuden mukaisiksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus syntyy myös tien oikaisemista, levittämistä tai, tien siirtämistä lukuun ottamatta, muuta

parantamista varten tarpeelliseen lisäalueeseen, joka omistajan suostumuksella on otettu käyttöön.

---

19 §

Milloin liikenneturvallisuuden on katsottava niin vaativan, voidaan kieltää ilman tielautakunnan lupaa rakentamasta rakennusta tai liikenneturvallisuutta vaarantavaa aitaa tai muuta pysyvää laitetta yksityisen tien tai sen osan varrelle enintään kahdentoista metrin etäisyyteen ajoradan keskiviivasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kieltö ei koske aluetta, jolla on voimassa asemakaava.

20 §

Kiellosta tai sen kumoamisesta on ilmoitettava asianosaisille siten kuin kuntalain (365/1995) 95 §:n 1 momentissa säädetään.

23 §

Tienpitovelvollisuuden ja siitä aiheutuvien kustannusten jakamiseksi tieosakkaiden kesken vahvistetaan heille 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaan *tieyksiköt*, joiden perusteella määrättäviä maksuja sanotaan *tiemaksuiksi*. Jos tien tekeminen joltakin osalta, joka ei tule kaikkien tieosakkaiden hyväksi, aiheuttaa erityisiä kustannuksia, voidaan niiden jakamista varten määrätä eri tieyksiköt. Tieosakkaat voivat päättää, että tiemaksuun sisältyy tieyksiköiden perusteella määrätyn maksun lisäksi kaikille tieosakkaille määrättävä samansuuruinen perusmaksu, joka kattaa tiekunnan hallintoasioiden hoitamisesta aiheutuvat välittömät kulut.

Jos tieosakas käyttää tietä tilapäisesti tavalla, joka huomattavasti poikkeaa siitä, mikä on otettu huomioon tieyksikköjä määrättäessä, voidaan tällaisia tilapäisiä kuljetuksia varten määrätä arvioitua tien käyttöä vastaava käyttömaksu. Maksu voidaan määrätä takautuvasti enintään yhden vuoden ajalta määräämisajankohdasta lukien.

Jos joku on saanut oikeuden käyttää tietä muuta kuin kiinteistöä varten muun kuin tämän lain perusteella, voidaan tälle määrätä tiemaksun sijasta käyttömaksu, jos tien käyt-

tö on vain satunnaista. Käyttömaksu on vuotuismaksu, jollei toisin sovita, ja sen määräämisperusteisiin sovelletaan, mitä 26 §:ssä säädetään.

24 §

Jos sille, joka edellä 8, 9, 9 b tai 10 §:n perusteella saa oikeuden tiehen, on katsottava koituneen huomattavaa hyötyä tien tekemisestä, joka on suoritettu viidentoista viimeksi kuluneen vuoden aikana ennen kuin tieoikeus perustettiin tai myönnettiin taikka oikeus käyttää tietä syntyi, voidaan hänet velvoittaa maksamaan kohtuullinen korvaus tien tekemisen kustannuksista. Korvausta määrättäessä on otettava huomioon tien tekemisestä kulunut aika ja tiestä saatava hyöty.

25 §

Asianosaisen ehdotuksesta voidaan määrätä, että metsätien kunnossapitoa varten tarvittavia varoja ei kerätä tieosakkailta tiemaksuina, vaan tien käytön perusteella suoritettavina *käyttömaksuina* niiltä, jotka ovat käyttäneet tietä. Käyttömaksujen määräämisperusteet on samalla vahvistettava ottamalla huomioon erilaisen käytön vaikutus tien kunnossapitokustannuksiin.

Käyttömaksu on maksuunpantava kuljetuksen tapahduttua ja suoritettava maksuunpanossa määrättyä aikana.

26 §

Sen, joka 80 §:n mukaisesti tai muulla perusteella tilapäisesti käyttää tietä, on suoritettava siitä korvauksena käyttömaksu. Maksusta ja sen suoritustavasta osapuolet voivat sopia. Jollei asiasta sovita, on maksu määrättävä sen mukaan kuin katsotaan kohtuulliseksi ottamalla huomioon vastaavanlaisesta tien käytöstä osakkaalle määrättävä tiemaksu ja tien käyttämisestä ehkä johtuva erityinen kunnossapitokustannusten lisääntyminen.

27 §

Milloin joku on velvollinen suorittamaan 25 §:n 1 momentin tai 26 §:n mukaan käyttömaksua, hänen on viivytyksettä kuljetuksen tai muun käytön päätyttyä annettava toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle taikka sille, joka on antanut luvan tien käyttöön, selvitys kul-

jetetun tavarán määrástá, kuljetustavasta ja -ajasta taikka tien muusta käytöstá uhalla, että maksun suuruus muutoin voidaan vahvistaa arvion perusteella.

30 §

Asianosaisen ehdotuksesta voidaan käyttömaksuja muuttaa, jos siihen on erityistä aihetta maksujen määräämisperusteiden muuttamisen johdosta.

31 §

Jos tieosakas tai se, jolla on lupa käyttää tietä käyttömaksua vastaan, on käyttänyt tietä tavalla, jota ei ole otettu huomioon tieyksiköjä määrättäessä taikka käyttömaksujen määräämisperusteita vahvistettaessa ja joka on huomattavasti lisännyt tien kulumista tai vaurioittanut sitä, hän on velvollinen korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

32 a §

Rakenteet ja laitteet, jotka ovat tarpeen kiinteistön tai muun tien liittämiseksi yksityiseen tiehen, on liittyjä velvollinen tekemään ja pitämään kunnossa. Jos velvollisuuden laiminlyönnistä on ilmeistä vaaraa yksityisen tien liikenteelle tai sen kunnossapidolle eikä liittyjä kehotuksesta huolimatta ryhdy tarpeellisiin toimenpiteisiin, voivat tieosakkaat tai tiekunta ottaa työn tehdäkseen asianomaisen kustannuksella.

34 §

Jos jollakin on kiinteistöön, johon tässä laissa tarkoitettu toimenpide kohdistuu, nautinta-, rasite- tai muu käyttöoikeus, on hänellä kiinteistön omistajan ohella oikeus saada korvaus oikeutensa menettämisestä tai sen arvon vähentymisestä, ja tämä korvaus on otettava huomioon kiinteistön omistajalle tulevaa korvausta määrättäessä.

38 §

Tietoimituksessa on asian laadun mukaan käsiteltävä ja ratkaistava seuraavat asiat:

1) tämän lain 8 §:ssä tarkoitettujen tieoikeuden antaminen;

2) tieoikeuden perustaminen sellaiseen tiehen, johon muulla kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla ei ole pysyvää oikeutta;

3) 9 §:n 2 momentissa, 9 a §:ssä, 10 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 11, 12 ja 13 §:ssä tarkoitettua asiaa;

4) mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys ja onko jollakin oikeus tiehen tai vastaava muuhun lakiin perustuva pysyvä käyttöoikeus, milloin niistä on epätietoisuutta;

5) ketkä ovat tieosakkaita;

6) tieyksiköiden sekä käyttömaksujen ja niiden perusteiden vahvistaminen;

7) minkä ajan kuluessa tie on tehtävä valmiiksi, jos määräajan asettaminen katsotaan tarpeelliseksi;

8) onko ja minkä laajuisena annettava 17 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu oikeus tai 18 §:n ja 19 §:n 1 momentissa mainittu kielto;

9) kuinka toimituskustannukset on jaettava asianosaisten kesken;

10) korvaukset; sekä

11) muut tämän lain mukaisesti käsiteltävät asiat, jollei niitä säädetä muussa järjestyksessä ratkaistaviksi.

Jos tie on päätetty tehdä, on sitä varten tarvittavista alueista laadittava kartta ja tarvittaessa kustannusarvio tien tekemisestä. Milloin 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu määräaika asetetaan, kustannusarvio on kuitenkin aina laadittava. Tiealueet samoin kuin 12 ja 13 §:ssä tarkoitettua alueita on tarpeellisin osin merkittävä maastoon.

38 b §

Tiestä tai sen käyttämisestä taikka 13 §:ssä mainituista oikeuksista tai niiden käyttämisestä kiinteistön omistajalle johtuvan haitan poistamiseksi tai vähentämiseksi voidaan tie tai oikeus siirtää toiseen paikkaan hänen omistamallaan alueella taikka erityisistä syistä muuallekin, jos se voi tapahtua aiheuttamatta kenellekään huomattavaa haittaa. Sama koskee tien siirtämistä, milloin se on välttämätön liikenneturvallisuutta koskevan haitan poistamiseksi. Siirtämisen kustannuksiin tieosakkaat voidaan velvoittaa osallistumaan tieyksikköjensä mukaisessa suhteessa ottaen huomioon edellä mainitun kiinteistön omistajalle tien tai oikeuden siirrosta aiheutuva erityinen hyöty.

Tien tai oikeuden siirtämisestä päätetään kiinteistön omistajan taikka jos kyseessä on

tien siirtäminen liikenneturvallisuuden vuoksi, myös tiekunnan tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaan hakemassa tietöimittuksessa.

38 c §

Alueella, jolla tieoikeudet ovat epäselvät tai jolla liikenteellisten olosuhteiden muuttumisen vuoksi on tarpeen tehdä tai lakkauttaa teitä taikka muutoin järjestellä tieoikeuksia, voidaan tarkoituksenmukaisten tieyhteyksien järjestämiseksi ja tieoikeuksien saattamiseksi vastaamaan muuttuneita olosuhteita kunnan, tiekunnan tai kiinteistön omistajan hakemuksesta suorittaa tällaista aluetta koskeva tietöimittus (*alueellinen tietöimittus*). Tietöimittusta haetaan maanmittaustoimistolta, joka antaa toimitusmääräyksen ja huolehtii toimituksen suorittamisesta silloinkin, kun toimitus koskee kokonaan kiinteistönmuodostamislain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua aluetta. Jos yleinen etu vaatii, maanmittaustoimisto voi antaa määräyksen alueellisen tietöimittuksen suorittamiseen hakemuksetta.

Alueellisen tietöimittuksen kohteena olevalla alueella ennestään olevat tiet, jotka käyvät tiejärjestelyjen johdosta tarpeettomiksi, voidaan lakkauttaa selvittämättä niihin oikeutettuja kiinteistöjä.

Alueellisen tietöimittuksen kustannusten maksamiseen sovelletaan 47 §:n säännöksiä. Jos toimitus on tullut vireille hakemuksesta, ja jos se on ollut osittain tai kokonaan yleisen edun vaatima, voidaan toimituskustannukset tai osa niistä maksaa valtion varoista. Asiasta päättävät toimitusmiehet. Toimitusmiesten asiassa tekemään päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Jos toimitus tehdään hakemuksetta maanmittaustoimiston määräyksestä, toimituskustannukset maksetaan valtion varoista.

39 §

Oikeus vaatia tietöimittusta pidettäväksi on kiinteistön omistajalla, yhteisen alueen osakkailla ja tiekunnalla, jonka tietä asia koskee, sekä kunnalla. Edellä 38 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua tietöimittusta on oikeutettu hakemaan myös kiinteistöön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija.

Asianosainen tietöimittuksessa on hakija ja

muu henkilö, jonka oikeutta tai etua toimitus välittömästi koskee.

Jos kiinteistö tai siihen kohdistuva oikeus on toimituksen aikana siirtynyt uudelle omistajalle tai haltijalle, sitoo häntä toimituksessa se, mihin aikaisempi omistaja tai oikeudenhaltija on suostunut tai velvoitettu.

40 §

Tietöimittuksen suorittavat toimitusinsinööri ja kaksi kiinteistönmuodostamislain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua uskottua miestä (*toimitusmiehet*). Toimituksen voi toimitusinsinööri suorittaa ilman uskottuja miehiä, jos uskottujen miesten käyttäminen ei ole tarpeellista eikä kukaan asianosainen uskottujen miesten käyttämistä vaadi.

Toimitusinsinöörinä voi olla maanmittauslaitoksen tai kunnan palveluksessa oleva diplomi-insinööri, insinööri tai teknikko sen mukaan kuin kiinteistönmuodostamislain 5 ja 5 a §:ssä säädetään. Toimitusinsinööriin ja uskottuun mieheen sovelletaan muutoin, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään toimitusinsinööristä ja uskotusta miehestä.

41 §

Määräystä tietöimittukseen on haettava kirjallisesti siltä maanmittaustoimistolta, jonka alueella tie tai suurin osa siitä on. Jos tietöimittus koskee kokonaan kiinteistönmuodostamislain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua aluetta, toimitusta haetaan kunnan kiinteistörekisterin pitäjältä.

Hakemukseen on liitettävä, mikäli mahdollista, luettelo niistä kiinteistöistä, maanomistajista sekä nautinta-, rasite- ja muun käyttöoikeuden haltijoista, joita toimitus on tarkoitettu välittömästi koskemaan, sekä kartta, joka riittävän selvästi osoittaa hakemuksessa tarkoitettun tien sijainnin. Mikäli hakemus koskee tietä, jonka osakkaat muodostavat tiekunnan, on hakemuksessa mainittava myös toimitsijamies tai joku hoitokunnan varsinainen jäsen. Hakemukseen on liitettävä hakijan postiosoite sekä mahdollisuuksien mukaan liitettävä myös selvitys luettelossa mainittujen asianosaisten osoitteista.

Maanmittaustoimisto tai, jos kyse on kiinteistönmuodostamislain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua alueesta, kunnan kiinteistörekisterin pitäjä voi panna hakemuksetta vireille

tietoimituksen kiinteistönuodostamislain 212 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa. Tällaisen toimituksen kustannukset maksetaan siten kuin sanotussa lainkohdassa säädetään.

47 §

Tietoimituksen kustannukset on hakijan suoritettava. Jos toimituksessa on useita tieosakkaita, toimituskustannukset voidaan määrätä tieosakkaiden suoritettaviksi tieyksikköjen mukaan tai, jollei tätä jakoperustetta johonkin tieosakkaaseen voida kohtuudella soveltaa, sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi. Asianosainen, joka ei ole tieosakas, voidaan, jos sitä asian laatu huomioon ottaen on pidettävä kohtuullisena, määrätä suorittamaan kustannukset tai osa niistä vähentämällä vastaavasti muiden maksuvelvollisten osuuksia. Muutoin tietoimituksen kustannuksista, niiden suorittamisesta ja perimisestä on voimassa, mitä kiinteistönuodostamislaisissa säädetään toimituskustannuksista.

51 §

Jos tämän lain säännöksistä ei muuta johdu, on menettelystä tietoimituksessa, tietoimituksessa havaitun virheen korjaamisesta, virheen oikaisemisesta taikka toimituksen tai päätöksen purkamista koskevasta esityksestä soveltuvien osin voimassa, mitä kiinteistönuodostamislaisissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä kiinteistötoimituksen osalta säädetään.

Muutoksenhausta tietoimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen on voimassa, mitä kiinteistötoimituksesta säädetään valittamisesta.

Tietoimituksen kestäessä voidaan hakea muutosta ratkaisuun, joka koskee oikeutta olla asianosaisena tietoimituksessa tai esteuistutuksen hylkäämistä. Tietoimituksen kestäessä saa hakea erikseen muutosta myös ratkaisuun, joka koskee tien asemaa tai ketkä ovat tieosakkaita, jos toimitusinsinööri katsoo muutoksenhaun sallimisen kesken toimituksen tarkoituksenmukaiseksi.

51 a §

Maanmittaustoimisto pitää rekisteriä niistä yksityisistä teistä, joita koskevien asioiden

hoitamista varten on perustettu tiekunta (*yksityistierekisteri*). Maanmittaustoimisto pitää yksityistierekisteriä myös niistä yksityisistä teistä, jotka sijaitsevat kiinteistönuodostamislain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettulla alueella. Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

5) tiekunnan tien tai sen osan lakkauttamisen tai lakkaaminen.

52 §

Jos kysymys on ennestään olevasta tiestä, on kunnan tielautakunnan, jolleivät asianosaiset ole heidän määrättävissään olevasta asiasta voineet sopia taikka jollei asiaa 38 §:n mukaan tai muutoin tämän lain nojalla ole ratkaistava tietoimituksessa, päätettävä jäljempänä mainituista asioista:

3) edellä 24, 31, 32 a, 33 ja 34 §:ssä tarkoitetuista korvauksista ja kustannuksista;

8) siitä, onko kuljetuksesta metsätiellä tiemaksujen asemasta perittävä käyttömaksuja, niin myös käyttömaksujen perusteista ja niihin tehtävistä muutoksista, ottaen huomioon 25, 26 ja 30 §:n säännökset;

10 a) onko tie tehty perustetun tieoikeuden mukaisesti ja kunnoltaan oikean tasoisena taikka käytetäänkö tieoikeutta tai muuta tämän lain nojalla myönnettyä oikeutta sillä tavalla kuin oikeutta perustettaessa on päätetty, jos asiasta on epäselvyyttä tai erimielisyyttä;

11) jäljempänä 10 luvussa mainituista asioista 80 §:n 3 momentissa tarkoitettuja asioita lukuun ottamatta; sekä

53 §

Tielautakunnan tämän lain mukaan päätettäviksi kuuluvat asiat käsitellään ja ratkaistaan tielautakunnan toimituksessa. Tätä varten lautakunnan on pidettävä tarpeen mukaan yksi tai useampi kokous.

54 §

Tielautakunnan toimituksen tiedottamisesta

ja toimituskustannuksista on voimassa, mitä 43 ja 47 §:ssä tietoisuudesta säädetään.

Jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu, on asian käsittelystä ja päätöksen teosta sekä lautakunnan päätöksestä muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalaisissa säädetään.

58 §

Tiekunnan toimitsijamies tai sen hoitokunnan jäsenet sekä näiden varamiehet valitaan enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Mänttuhin tehtäviin voidaan valita muukin kuin tieosakas. Ketään ei saa valita tehtävään ilman hänen suostumustaan.

Jos tiekunta on laiminlyönyt valita toimitsijamiehen tai hoitokunnan jäsenet taikka näiden varamiehen, tielautakunnan tulee tieosakkaan tai sen vaatimuksesta, jonka etua tai oikeutta asia muutoin koskee, taikka, milloin on syytä, omasta aloitteestaan määrätä aika, jonka kuluessa tieosakkaiden on toimitettava vaali. Jollei vaalia toimiteta, on tielautakunnan määrättävä toimitsijamies, hoitokunnan jäsen tai varamies sekä näille tehtävästään maksettavaksi kohtuullinen palkkio.

60 §

Toimitsijamiehellä samoin kuin hoitokunnan jäsenellä ja näiden varamiehellä sekä tilintarkastajilla, milloin sellaiset on 64 §:n 2 momentin 10 kohdan mukaan määrätty tilejä tarkastamaan, on oikeus saada tehtävästään tiekunnan kokouksen määräämä kohtuullinen palkkio. Lisäksi heillä on oikeus saada korvaus tehtävästään heille aiheutuneista kustannuksista.

62 §

Tiekunnan nimen kirjoittaa toimitsijamies tai hänen sijastaan hänen varamiehensä taikka, jos tiekunnan asioita hoitamaan on asetettu hoitokunta, kaksi hoitokunnan varsinaista jäsentä yhdessä. Tiekuntaa edustaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen taikka näiden varamies.

Haasteen, viranomaisen käskyn tai muun tiedoksiannon katsotaan tulleen tiekunnan tietoon, kun se on laillisessa järjestyksessä annettu tiedoksi toimitsijamiehelle tai tämän

varamiehelle taikka hoitokunnan varsinaiselle jäsenelle. Jos tieto on annettu henkilölle, joka 51 a §:ssä tarkoitettun rekisterin mukaan on toimitsijamiehenä taikka hoitokunnan puheenjohtajana, tiedoksi antaminen katsotaan päteväksi, vaikka asianomainen henkilö ei enää hoida kysymyksessä olevaa tehtävää.

64 §

Tiekunnan kokouksessa on erityisesti päätettävä:

2) tieyksikköjen ja käyttömaksujen määräämisperusteista sekä niiden määräämisestä ja muuttamisesta 23 ja 26 §:n, 28 §:n 1 momentin sekä 29 ja 30 §:n mukaisesti samoin kuin 23 §:n 5 momentissa ja 26 §:ssä tarkoitettua käyttömaksua koskevasta sopimuksesta;

2 a) edellä 24 §:ssä tarkoitettua korvauksesta sekä 32 a §:ssä tarkoitettua liittymää koskevasta asiasta, jos siitä syntyy erimielisyyttä;

4) tie- ja käyttömaksujen maksuunpanoluettelon vahvistamisesta;

8) toimitsijamiehen ja tämän varamiehen tai hoitokunnan jäsenen ja varajäsenen valitsemisesta taikka toimielimen muuttamisesta toiseksi;

8 a) onko kuljetuksesta metsätiellä tiemaksujen asemesta perittävä käyttömaksua sekä niiden perusteista ja niihin tehtävistä muutoksista 25 ja 27 §:n mukaisesti;

65 §

Tiekunnan on pidettävä vuosikokous kunkin vuonna ennen kesäkuun loppua, jolleivät tieosakkaat toisin päättä, sekä muita kokouksia tarpeen mukaan. Kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunnan puheenjohtaja tai tarvittaessa näiden varamies. Kutsukirje on toimitettava postin välityksellä tai muulla tavoin tieosakkaille. Kokouskutsu voidaan antaa myös siten, että kokouksesta kuulutetaan yhdessä tai useammassa paikakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja ilmoitetaan kirjeellä niille toisesta kunnasta oleville tieosakkaille, joiden osoite on tie-

dossa. Kutsukirjeet on annettava postin kuljettavaksi tai muutoin toimitettava tieosakkaille sekä kuulutus julkaistava vähintään 14 päivää ennen kokousta. Vuosikokouksen kokouksutsussa on mainittava tienpitoa koskevista merkittävistä asioista, joita kokouksessa käsitellään. Ylimääräisen kokouksen kokouksutsussa on mainittava ne asiat, jotka kokouksessa käsitellään.

66 §

Äänet tiekunnan kokouksessa lasketaan kunkin tieosakkaan tieyksikköjen mukaan. Kenenkään osakkaan äänimäärä ei kuitenkaan saa ylittää kolmeakymmentä prosenttia kokouksessa edustettuina olevien osakkaiden yhteisestä tieyksikkömäärästä. Äänestettävissä asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.

Kokouksessa on pidettävä pöytäkirjaa, jonka tulee kokouksen puheenjohtajan ja kahden kokouksessa valitun pöytäkirjan tarkastajan allekirjoittamana tai kokouksen itsensä hyväksymänä olla liitteineen viimeistään neljäntoista päivän kuluttua kokouksen päättymisestä asianosaisten nähtävänä. Sillä, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea, on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta ote tai oikeaksi todistettu jäljennös pöytäkirjasta. Tiekuunnan kokouksen tehtävänä on päättää, onko otteista ja jäljennöksistä suoritettava lunastusta, sekä, jos lunastusta on suoritettava, määrätä sen suoritusperusteet.

67 §

Toimitsijamiehen tai hoitokunnan tehtävänä on:

2) pitää tiliä tiekunnan tuloista, menoista, varoista ja veloista sekä esittää tarkastettavaksi tilitys edelliseltä varainhoitokaudelta;

3) valmistaa ehdotus tiekunnan talousarvoksi seuraavaa varainhoitokautta varten ja esittää se tiekunnan kokouksessa vahvistettavaksi;

4) laatia tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi ehdotus tieyksikköjen tai käyttömaksujen muutoksiksi taikka niiden uudelleen määrittämiseksi 23, 25 ja 26 §:ssä sekä 28—30 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa;

5) valmistaa tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi maksuunpanoluettelo, joka osoittaa tieyksikköä vastaavan tiemaksun suuruuden, kunkin tieosakkaan suoritettavaksi tieyksikköjen perusteella lasketun tiemaksun määrän, koottavien tiemaksujen yhteismäärän ja niiden suorittamisajan, sekä samoin valmistaa, jos on perittävä 23, 25 ja 26 §:ssä mainittuja käyttömaksuja, niistä maksuunpanoluettelo;

6) huolehtia vahvistettujen tie- ja käyttömaksujen perimisestä sekä hoitaa muutoinkin tiekunnan taloutta ja varoja;

68 §

Tiemaksuja ja käyttömaksuja koskeva maksuunpanoluettelo on pidettävä asianosaisten nähtävänä neljäntoista päivän aika ennen sitä tiekunnan kokousta, jossa luettelo tulee vahvistettavaksi. Luettelon nähtävänä pitämisestä on ilmoitettava kokouksutsussa. Kokouksessa on tieosakkailta ja niillä, joiden maksettavaksi on pantu 23 §:n 5 momentissa tai 26 §:ssä mainittu käyttömaksu, oikeus tehdä luetteloa vastaan muistutuksensa.

70 §

Tieosakkaalla tai muulla asianosaisella, joka katsoo, ettei tiekunnan kokouksen päätöstä ole tehty laillisessa järjestyksessä tai ettei se muutoin ole lain mukainen taikka että päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta, on oikeus saattaa asia tielautakunnan ratkaistavaksi. Tieosakkaan tai kokouksessa saapuvilla olleen muun asianosaisen on tehtävä tätä tarkoittava kirjallinen vaatimus tielautakunnalle kolmessa-kymmenessä päivässä päätöksen tekemisestä.

78 §

Kiinteistö on panttina tämän lain mukaisista maksuista sekä niiden koroista niin kuin maakaaren 20 luvussa säädetään.

82 §

Määräalan omistaja saa, jos kiinteistöllä, josta määräala on luovutettu, on oikeus tiehen, väliaikaisesti käyttää tietä 1 momentissa tarkoitettua kulkuoikeutta hakematta.

82 a §

Jos tielautakunnan toimituksessa on kysymys 9 §:n 1 momentissa tai 10 §:n 1 momentissa tarkoitettun oikeuden myöntämisestä ennestään olevaan tiehen, toimituksessa voidaan myöntää väliaikainen kulkuoikeus tällaiseen tiehen, jos se on kulkuyhteyden saamiseksi välttämätöntä eikä siitä aiheudu 9 tai 10 §:ssä tarkoitettua haittaa. Muutoin tässä momentissa tarkoitettua väliaikaisesta kulkuoikeudesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

83 §

Edellä 81, 82 ja 82 a §:ssä tarkoitettua samoin kuin luvattomasti tapahtuneesta tien tai alueen käyttämisestä sekä mahdollisesta vahingosta on suoritettava kohtuullinen korvaus. Jollei korvauksesta ole määrätty oikeutta annettaessa tai siitä ole sovittu eikä rangaistusta vaadita kysymyksen ollessa luvattomasta käytöstä, on korvaus tielautakunnan erikseen määrättävä. Korvaus on 82 a §:ssä tarkoitettussa tapauksessa kuitenkin aina määrättävä siinä toimituksessa, jossa väliaikainen kulkuoikeus annetaan.

84 §

Tie tai sen osa voidaan lakkauttaa, jos olosuhteet ovat niin muuttuneet, että tietä tai sen osaa varten tarpeellista aluetta ei 8 §:n 1 momentin säännösten nojalla enää voitaisi saada eikä tie tai sen osa ole kenellekään tieosakkaalle välttämätön tai jos tie tai sen osa on käynyt tarpeettomaksi taikka jos yleinen tarve vaatii lakkauttamista.

Oikeus hakea tien tai sen osan lakkauttamista on tiekunnalla tai, jollei tiekuntaa ole perustettu, kullakin tieosakkaalla sekä sen kiinteistön tai muun rekisteriyksikön omistajalla, jonka alueella tie tai sen lakkautettava osa on. Lakkauttamisesta päätetään tietoituksessa noudattamalla soveltuvin osin 5 luvun säännöksiä. Sellainen tie, jonka korvaa

toinen tie, saadaan lakkauttaa toimitusmiesten aloitteesta muusta syystä vireillä olevan tietoituksuksen yhteydessä, jos 1 momentissa säädetty lakkauttamisen edellytykset muutoin täyttyvät.

Ennen ylijäämän jakamista on tien lakkauttamisvuodelle maksettu valtion- ja kunnanavustus siltä osin kuin sitä ei ole käytetty tienpitoon palautettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tien lakkauttamista koskeva päätös on saanut lainvoiman.

85 §

Edellä 12 ja 13 §:ssä tarkoitettut oikeudet ja tässä laissa tarkoitettu muu kuin pysyvä käyttöoikeus tiehen tai muuhun alueeseen voidaan lakkauttaa sekä 14 §:n 1 momentin mukainen etuoikeus voidaan poistaa, jos olosuhteet ovat niin muuttuneet, ettei edellytyksiä oikeuden perustamiseen tai etuoikeuden antamiseen enää olisi olemassa, eikä oikeus tai etuoikeus ole tieosakkaalle välttämätön taikka jos yleinen tarve vaatii lakkauttamista. Menettelystä vahinkojen ja haittojen korvaamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 84 §:n 1—3 momentissa säädetään.

86 §

Kun tie, sen osa tai 13 §:ssä tarkoitettu oikeus lakkautetaan yleisen tarpeen vuoksi ja tästä aiheutuu kulkuyhteyksien katkeaminen, on uudet kulkuyhteydet järjestettävä antamalla niitä varten tarpeelliset oikeudet.

Korvaukset haitoista, vahingoista ja kustannuksista, jotka aiheutuvat yleisen tarpeen vuoksi tapahtuvasta oikeuksien lakkauttamisesta samoin kuin 1 momentissa tarkoitettua oikeuksien perustamisesta, on määrättävä sen maksettavaksi, joka on lakkauttamista hakenut tai vaatinut. Asianosaisten kustannuksista, jotka johtuvat tässä pykälässä tarkoitetuista toimenpiteistä, on lisäksi soveltuvin osin voimassa mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 82 §:ssä säädetään.

88 §

Tiemaksu ja käyttömaksu sekä niiden erääntymispäivästä suoritettava kuuden prosentin vuotuinen korko samoin kuin korvaus 89 §:ssä tarkoitetuista laiminlyödyn työn te-

kemisestä katselmuksessa vahvistetuista kustannuksista ja katselmuskustannuksista peritään maksuunpanoluettelon otteen tai katselmuspöytäkirjan perusteella siinä järjestyksessä kuin verojen ja muiden julkisoikeudellisten saatavien ulosotosta säädetään. Valitus laittoman maksuunpanon perusteella on kuitenkin tehtävä tielautakunnalle.

89 a §

Jolleivät tieosakkaat muodosta tiekuntaa eivätkä ole asiasta sopineet, sovelletaan, mitä tässä pykälässä edellä säädetään.

90 §

Kun maaoikeudelta on haettu muutosta päätökseen, joka koskee kysymystä siitä, onko 8, 12 tai 13 §:ssä taikka 17 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu oikeus myönnettävä, ei päätöstä voida panna täytäntöön, ennen kuin se on saanut lainvoiman. Sama on voimassa 69 §:ssä tarkoitettusta sekä tien taikka 12 tai 13 §:ssä mainitun oikeuden lakkauttamista koskevasta päätöksestä.

Jos päätös koskee maksamiseen velvoittamista tai muita kuin 1 momentissa mainittuja asioita, voidaan tietoimituksessa, tielautakunnan toimituksessa tai tiekunnan kokouksessa tehty päätös panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei maaoikeus tai 70 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa tielautakunta toisin määrää. Maaoikeus on tällöin päätösvaltainen myös, kun siinä on vain maaoikeustuomari.

Jos maksu muutoksenhaun johdosta poistetaan tai sitä alennetaan, on liikaa maksettu määrä palautettava ja sille maksettava vuotuista korkoa maksupäivästä takaisinmaksupäivään korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä.

96 §

Jos valtio tai kunta avustaa yksityisen tien kunnossapitoa tai kunta kustannuksellaan vastaa yksityisen tien kunnossapidosta, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää. Säännöllisen liikenteen harjoittamiseen tiellä tarvitaan tällöinkin tiekunnan tai tie-

osakkaiden suostumus. Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajille, voidaan kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden tienkäyttö kieltää tai sitä rajoittaa.

98 a §

Tiekunta voi hakea muutosta tiepiirin päätökseen, joka koskee valtionavustuksen tai sen osan takaisinperimistä, siltä alueelliselta hallintotuomioistuimelta, jonka tuomiopiirisä tie tai suurin osa siitä sijaitsee, siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muihin valtionavustusta koskeviin tiepiirin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

103 a §

Jos tieyksikköjen jako tulee muutettavaksi sen mukaan kuin 29 §:ssä säädetään, tiekunta voi päättää asiantuntijalausunnon pyytämistä. Lausunnon tulee sisältää ehdotus tieyksikköjen määrittämisen perusteiksi ja tieyksikköksi.

Milloin tielautakunnassa on käsiteltävänä 52 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tieyksikköjen vahvistamista koskeva asia, tielautakunta voi saatuaan tiekunnan tai, milloin sen perustamista on samalla pyydetty, hakijoiden sitoumuksen kustannusten suorittamisesta pyytää 1 momentissa tarkoitettua lausunnon.

109 §

Maanmittauslaitos antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet menettelystä tietoimituksessa ja tielautakunnan toimituksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-

Tieoikeuksien poistamiseksi kiinteistörekisteristä tulee kuntien viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta tehdä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätökset niiden katujen osalta, joiden käyttöönoton hyväksymisen yhteydessä ei ole tehty päätöstä yksityisteiden lakkaamisesta, ja toimittaa ne kiinteis-

törekisterin pitäjälle tarpeellisten merkintöjen tekemiseksi kiinteistörekisteriin taikka kunnan on pantava vireille 38 c §:ssä tarkoitettu tietoimitus.

Jos oikeus tiehen on saatu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan 24 §:n mukaiseen tien tekemiskustannusten korvaamiseen tä-

män lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tätä lakia on sovellettava myös niihin ennen tämän lain voimaantuloa aloitetuissa tietoimituksissa ja tielautakunnan toimituksissa ratkaistaviin kysymyksiin, jotka otetaan tämän lain voimaantulon jälkeen käsiteltäviksi.

2.

Laki**yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Tällä lailla kumotaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/1954) 11 luku, sellaisena kuin se on laissa 382/1982.	Tämä laki tulee voimaan _____ kuuta _____ päivänä

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenne- ja viestintäministeri *Olli-Pekka Heinonen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yksityisistä teistä 15 päivänä kesäkuuta 1962 annetun lain (358/1962) 45 ja 48 §, 54 §:n 4—6 momentti, 57 § sekä 101 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 45 § laeissa 521/1975 ja 243/1994, 48 § osaksi mainitussa laissa 521/1995 ja laissa 555/1995, 54 §:n 4 momentti mainitussa laissa 243/1994 sekä 54 §:n 5 ja 6 momentti mainitussa laissa 521/1975,

muutetaan 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 ja 4 momentti, 5 ja 8 §, 16 §:n 1 momentti, 19 §, 20 §:n 2 momentti, 23 §:n 2 momentti, 24 §:n 1 momentti, 25—27, 30, 31 ja 34 §, 38 §:n 1 momentti, 38 b, 39—41 §, 47 §:n 1 momentti, 51 §, 51 a §:n 1 momentin johtolause ja 5 kohta, 52 §:n 1 momentin johtolause ja 3, 8 ja 11 kohta, 54 §:n 2 ja 3 momentti, 58 §:n 2 ja 3 momentti, 60 §, 62 §:n 2 ja 3 momentti, 64 §:n 2 momentin 2, 4 ja 8 kohta, 65 §:n 1 momentti, 66 §:n 1 ja 3 momentti, 67 §:n 2—6 kohta, 68 §, 70 §:n 1 momentti, 78 §:n 1 momentti, 82 §:n 2 momentti, 83 §, 84 §:n 1 ja 2 momentti, 85 ja 88 §, 89 a §:n 5 momentti, 90 §, 96 §:n 1 momentti sekä 103 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentti laissa 143/1999, 38 §:n 1 momentti osaksi laissa 498/1982 ja mainitussa laissa 555/1995, 38 b §, 47 §:n 1 momentti, 52 §:n 1 momentin johtolause ja 11 kohta, 83 §, 89 a §:n 5 momentti ja 103 a § mainitussa laissa 521/1975, 39 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja mainitussa laissa 498/1982, 40 § laissa 322/1972 sekä mainituissa laeissa 243/1994 ja 555/1995, 41 § mainituissa laeissa 322/1972 ja 521/1975, 51 §, 51 a §:n 1 momentin johtolause ja 5 kohta, 64 §:n 2 momentin 2 kohta, 84 §:n 1 ja 2 momentti ja 85 § mainitussa laissa 555/1995, 54 §:n 2 ja 3 momentti sekä 65 §:n 1 momentti mainitussa laissa 243/1994, 78 §:n 1 momentti laissa 1284/1996, 90 § mainituissa laeissa 521/1975 ja 555/1995 sekä 96 §:n 1 momentti laissa 1606/1995, sekä

lisätään lain 1 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 6 a §, 16 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 23 §:ään uusi 4 ja 5 momentti, lakiin uusi 32 a §, 38 §:ään uusi 4 momentti, mainitulla lailla 243/1994 kumotun 38 c §:n tilalle uusi 38 c §, 52 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 521/1975 ja 555/1995, uusi 10 a kohta, 53 §:ään uusi 2 momentti, 64 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 217/1995, uusi 2 a ja 8 a kohta, 82 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 521/1975, uusi 2 momentti, 84 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 555/1995, uusi 5 momentti, lakiin siitä mainitulla lailla 555/1995 kumotun 86 §:n tilalle uusi 86 §, lakiin uusi 98 a § sekä 109 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1606/1995, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

*Mitä tässä laissa säädetään tieoikeudesta,
koskee myös muun lainsäädännön nojalla*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

annettua yksityistä kulkuyhteyttä palvelevaa rasiteoikeutta tai pysyvää käyttöoikeutta.

2 §

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistöstä, on soveltuvin osin voimassa myös kaivoksesta ja, milloin olosuhteiden harkitaan niin vaativan, toisen maalla olevasta, pysyväiseksi tarkoitettusta rakennuksesta tai laitoksesta.

2 §

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistöstä, on soveltuvin osin voimassa myös määräalasta, kaivoksesta ja toisen maalla olevasta, pysyväksi tarkoitettusta rakennuksesta tai laitoksesta.

3 §

Tätä lakia on sovellettava myös asema-kaava-alueilla, ei kuitenkaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 154 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettuun rasitteeseen. Lain soveltaminen lakkaa, kun tie tai tienosa taikka sellainen liikenneväylä, jolle sen liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, luovutetaan katuna yleiseen käyttöön niin kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään. Päätöksessä, jossa katu hyväksytään tarkoitukseensa, on määrättävä, mihin teihin tai tienosiin tämän lain soveltaminen vastaavaksi lakkaa.

Tätä lakia on sovellettava myös asema-kaava-alueella, ei kuitenkaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 154 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettuun rasitteeseen. *Yksityinen tie tai tienosa lakkaa, kun se taikka sellainen liikenneväylä, jolle sen liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, luovutetaan katuna yleiseen käyttöön niin kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään. Päätöksessä, jossa katu hyväksytään tarkoitukseensa, on määrättävä, mitkä tiet tai tienosat vastaavasti lakkaavat.*

Milloin lain soveltaminen 2 momentin mukaisesti lakkaa, on tiekunnan purkamiseen ja sen velkojen maksamiseen nähden noudatettava, mitä 84 §:n 3 momentissa on tien lakkauttamisesta säädetty. Niin ikään on sovellettava 87 §:ää, sikäli kuin tiealue ei kuulu 2 momentissa tarkoitettuun katuun tai kaavatiehen.

Milloin tie 2 momentin mukaan lakkaa, on tiekunnan purkamiseen ja sen velkojen maksamiseen nähden noudatettava, mitä 84 §:n 4 ja 5 momentissa tien lakkauttamisesta säädetään. Niin ikään on sovellettava 87 §:ää, sikäli kuin tiealue ei kuulu 2 momentissa tarkoitettuun katuun.

5 §

Tiehen kuuluu tierata sekä sen säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat alueet, rakenteet ja laitteet, kuten piennar, luiska, pengermä, oja, sivuuttamis- ja kääntymispaikka, tienhen liittymä tienpitoa varten tarvittava varastoimispaikka, silta, rumpu, lautta laitureineen, kaide ja tiemerkki *sen mukaan, kuin kussakin tapauksessa on katsottava tarpeelliseksi.*

5 §

Tiehen kuuluu ajorata, jalkakäytävä ja polkupyörätie sekä niiden säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat alueet, rakenteet, ja laitteet, kuten piennar, luiska, pengermä, oja, väli- ja rajakaista, kohtaamis- ja kääntymispaikka, tienhen liittymää tienpitoa varten tarvittava varastoimispaikka, valaistuslaitteet ja liikennevalot, silta, rumpu, melueste, lautta laitureineen ja väylälineen, kaide ja tiemerkki.

Voimassa oleva laki

Yksityinen tie voi olla myös polkutie tai sellainen tie, jota käytetään ainoastaan talvisaikaan. Tietä, joka on tarkoitettu pääasiassa metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia varten, sanotaan jäljempänä *metsätieksi*.

Sillan, rummun ja lautan laitureineen sekä niihin kuuluvien laitteiden rakentamisesta vesistöön on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty. Sillan tai rummun tekemisestä toisen alueelle, jollei siihen ole tarpeen vesilaissa säädetty lupa, ovat voimassa tien tekemistä koskevat tämän lain säännökset, mutta rakennettaessa on lisäksi noudatettava vesilain säännöksiä.

8 §

Jos kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttöä varten on tärkeitä saada kulkuyhteys toisen kiinteistön kautta eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa viimeksi tarkoitettulle kiinteistölle, on tästä luovutettava jäljempänä säädettyssä tietoimituksessa määrättävä alue käytettäväksi 5 §:n mukaisiin tietarkoituksiin. Oikeutta toisen kiinteistön alueen tällaiseen pysyvään käyttämiseen sanotaan *tieoikeudeksi*.

Sama on laki ennestään olevan tien siirtämistä tai muuta parantamista varten tarpeellisen lisäalueen luovuttamisesta, jollei 16 §:stä muuta johdu.

Ehdotus

Yksityinen tie voi olla myös polkutie tai sellainen tie, jota käytetään ainoastaan talvisaikaan. Tietä, joka on tarkoitettu pääasiassa metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia varten, sanotaan jäljempänä *metsätieksi*. *Yksityinen tie voi olla myös muu vain tietynlaisista liikennettä varten tarkoitettu tie.*

Sillan, rummun, lautan laitureineen ja väylineen sekä niihin kuuluvien laitteiden rakentamisesta vesistöön on voimassa, mitä siitä erikseen *säädetään*. Sillan tai rummun tekemisestä toisen alueelle, jollei siihen ole tarpeen vesilaissa säädetty lupa, ovat voimassa tien tekemistä koskevat tämän lain säännökset, mutta rakennettaessa on lisäksi noudatettava vesilain säännöksiä.

6 a §

Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä varten kunnassa tulee olla tielautakunta tai kunnan määräämä muu monijäseninen toimielin, jona ei kuitenkaan voi toimia kunnanhallitus.

8 §

Jos kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttöä varten on tärkeitä saada kulkuyhteys toisen kiinteistön kautta eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa *millekään* kiinteistölle, on *kulkuyhteyttä tarvitsevalle kiinteistölle annettava oikeus käyttää jäljempänä säädettyssä tietoimituksessa määrättävää aluetta* 5 §:n mukaisiin tietarkoituksiin. Oikeutta toisen kiinteistön alueen tällaiseen pysyvään käyttämiseen sanotaan *tieoikeudeksi*.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee myös ennestään olevan tien siirtämistä tai muuta parantamista varten tarpeellisen lisäalueen luovuttamista, jollei 16 §:stä muuta johdu. Tietä siirrettäessä tieoikeuden antamisen perusteena voi olla myös huomattava hyöty, jonka kiinteistö, jolla on tieoikeus, saa kulkuyhteyden lyhenemisestä.

Tieoikeus voidaan perustaa kohdistumaan myös yleisen tien teialueeseen. Yksityisen tien liittämistä yleiseen tiehen samoin kuin teialueeseen kohdistuvasta työstä on voimassa, mitä yleisistä teistä annetussa laissa (243/1954) säädetään. Yhteisistä alueista on voimassa, mitä jäljempänä 107 a §:ssä säädetään.

16 §

Tieoikeus, joka tietöimituksessa taikka tielautakunnan tai tiekunnan päätöksellä on tämän lain säännösten mukaan annettu, samoin kuin 12 ja 13 §:ssä tarkoitetut oikeudet ovat pysyvinä käyttöoikeuksina voimassa muun kiinteistöön kohdistuvan oikeuden estämättä. Tällaisen tieoikeuden saa niin ikään se, joka jäljempänä olevien säännösten nojalla on velvoitettu tieosakkaana osallistumaan tienpitoon. Samanlainen oikeus syntyy tien oikaisemista, levittämistä tai tien siirtämistä lukuun ottamatta, muuta parantamista varten tarpeelliseen lisäalueeseen, joka alueen omistajan suostumuksella on otettu käyttöön.

16 §

Tieoikeus, joka tietöimituksessa taikka tielautakunnan tai tiekunnan päätöksellä on tämän lain säännösten mukaan annettu, samoin kuin 12 ja 13 §:ssä tarkoitetut oikeudet ovat pysyvinä käyttöoikeuksina voimassa muun kiinteistöön kohdistuvan oikeuden estämättä. Tällaisen tieoikeuden saa niin ikään se, joka jäljempänä olevien säännösten nojalla on *velvollinen* tieosakkaana osallistumaan tienpitoon. *Milloin tienosaa koskee useampia tieoikeuksia, kapeampina perustetut tieoikeudet laajenevat leveimpänä perustetun tieoikeuden mukaisiksi.*

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus syntyy myös tien oikaisemista, levittämistä tai, tien siirtämistä lukuun ottamatta, muuta parantamista varten tarpeelliseen lisäalueeseen, joka omistajan suostumuksella on otettu käyttöön.

19 §

Milloin liikenneturvallisuuden on katsottava niin vaativan, voidaan kieltää ilman tielautakunnan lupaa rakentamasta rakennusta tai liikenneturvallisuutta vaarantavaa aitaa tai muuta pysyvää laitetta yksityisen tien tai sen osan varrelle lähemmäksi kuin kahdentoista metrin etäisyyteen tieradan keskiviivasta.

Rakennusluvasta sekä rakentamisesta alueella, jota varten on vahvistettu rakennuslainsäädännön edellyttämä kaava tai määräys, on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty.

19 §

Milloin liikenneturvallisuuden on katsottava niin vaativan, voidaan kieltää ilman tielautakunnan lupaa rakentamasta rakennusta tai liikenneturvallisuutta vaarantavaa aitaa tai muuta pysyvää laitetta yksityisen tien tai sen osan varrelle *enintään* kahdentoista metrin etäisyyteen *ajoradan* keskiviivasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kiello on koske aluetta, jolla on voimassa asemakaava.

20 §

Kiellosta tai sen kumoamisesta on viivytyksettä annettava asianosaisille todisteellinen tieto tai ilmoitettava siten, kuin 43 §:n 1 momentissa säädetään.

Kiellosta tai sen kumoamisesta on *ilmoitettava* asianosaisille siten kuin *kuntalain (365/1995) 95 §:n 1 momentissa* säädetään.

23 §

Tienpitovelvollisuuden ja siitä aiheutuvien kustannusten jakamiseksi tieosakkai-

Tienpitovelvollisuuden ja siitä aiheutuvien kustannusten jakamiseksi tieosakkai-

den kesken vahvistetaan heille 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaan *tieyksiköt*, joiden perusteella määrättäviä maksuja sanotaan *tiemaksuiksi*. Jos tien tekeminen joltakin osalta, joka ei tule kaikkien tieosakkaiden hyväksi, aiheuttaa erityisiä kustannuksia, voidaan niiden jakamista varten määrätä eri tieyksiköt.

den kesken vahvistetaan heille 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaan *tieyksiköt*, joiden perusteella määrättäviä maksuja sanotaan *tiemaksuiksi*. Jos tien tekeminen joltakin osalta, joka ei tule kaikkien tieosakkaiden hyväksi, aiheuttaa erityisiä kustannuksia, voidaan niiden jakamista varten määrätä eri tieyksiköt. *Tieosakkaat voivat päättää, että tiemaksuun sisältyy tieyksiköiden perusteella määrätyn maksun lisäksi kaikille tieosakkaille määrättävä samansuuruinen perusmaksu, joka kattaa tiekunnan hallintoasioiden hoitamisesta aiheutuvat välittömät kulut.*

Jos tieosakas käyttää tietä tilapäisesti tavalla, joka huomattavasti poikkeaa siitä, mikä on otettu huomioon tieyksikköjä määrättäessä, voidaan tällaisia kuljetuksia varten määrätä arvioitua tien käyttöä vastaava käyttömaksu. Maksu voidaan määrätä takautuvasti enintään yhden vuoden ajalta määräämisajankohdasta lukien.

Jos joku on saanut oikeuden käyttää tietä muuta kuin kiinteistöä varten muun kuin tämän lain perusteella, voidaan tälle määrätä tiemaksun sijasta käyttömaksu, jos tien käyttö on vain satunnaista. Käyttömaksu on vuotuismaksu, jollei toisin sovita, ja sen määräämisperusteisiin sovelletaan, mitä 26 §:ssä säädetään.

24 §

Jos sille, joka on saanut oikeuden tiehen, on katsottava koituneen huomattavaa hyötyä tien tekemisestä, joka on suoritettu kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana, ennen kuin oikeus tiehen syntyi, voidaan hänet velvoittaa korvaamaan kohtuullinen osa tien tekemisestä aiheutuneista kustannuksista.

24 §

Jos sille, joka *edellä 8, 9, 9 b tai 10 §:n perusteella saa* oikeuden tiehen, on katsottava koituneen huomattavaa hyötyä tien tekemisestä, joka on suoritettu *viidentoista* viimeksi kuluneen vuoden aikana ennen kuin *tieoikeus perustettiin tai myönnettiin taikka oikeus käyttää tietä syntyi*, voidaan hänet velvoittaa maksamaan kohtuullinen korvaus tien tekemisen kustannuksista. *Korvausta määrättäessä on otettava huomioon tien tekemisestä kulunut aika ja tietä saatava hyöty.*

25 §

Milloin metsätietä käytetään yksinomaan metsätalouden edellyttämiin kuljetuksiin,

25 §

Asianosaisen ehdotuksesta *voidaan määrätä, että metsätien kunnossapitoa varten*

voidaan asianosaisen ehdotuksesta määrätä, jos siihen katsotaan olevan erityistä aihetta, että tien kunnossapitoa varten tarvittavia varoja ei kerätä tieosakkailta tiemaksuina, vaan tapahtuneiden kuljetusten perusteella suoritettavina *kuljetusmaksuina*, niiltä, jotka ovat käyttäneet tietä kuljetuksiin. Näiden määräämisperusteet on samalla vahvistettava ottamalla huomioon erilaisten kuljetusten vaikutus tien kunnossapitokustannuksiin.

Kuljetusmaksu on maksuunpantava kuljetuksen tapahduttua ja suoritettava maksuunpanossa määrätynä aikana.

26 §

Sen, joka 80 §:n mukaisesti tilapäisesti käyttää tietä, on suoritettava siitä korvauksena kuljetusmaksu. Maksu on määrättävä sen mukaan, kuin katsotaan kohtuulliseksi ottamalla huomioon vastaavanlaisesta tien käytöstä osakkaalle määrättävä tiemaksu ja tien käyttämisestä ehkä johtuva erityinen kunnossapitokustannusten lisääntyminen.

27 §

Milloin joku on 25 §:n 1 momentin tai 26 §:n mukaan velvollinen suorittamaan kuljetusmaksua, hänen on viivytyksettä kuljetuksen päätyttyä annettava toimitsijamiehelle taikka hoitokunnalle tai sille, joka on antanut luvan tien käyttöön, selvitys kuljetetun tavaran määrästä, kuljetustavasta ja -ajasta uhalla, että maksun määrä muutoin voidaan vahvistaa arvion perusteella.

30 §

Asianosaisen ehdotuksesta voidaan tehdä muutoksia 25 §:n 1 momentissa mainittujen kuljetusmaksujen määräämisperusteisiin, milloin siihen harkitaan olevan aihetta rahanarvon muuttumisen tai muun sellaisen painavan syyn takia.

31 §

Jos tieosakas, tai se, jolla on lupa käyttää tietä kuljetusmaksua vastaan, on käyttänyt

tarvittavia varoja ei kerätä tieosakkailta tiemaksuina, vaan *tien käytön* perusteella suoritettavina *käyttömaksuina* niiltä, jotka ovat käyttäneet tietä. *Käyttömaksujen* määräämisperusteet on samalla vahvistettava ottamalla huomioon *erilaisen käytön* vaikutus tien kunnossapitokustannuksiin.

Käyttömaksu on maksuunpantava kuljetuksen tapahduttua ja suoritettava maksuunpanossa määrätynä aikana.

26 §

Sen, joka 80 §:n mukaisesti *tai muulla perusteella* tilapäisesti käyttää tietä, on suoritettava siitä korvauksena *käyttömaksu*. *Maksusta ja sen suoritustavasta osapuolet voivat sopia. Jollei asiasta sovita, on* maksu määrättävä sen mukaan kuin katsotaan kohtuulliseksi ottamalla huomioon vastaavanlaisesta tien käytöstä osakkaalle määrättävä tiemaksu ja tien käyttämisestä ehkä johtuva erityinen kunnossapitokustannusten lisääntyminen.

27 §

Milloin joku on *velvollinen suorittamaan* 25 §:n 1 momentin tai 26 §:n mukaan *käyttömaksua*, hänen on viivytyksettä kuljetuksen *tai muun käytön* päätyttyä annettava toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle taikka sille, joka on antanut luvan tien käyttöön, selvitys kuljetetun tavaran määrästä, kuljetustavasta ja -ajasta *taikka tien muusta käytöstä* uhalla, että maksun *suuruus* muutoin voidaan vahvistaa arvion perusteella.

30 §

Asianosaisen ehdotuksesta voidaan *käyttömaksuja muuttaa, jos siihen on erityistä aihetta maksujen määräämisperusteiden muuttumisen johdosta.*

31 §

Jos tieosakas tai se, jolla on lupa käyttää tietä *käyttömaksua* vastaan, on käyttänyt

tietä tavalla, jota ei ole otettu huomioon tieyksikköjä määrättäessä tai kuljetusmaksujen määräämisperusteita vahvistettaessa ja joka on huomattavasti lisännyt tien kulumista tai vaurioittanut sitä, hän on velvollinen korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

tietä tavalla, jota ei ole otettu huomioon tieyksikköjä määrättäessä *taikka käyttömaksujen* määräämisperusteita vahvistettaessa ja joka on huomattavasti lisännyt tien kulumista tai vaurioittanut sitä, hän on velvollinen korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

32 a §

Rakenteet ja laitteet, jotka ovat tarpeen kiinteistön tai muun tien liittämiseksi yksityiseen tiehen, on liittyjä velvollinen tekemään ja pitämään kunnossa. Jos velvollisuuden laiminlyönnistä on ilmeistä vaaraa yksityisen tien liikenteelle tai sen kunnossapidolle eikä liittyjä kehotuksesta huolimatta ryhdy tarpeellisiin toimenpiteisiin, voivat tieosakkaat tai tiekunta ottaa työn tehdäkseen asianomaisen kustannuksella.

34 §

Jos jollakin on kiinteistöön, johon tässä laissa tarkoitettu toimenpide kohdistuu, nautinta-, rasite- tai muu käyttöoikeus *taikka määrääalan erottamisoikeus*, on hänellä kiinteistön omistajan ohella oikeus saada korvaus oikeutensa menettämisestä tai sen arvon vähentymisestä, ja tämä korvaus on otettava huomioon kiinteistön omistajalle tulevaa korvausta määrättäessä.

34 §

Jos jollakin on kiinteistöön, johon tässä laissa tarkoitettu toimenpide kohdistuu, nautinta-, rasite- tai muu käyttöoikeus, on hänellä kiinteistön omistajan ohella oikeus saada korvaus oikeutensa menettämisestä tai sen arvon vähentymisestä, ja tämä korvaus on otettava huomioon kiinteistön omistajalle tulevaa korvausta määrättäessä.

38 §

Tietoimituksessa on muun muassa:

1) päätettävä uuden tien rakentamisesta ja tien siirtämisestä johtuvista oikeuksista ja velvollisuuksista;

2) päätettävä tieoikeuden perustamisesta sellaiseen tiehen, johon muulla kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla ei *aikaisemmin ole ollut* pysyvää oikeutta;

3) päätettävä 9 §:n 2 momentissa, 9 a §:ssä, 10 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 12 ja 13 §:ssä tarkoitetuista asioista;

4) päätettävä oikeudesta tien parantamista varten tarpeelliseen alueeseen siinä tapauksessa, että kiinteistön omistaja ei ole suostunut aluetta luovuttamaan;

6) käsiteltävä kysymys, mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys, ja onko

38 §

Tietoimituksessa on *asian laadun mukaan käsiteltävä ja ratkaistava seuraavat asiat:*

1) tämän lain 8 §:ssä tarkoitetun tieoikeuden antaminen;

2) tieoikeuden perustaminen sellaiseen tiehen, johon muulla kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla ei ole pysyvää oikeutta;

3) 9 §:n 2 momentissa, 9 a §:ssä, 10 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 11, 12 ja 13 §:ssä tarkoitetut asiat;

4) mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys ja onko jollakin oikeus tiehen tai vastaava muuhun lakiin perustuva pysyvä käyttöoikeus, milloin niistä on epätietoisuutta;

5) ketkä ovat tieosakkaita;

6) tieyksiköiden sekä käyttömaksujen ja niiden perusteiden vahvistaminen;

jollakin oikeus tien tai vastaava muuhun lakiin perustuva pysyvä käyttöoikeus, milloin siitä on syntynyt epä tietoisuutta.

7) minkä ajan kuluessa tie on tehtävä valmiiksi, jos määräajan asettaminen katsotaan tarpeelliseksi;

8) onko ja minkä laajuisena annettava 17 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu oikeus tai 18 §:n ja 19 §:n 1 momentissa mainittu kielto;

9) kuinka toimituskustannukset on jaettava asianosaisten kesken;

10) korvaukset; sekä

11) muut tämän lain mukaisesti käsiteltävät asiat, jollei niitä säädetä muussa järjestyksessä ratkaistaviksi.

Jos tie on päätetty tehdä, on sitä varten tarvittavista alueista laadittava kartta ja tarvittaessa kustannusarvio tien tekemisestä. Milloin 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu määräaika asetetaan, kustannusarvio on kuitenkin aina laadittava. Tiealueet samoin kuin 12 ja 13 §:ssä tarkoitettut alueet on tarpeellisin osin merkittävä maastoon.

38 b §

Tiestä tai sen käyttämisestä kiinteistön omistajalle johtuvan haitan poistamiseksi tai vähentämiseksi voidaan tie kiinteistön omistajan kustannuksella siirtää toiseen paikkaan hänen omistamillaan alueilla, mikäli se voi tapahtua aiheuttamatta kenellekään tien osakkaista huomattavaa haittaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettusta tien siirtämisestä päätetään tietöimituksessa, jossa, samalla kun tarpeelliset uudet tieoikeudet perustetaan, käytöstä pois jäävä tie lakkautetaan noudattaen soveltuvin osin 11 luvun säännöksiä.

38 b §

Tiestä tai sen käyttämisestä taikka 13 §:ssä mainituista oikeuksista tai niiden käyttämisestä kiinteistön omistajalle johtuvan haitan poistamiseksi tai vähentämiseksi voidaan tie tai oikeus siirtää toiseen paikkaan hänen omistamillaan alueilla taikka erityisistä syistä muuallekin, jos se voi tapahtua aiheuttamatta kenellekään huomattavaa haittaa. Sama koskee tien siirtämistä, milloin se on välttämätön liikenneturvallisuutta koskevan haitan poistamiseksi. Siirtämisen kustannuksiin tieosakkaat voidaan velvoittaa osallistumaan tieyksikköjensä mukaisessa suhteessa ottaen huomioon edellä mainitun kiinteistön omistajalle tien tai oikeuden siirrosta aiheutuva erityinen hyöty.

Tien tai oikeuden siirtämisestä päätetään kiinteistön omistajan taikka jos kyseessä on tien siirtäminen liikenneturvallisuuden vuoksi, myös tiekunnan tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaan hakemassa tietöimituksessa.

38 c §

Alueella, jolla tieoikeudet ovat epäselvät tai jolla liikenteellisten olosuhteiden muuttumisen vuoksi on tarpeen tehdä tai lakkauttaa teitä taikka muutoin järjestellä tieoikeuksia, voidaan tarkoituksenmukaisten tieyhteyksien järjestämiseksi ja tieoikeuksien saattamiseksi vastaamaan muuttuneita olosuhteita kunnan, tiekunnan tai kiinteistön omistajan hakemuksesta suorittaa tällaista aluetta koskeva tietoimitus (alueellinen tietoimitus). Tietoimitusta haetaan maanmittaustoimistolta, joka antaa toimitusmääräyksen ja huolehtii toimituksen suorittamisesta silloinkin, kun toimitus koskee kokonaan kiinteistönmuodostamislain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua aluetta. Jos yleinen etu vaatii, maanmittaustoimisto voi antaa määräyksen alueellisen tietoimituksen suorittamiseen hakemuksetta.

Alueellisen tietoimituksen kohteena olevalla alueella ennestään olevat tiet, jotka käyvät tiejärjestelyjen johdosta tarpeettomiksi, voidaan lakkauttaa selvittämättä niihin oikeutettuja kiinteistöjä.

Alueellisen tietoimituksen kustannusten maksamiseen sovelletaan 47 §:n säännöksiä. Jos toimitus on tullut vireille hakemuksesta, ja jos se on ollut osittain tai kokonaan yleisen edun vaatima, voidaan toimituskustannukset tai osa niistä maksaa valtion varoista. Asiasta päättävät toimitusmiehet. Toimitusmiesten asiassa tekemään päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Jos toimitus tehdään hakemuksetta maanmittaustoimiston määräyksestä, toimituskustannukset maksetaan valtion varoista.

39 §

Oikeus vaatia tietoimitusta pidettäväksi ja käyttää siinä puhevaltaa on kiinteistön omistajalla ja kunnalla.

Puhevalta tietoimituksessa on myös sillä tieosakkaalla, joka 10 §:n mukaan on saanut oikeuden tiehen, samoin kuin nautinta-, rasi- tai muun käyttöoikeuden sekä määrälän erottamisoikeuden haltijalla, mikäli asia koskee hänen oikeuttaan.

Jos kiinteistö tai tässä pykälässä tarkoitettu oikeus toimituksen alkamisen jälkeen on

39 §

Oikeus vaatia tietoimitusta pidettäväksi on kiinteistön omistajalla, yhteisen alueen osakkailla ja tiekunnalla, jonka tietä asia koskee, sekä kunnalla. Edellä 38 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua tietoimitusta on oikeutettu hakemaan myös kiinteistöön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija.

Asianosainen tietoimituksessa on hakija ja muu henkilö, jonka oikeutta tai etua toimitus välittömästi koskee.

Jos kiinteistö tai siihen kohdistuva oikeus on toimituksen aikana siirtynyt uudelle

siirtynyt uudelle omistajalle tai haltijalle, sitoo häntä toimituksessa se, mihin aikaisempi omistaja tai haltija on laillisesti suostunut tai velvoitettu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut oikeudet ovat myös tiekunnalla, jonka tietä asia koskee. Tietoimituksen hakemisen osalta on tällöin noudatettava, mitä 64 §:n 2 momentin 6 kohdassa säädetään.

40 §

Tietoimituksen toimitusinsinöörinä voi olla kiinteistönmuodostamislain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu diplomi-insinööri tai saman lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu insinööri tai teknikko. Toimituksen suorittaa toimitusinsinööri kahden uskotun miehen taikka kahden tielautakunnan jäsenen avulla. Jos asianosaiset ovat sopineet tienpitoa tai tien lakkauttamista koskevista kysymyksistä, voidaan toimitus suorittaa ilman uskottuja miehiä taikka tielautakunnan jäseniä.

Tielautakunnan jäsenen oikeudesta saada palkkiota sekä matkakulujen korvausta ja päivärahaa on voimassa, mitä 1 momentissa tarkoitettun uskotun miehen osalta on säädetty.

Kunnan kiinteistöinsinööri voi kunnan suostumuksella olla toimitusinsinöörinä kunnan alueella suoritettavassa tietoimituksessa.

41 §

Määräystä tietoimitukseen on haettava kirjallisesti siltä maanmittaustoimistolta, jonka alueella tie tai suurin osa siitä on.

Hakemukseen on liitettävä, mikäli mahdollista, luettelo niistä kiinteistöistä, maanomistajista sekä nautinta-, rasite- ja muun käyttöoikeuden *samoin kuin määräalan erottamisoikeuden* haltijoista, joita toimitus on tarkoitettu välittömästi koskemaan sekä kartta, joka riittävän selvästi osoittaa hake-

omistajalle tai haltijalle, sitoo häntä toimituksessa se, mihin aikaisempi omistaja tai *oikeudenhaltija* on suostunut tai velvoitettu.

40 §

Tietoimituksen suorittavat *toimitusinsinööri ja kaksi kiinteistönmuodostamislain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua uskottua miestä (toimitusmiehet)*. Toimituksen voi toimitusinsinööri suorittaa ilman uskottuja miehiä, jos uskottujen miesten käyttäminen ei ole tarpeellista eikä kukaan asianosainen uskottujen miesten käyttämistä vaadi.

Toimitusinsinöörinä voi olla maanmittauslaitoksen tai kunnan palveluksessa oleva diplomi-insinööri, insinööri tai teknikko sen mukaan kuin kiinteistönmuodostamislain 5 ja 5 a §:ssä säädetään. Toimitusinsinööriin ja uskottuun mieheen sovelletaan muutoin, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään toimitusinsinööristä ja uskotusta miehestä.

41 §

Määräystä tietoimitukseen on haettava kirjallisesti siltä maanmittaustoimistolta, jonka alueella tie tai suurin osa siitä on. *Jos tietoimitus koskee kokonaan kiinteistönmuodostamislain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua aluetta, toimitusta haetaan kunnan kiinteistörekisterin pitäjältä.*

Hakemukseen on liitettävä, mikäli mahdollista, luettelo niistä kiinteistöistä, maanomistajista sekä nautinta-, rasite- ja muun käyttöoikeuden haltijoista, joita toimitus on tarkoitettu välittömästi koskemaan, sekä kartta, joka riittävän selvästi osoittaa hakemuksessa tarkoitettun tien sijainnin. Mikäli

muksessa tarkoitetun tien sijainnin. Mikäli tarkoituksena on saada oikeus ennestään olevaan tiehen, jonka osakkaat muodostavat tiekunnan, on hakemuksessa mainittava myös toimitsijamies tai joku hoitokunnan varsinainen jäsen. Hakemukseen on merkittävä hakijan postiosoite sekä mahdollisuuksien mukaan liitettävä selvitys luettelossa mainittujen asianosaisten osoitteista.

hakemus koskee tietä, jonka osakkaat muodostavat tiekunnan, on hakemuksessa mainittava myös toimitsijamies tai joku hoitokunnan varsinainen jäsen. Hakemukseen on liitettävä hakijan postiosoite sekä mahdollisuuksien mukaan liitettävä myös selvitys luettelossa mainittujen asianosaisten osoitteista.

Maanmittaustoimisto tai, jos kyse on kiinteistönmuodostamislain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettusta alueesta, kunnan kiinteistörekisterin pitäjä voi panna hakemukset viereille tietoituksen kiinteistönmuodostamislain 212 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa. Tällaisen toimituksen kustannukset maksetaan siten kuin sanotussa lainkohdassa säädetään.

45 §

Jos tietoituksen käsittelyä täytyy siirtää eikä seuraavaa kokouksen ajankohtaa voida määrätä ja saapuvilla oleville asianosaisille ilmoittaa ennen kokouksen lopettamista, on tieto seuraavan kokouksen ajankohdasta annettava 43 §:ssä säädetyllä tai tässä momentissa tarkoitettujen asianosaisten sopimalla tavalla.

Jollei kaikille niille, joille tietoituksesta on lähetettävä kutsukirje sen mukaan kuin 43 §:ssä on säädetty, ole sitä toimitettu, eivät he ole saapuneet toimitukseen, on toimitus sitä lopettamatta siirrettävä ja sellainen kutsu toimitettava. Jos 5, 12 ja 13 §:n mukaisiin tarkoituksiin tarvittava alue on ennestään olevaa tietä tai yhteistä aluetta, ei tietoituksen siirtäminen kutsukirjeen toimittamista varten kuitenkaan ole tarpeen.

47 §

Tietoituksen kustannukset on hakijan suoritettava. Jos toimituksessa on asianosaisina useita tieosakkaita, toimituskustannukset voidaan määrätä tieosakkaiden suoritettaviksi tieyksikköjen mukaan tai, jollei tätä jakoperustetta johonkin tieosakkaaseen voida kohtuudella soveltaa, sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi. Asianosainen, joka ei ole tieosakas, voidaan, milloin sitä asian laatu huomioon ottaen on

45 §

(kumotaan)

47 §

Tietoituksen kustannukset on hakijan suoritettava. Jos toimituksessa on useita tieosakkaita, toimituskustannukset voidaan määrätä tieosakkaiden suoritettaviksi tieyksikköjen mukaan tai, jollei tätä jakoperustetta johonkin tieosakkaaseen voida kohtuudella soveltaa, sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi. Asianosainen, joka ei ole tieosakas, voidaan, jos sitä asian laatu huomioon ottaen on pidettävä kohtuullise-

pidettävä kohtuullisena, määrätä suorittamaan kustannukset tai osa niistä vähentämällä vastaavasti muiden maksuvelvollisten osuuksia. Milloin tietoiimitusta on haettu aiheuttomasti, jäävät kustannukset hakijan vastattaviksi.

na, määrätä suorittamaan kustannukset tai osa niistä vähentämällä vastaavasti muiden maksuvelvollisten osuuksia. *Muutoin tietoiimituksen kustannuksista, niiden suorittamisesta ja perimisestä on voimassa, mitä kiinteistönmuodostamislaissa säädetään toimituskustannuksista.*

48 §

Tietoiimituksessa on asian laadun mukaan ja huomioon ottaen 49 §:n säännökset ratkaistava seuraavat asiat:

1) saadaanko kiinteistön alueen kautta toista kiinteistöä varten tehdä tie sekä onko perustettava tai lakkautettava tieoikeus ennestään olevaan tiehen;

2) mikä tien asema ja leveys on oleva;

3) onko oikeutta tiehen rajoitettava 11 §:ssä säädetyllä tavalla;

4) minkä ajan kuluessa tie on rakennettava valmiiksi, jos määräajan asettaminen katsotaan tarpeelliseksi;

5) ketkä ovat velvolliset tieosakkaina tekemään ja kunnossapitämään tietä;

6) vahvistettava tieosakkaille tieyksiköt sekä määrättävä, suoritetaanko tienpito yhteisesti vai tienjaon mukaan, ja, viimeksi mainitussa tapauksessa, tehtävä jakokirja tai selitettävä jako pöytäkirjassa sekä lisäksi osoitettava tienosat maastossa;

7) onko tienpitovelvollisuuden täyttämistä tai tien käyttämistä varten annettava 12 tai 13 §:ssä tarkoitettu oikeus;

8) onko ja minkä laajuisena annettava 17 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu oikeus taikka 18 §:ssä tai 19 §:n 1 momentissa mainittu kielto;

9) onko 25 §:ssä tarkoitettu puutavaran kuljetuksesta metsätiellä perittävä kuljetusmaksu ja, jos sellainen päätetään kannettavaksi, määrättävä sen suoritusperusteet;

10) onko korvausta 4 luvun säännösten mukaan suoritettava sekä, jos sitä on suoritettava, kenelle, kuinka paljon ja minkä ajan kuluessa, ja kuuluuko korvausvelvollisuus tieosakkaille yhteisesti vai ainoastaan jollekin tai joillekin heistä;

11) kuinka toimituskustannukset on jaettava asianosaisten kesken; sekä

12) muut tietoiimituksessa ratkaistaviin asioihin kuuluvat, asianosaisten tai toimi-

48 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

tusmiesten ehdotuksesta käsiteltäviksi otetut kysymykset.

Jos tie on päätetty tehdä, on sitä varten tarvittavista alueista laadittava kartta ja selitelmä sekä tarvittaessa kustannusarvio tien tekemisestä. Milloin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu määräaika asetetaan, kustannusarvio on kuitenkin aina laadittava. Tiealueet samoin kuin 12 ja 13 §:ssä tarkoitettut alueet on tarpeellisin osin myös merkittävä maastoon siten kuin asetuksella tarkemmin määrätään.

Väliaikaisen kulkuoikeuden myöntämisestä ja siitä johtuvista toimenpiteistä säädetään 82 a ja 83 §:ssä sekä tie- ja eräiden muiden oikeuksien lakkauttamisesta 11 luvussa.

51 §

Mikäli tämän lain säännöksistä ei muuta johdu, on menettelystä tietoimituksessa sekä toimituksen kustannuksista ja niiden perimisestä soveltuvin osin voimassa, mitä niistä kiinteistötoimitusten osalta säädetään.

Muutoksenhausta tietoimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen on voimassa, mitä kiinteistötoimituksesta valittamisesta säädetään. Ennen toimituksen lopettamista asianosainen saa kuitenkin hakea muutosta vain sellaiseen päätökseen, joka koskee estemuistutuksen hylkäämistä.

51 a §

Maanmittaustoimisto pitää rekisteriä niistä yksityisistä teistä, joita koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta (yksityistierekisteri). Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

51 §

Jos tämän lain säännöksistä ei muuta johdu, on menettelystä tietoimituksessa, tietoimituksessa havaitun virheen korjaamisesta, virheen oikaisemisesta taikka toimituksen tai päätöksen purkamista koskevasta esityksestä soveltuvin osin voimassa, mitä kiinteistönmuodostamislainsäädännön nojalla annetuissa sääöksissä kiinteistötoimituksen osalta säädetään.

Muutoksenhausta tietoimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen on voimassa, mitä kiinteistötoimituksesta säädetään valittamisesta.

Tietoimituksen kestäessä voidaan hakea muutosta ratkaisuun, joka koskee oikeutta olla asianosaisena tietoimituksessa tai estemuistutuksen hylkäämistä. Tietoimituksen kestäessä saa hakea erikseen muutosta myös ratkaisuun, joka koskee tien asemaa tai ketkä ovat tieosakkaita, jos toimitusinsinööri katsoo muutoksenhaun sallimisen kesken toimituksen tarkoituksenmukaiseksi.

51 a §

Maanmittaustoimisto pitää rekisteriä niistä yksityisistä teistä, joita koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta (yksityistierekisteri). Maanmittaustoimisto pitää yksityistierekisteriä myös niistä yksityisistä teistä, jotka sijaitsevat kiinteistönmuodostamislain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettulla alueella. Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

5) tiekunnan tien tai sen osan lakkauttaminen.

52 §

Milloin kysymys on ennestään olevasta tiestä, on kunnan tielautakunnan, jolleivät asianosaiset ole heidän määrättävissään olevasta asiasta voineet sopia taikka jollei asiaa 48 §:n mukaan tai muutoin tämän lain nojalla ole ratkaistava tietoiimituksessa, päätettävä jäljempänä mainituista asioista.

3) edellä 24, 31, 33 ja 34 §:ssä tarkoitettuja korvauksista;

8) siitä, onko *puutavaran* kuljetuksesta metsätiellä tiemaksujen asemesta perittävä kuljetusmaksuja, niin myös kuljetusmaksujen perusteista ja niihin tehtävistä muutoksista, ottaen huomioon 25, 26 ja 30 §:n säännökset;

11) jäljempänä 10 luvussa mainituista asioista 80 §:n 3 momentissa ja 82 a §:ssä tarkoitettuja asioita lukuun ottamatta; sekä

5) tiekunnan tien tai sen osan lakkauttaminen tai lakkaaminen.

52 §

Jos kysymys on ennestään olevasta tiestä, on kunnan tielautakunnan, jolleivät asianosaiset ole heidän määrättävissään olevasta asiasta voineet sopia taikka jollei asiaa 38 §:n mukaan tai muutoin tämän lain nojalla ole ratkaistava tietoiimituksessa, päätettävä jäljempänä mainituista asioista:

3) edellä 24, 31, 32 a, 33 ja 34 §:ssä tarkoitettuja korvauksista ja kustannuksista;

8) siitä, onko kuljetuksesta metsätiellä tiemaksujen asemesta perittävä *käyttömaksuja*, niin myös *käyttömaksujen* perusteista ja niihin tehtävistä muutoksista, ottaen huomioon 25, 26 ja 30 §:n säännökset;

10 a) onko tie tehty perustetun tieoikeuden mukaisesti ja kunnoltaan oikean tasoisena taikka käytetäänkö tieoikeutta tai muuta tämän lain nojalla myönnettyä oikeutta sillä tavalla kuin oikeutta perustettaessa on päätetty, jos asiasta on epäselvyyttä tai erimielisyyttä;

11) jäljempänä 10 luvussa mainituista asioista 80 §:n 3 momentissa tarkoitettuja asioita lukuun ottamatta; sekä

53 §

Tielautakunnan tämän lain mukaan päätettäviksi kuuluvat asiat käsitellään ja ratkaistaan tielautakunnan toimituksessa. Tätä varten lautakunnan on pidettävä tarpeen mukaan yksi tai useampi kokous.

54 §

Tielautakunnan toimituksen ajasta ja paikasta on tielautakunnan puheenjohtajan tiedotettava kutsukirjeellä hakijalle ja tiekunnalle tai, jos sitä ei ole muodostettu, tieosakkaille samoin kuin sille, jota toimitus

Tielautakunnan toimituksen tiedottamisesta ja toimituskustannuksista on voimassa, mitä 43 ja 47 §:ssä tietoiimituksesta säädetään.

erityisesti koskee. Jollei jotakin niistä, joille kutsukirje on lähetettävä, tai tämän osoitetta saada kohtuudella selville, toimituksesta on tiedotettava lisäksi yhdessä tai kahdessa paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä julkaistavalla kuulutuksella. Jos toimitus koskee usean yhdessä omistamaa kiinteistöä tai määrää alaa taikka yhteistä aluetta, sovelletaan, mitä 43 §:n 2 momentissa säädetään. Lisäksi tiedottamiseen sovelletaan, mitä 43 §:n 3 momentissa säädetään.

Milloin ne, joille kutsukirje on lähetettävä, ovat saapuneet toimitukseen, voidaan toimitus suorittaa, vaikka kokouksesta ei ole säädetyllä tavalla tiedotettu.

*Milloin tielautakunnan toimituksen käsittelyä joudutaan siirtämään eikä ajankoh-
taa, jolloin toimitusta jatketaan, voidaan määrätä ja saapuvilla oleville asianosaisille ilmoittaa ennen kokouksen lopettamista, on tieto seuraavasta kokouksesta annettava 2 momentissa säädetyllä tai tässä momentissa tarkoitettujen asianosaisten sopimalla tavalla.*

Tielautakunnan toimituskustannukset on hakijan suoritettava. Erityisestä syystä voidaan tiekunta tai tieosakkaat taikka muu asianosainen määrätä suorittamaan toimituskustannukset.

Jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu, on asian käsittelystä ja päätöksen teosta tielautakunnassa soveltuvin osin voimassa, mitä kunnallishallituksesta on säädetty.

57 §

Mitä tässä laissa on säädetty tielautakunnasta, on vastaavasti voimassa siitä kunnallisesta viranomaisesta, joka lain tai annetun määräyksen nojalla hoitaa tielautakunnalle kuuluvia tehtäviä.

Jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu, on asian käsittelystä ja päätöksen teosta sekä lautakunnan päätöksestä muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalaisissa säädetään.

(4 mom. kumotaan)

(5 mom. kumotaan)

(6 mom. kumotaan)

57 §

(kumotaan)

58 §

Tiekunnan toimitsijamies tai sen hoitokunnan jäsenet sekä näiden varamiehet valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Mainittuihin tehtäviin voidaan valita muukin kuin tieosakas. Älköön ketään kuitenkaan valitako tehtävään ilman hänen suostumustaan.

Jos tiekunta on laiminlyönyt valita toimit-

Tiekunnan toimitsijamies tai sen hoitokunnan jäsenet sekä näiden varamiehet valitaan *enintään* neljäksi vuodeksi kerrallaan. Mainittuihin tehtäviin voidaan valita muukin kuin tieosakas. Ketään *ei saa* valita tehtävään ilman hänen suostumustaan.

Jos tiekunta on laiminlyönyt valita toimit-

sijamiehen tai hoitokunnan jäsenet taikka näiden varamiehen, tielautakunnan tulee tieosakkaan tai sen vaatimuksesta, jonka etua tai oikeutta asia muutoin koskee, taikka, milloin on syytä, omasta aloitteestaan määrätä aika, jonka kuluessa tieosakkaiden on toimitettava vaali. Jollei vaalia toimiteta, on tielautakunnan määrättävä toimitsijamies, hoitokunnan jäsen tai varamies.

60 §

Toimitsijamiehellä samoin kuin hoitokunnan jäsenellä ja näiden varamiehellä sekä tilintarkastajilla, milloin sellaiset on 64 §:n 2 momentin 10 kohdan mukaan määrätty tilejä tarkastamaan, on oikeus saada tehtävästään tiekunnan kokouksen määräämä kohtuullinen palkkio.

Tiekunnan nimen kirjoittaa toimitsijamies tai hänen sijastaan hänen varamiehensä taikka, milloin tiekunnan asioita hoitamaan on asetettu hoitokunta, kaksi hoitokunnan varsinaista jäsentä yhdessä.

Haasteen, viranomaisen käskyn tai muun tiedoksiannon katsotaan tulleen tiekunnan tietoon, kun se on laillisessa järjestyksessä annettu tiedoksi toimitsijamiehelle tai tämän varamiehelle taikka hoitokunnan varsinaiselle jäsenelle. Jos tieto on annettu henkilölle, joka tielautakunnassa pidettävän yksityisiä teitä koskevan luettelon mukaan on toimitsijamiehenä tai tämän varamiehenä taikka hoitokunnan jäsenenä, on tiedoksi antaminen katsottava päteväksi, vaikka asianomainen henkilö ei enää hoidakaan kysymyksessä olevaa tehtävää.

sijamiehen tai hoitokunnan jäsenet taikka näiden varamiehen, tielautakunnan tulee tieosakkaan tai sen vaatimuksesta, jonka etua tai oikeutta asia muutoin koskee, taikka, milloin on syytä, omasta aloitteestaan määrätä aika, jonka kuluessa tieosakkaiden on toimitettava vaali. Jollei vaalia toimiteta, on tielautakunnan määrättävä toimitsijamies, hoitokunnan jäsen tai varamies *sekä näille tehtävästään maksettavaksi kohtuullinen palkkio.*

60 §

Toimitsijamiehellä samoin kuin hoitokunnan jäsenellä ja näiden varamiehellä sekä tilintarkastajilla, milloin sellaiset on 64 §:n 2 momentin 10 kohdan mukaan määrätty tilejä tarkastamaan, on oikeus saada tehtävästään tiekunnan kokouksen määräämä kohtuullinen palkkio. *Lisäksi heillä on oikeus saada korvaus tehtävästään heille aiheutuneista kustannuksista.*

62 §

Tiekunnan nimen kirjoittaa toimitsijamies tai hänen sijastaan hänen varamiehensä taikka, *jos* tiekunnan asioita hoitamaan on asetettu hoitokunta, kaksi hoitokunnan varsinaista jäsentä yhdessä. *Tiekuntaa edustaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen taikka näiden varamies.*

Haasteen, viranomaisen käskyn tai muun tiedoksiannon katsotaan tulleen tiekunnan tietoon, kun se on laillisessa järjestyksessä annettu tiedoksi toimitsijamiehelle tai tämän varamiehelle taikka hoitokunnan varsinaiselle jäsenelle. Jos tieto on annettu henkilölle, joka *51 a §:ssä tarkoitetun rekisterin mukaan* on toimitsijamiehenä taikka hoitokunnan puheenjohtajana, tiedoksi antaminen katsotaan päteväksi, vaikka asianomainen henkilö ei enää hoida kysymyksessä olevaa tehtävää.

64 §

Tiekunnan kokouksessa on erityisesti päätettävä:

2) tieyksikköjen ja kuljetusmaksujen määräämisestä ja muuttamisesta 26 §:n, 28 §:n 1 momentin sekä 29 ja 30 §:n mukaisesti;

2) tieyksikköjen ja käyttömaksujen määräämisperusteista sekä niiden määräämisestä ja muuttamisesta 23 ja 26 §:n, 28 §:n 1 momentin sekä 29 ja 30 §:n mukaisesti samoin kuin 23 §:n 5 momentissa ja 26 §:ssä tarkoitettua käyttömaksua koskevasta sopimuksesta;

2 a) edellä 24 §:ssä tarkoitettua korvauksesta sekä 32 a §:ssä tarkoitettua liittymää koskevasta asiasta, jos siitä syntyy erimielisyyttä;

4) tie- ja kuljetusmaksujen maksuunpanoluettelon vahvistamisesta;

4) tie- ja käyttömaksujen maksuunpanoluettelon vahvistamisesta;

8) toimitsijamiehen ja tämän varamiehen tai hoitokunnan jäsenen ja varajäsenten valitsemisesta;

8) toimitsijamiehen ja tämän varamiehen tai hoitokunnan jäsenen ja varajäsenten valitsemisesta taikka toimielimen muuttamisesta toiseksi;

8 a) onko kuljetuksesta metsätiellä tie-
maksujen asemesta perittävä käyttömaksua
sekä niiden perusteista ja niihin tehtävistä
muutoksista 25 ja 27 §:n mukaisesti;

65 §

Tiekunnan on pidettävä vuosikokous kunnakin vuonna ennen kesäkuun loppua, joll-eivät tieosakkaat toisin pääätä, sekä muita kokouksia tarpeen mukaan. Kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunnan puheenjohtaja tai tarvittaessa näiden varamies. Kutsukirje on toimitettava postin välityksellä tai muulla tavoin tieosakkaille. Kokouskutsu voidaan antaa myös siten, että kokouksesta kuulutetaan yhdessä tai useammassa paikkakunnalla yleisesti leviäväs-sä sanomalehdessä ja ilmoitetaan kirjeellä niille toisesta kunnasta oleville tieosakkaille, joiden osoite on tiedossa. Kutsukirjeet on annettava postin kuljetettavaksi tai muutoin toimitettava tieosakkaille sekä kuulutus julkaistava vähintään 14 päivää ennen kokousta.

65 §

Tiekunnan on pidettävä vuosikokous kunnakin vuonna ennen kesäkuun loppua, joll-eivät tieosakkaat toisin pääätä, sekä muita kokouksia tarpeen mukaan. Kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunnan puheenjohtaja tai tarvittaessa näiden varamies. Kutsukirje on toimitettava postin välityksellä tai muulla tavoin tieosakkaille. Kokouskutsu voidaan antaa myös siten, että kokouksesta kuulutetaan yhdessä tai useammassa paikkakunnalla yleisesti leviäväs-sä sanomalehdessä ja ilmoitetaan kirjeellä niille toisesta kunnasta oleville tieosakkaille, joiden osoite on tiedossa. Kutsukirjeet on annettava postin kuljetettavaksi tai muutoin toimitettava tieosakkaille sekä kuulutus julkaistava vähintään 14 päivää ennen kokousta. Vuosikokouksen kokouskutsussa on mainittava tienpitoa koskevista merkittävis-tä asioista, joita kokouksessa käsitellään.

Ylimääräisen kokouksen kokouksutsussa on mainittava ne asiat, jotka kokouksessa käsitellään.

66 §

Äänet tiekunnan kokouksessa luetaan kunkin tieosakkaan tieyksikköjen mukaan, kuitenkin niin, että sellaisen tieosakkaan äänimäärään, jolla on tieyksikköjä enemmän kuin viidennes kokouksessa edustettuina olevien osakkaiden yhteisestä tieyksikkömäärästä, luetaan vain kolmannes hänen sanotun viidenneksen ylittävästä tieyksikköjensä määrästä. Käsiteltävät asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.

Kokouksessa on pidettävä pöytäkirjaa, jonka tulee kokouksen puheenjohtajan ja kahden kokouksessa valitun pöytäkirjan tarkastajan allekirjoittamana olla viimeistään neljäntoista päivän kuluttua kokouksen päättymisestä asianosaisten nähtävänä. Sillä, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea, on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta ote tai oikeaksi todistettu jäljennös pöytäkirjasta. Tiekuunnan kokouksen asiana on päättää, onko otteista ja jäljennöksistä suoritettava lunastusta, sekä, jos lunastusta on suoritettava, määrätä sen suorittamisperusteet.

66 §

Äänet tiekunnan kokouksessa *lasketaan* kunkin tieosakkaan tieyksikköjen mukaan. *Kenenkään osakkaan äänimäärä ei kuitenkaan saa ylittää kolmeakymmentä prosenttia kokouksessa edustettuina olevien osakkaiden yhteisestä tieyksikkömäärästä. Äänestettäessä asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.*

Kokouksessa on pidettävä pöytäkirjaa, jonka tulee kokouksen puheenjohtajan ja kahden kokouksessa valitun pöytäkirjan tarkastajan allekirjoittamana *tai kokouksen itsensä hyväksymänä olla liitteineen* viimeistään neljäntoista päivän kuluttua kokouksen päättymisestä asianosaisten nähtävänä. Sillä, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea, on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta ote tai oikeaksi todistettu jäljennös pöytäkirjasta. Tiekuunnan kokouksen *tehtävänä* on päättää, onko otteista ja jäljennöksistä suoritettava lunastusta, sekä, jos lunastusta on suoritettava, määrätä sen *suoritusperusteet*.

67 §

Toimitsijamiehen tai hoitokunnan tehtävänä

on:

2) pitää tiliä tiekunnan tuloista, menoista ja varoista sekä esittää tarkastettavaksi tilitys edelliseltä varainhoitovuodelta;

3) valmistaa ehdotus tiekunnan talousarvioksi seuraavaa varainhoitovuotta varten ja esittää se tiekunnan kokouksessa vahvistettavaksi;

4) laatia tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi ehdotus tieyksikköjen tai kuljetusmaksujen muutoksiksi taikka niiden uudel-

2) pitää tiliä tiekunnan tuloista, menoista, varoista *ja veloista* sekä esittää tarkastettavaksi tilitys edelliseltä varainhoitokaudelta;

3) valmistaa ehdotus tiekunnan talousarvioksi seuraavaa *varainhoitokautta* varten ja esittää se tiekunnan kokouksessa vahvistettavaksi;

4) laatia tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi ehdotus tieyksikköjen tai *käyttömaksujen* muutoksiksi taikka niiden uudel-

leen määräämiseksi 26, 28, 29 ja 30 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa;

5) valmistaa tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi maksuunpanoluettelo, joka osoittaa tieyksikköä vastaavan tiemaksun suuruuden, kunkin tieosakkaan suoritettavaksi tieyksikköjen perusteella lasketun tiemaksun määrän, koottavien tiemaksujen yhteismäärän ja niiden suorittamisajan, sekä samoin valmistaa, milloin on perittävä 25 tai 26 §:ssä mainittuja kuljetusmaksuja, niistä maksuunpanoluettelo;

6) huolehtia vahvistettujen tie- ja kuljetusmaksujen perimisestä sekä hoitaa muutoinkin tiekunnan taloutta ja varoja;

leen määräämiseksi 23, 25 ja 26 §:ssä sekä 28—30 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa;

5) valmistaa tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi maksuunpanoluettelo, joka osoittaa tieyksikköä vastaavan tiemaksun suuruuden, kunkin tieosakkaan suoritettavaksi tieyksikköjen perusteella lasketun tiemaksun määrän, koottavien tiemaksujen yhteismäärän ja niiden suorittamisajan, sekä samoin valmistaa, jos on perittävä 23, 25 ja 26 §:ssä mainittuja *käyttömaksuja*, niistä maksuunpanoluettelo;

6) huolehtia vahvistettujen tie- ja *käyttömaksujen* perimisestä sekä hoitaa muutoinkin tiekunnan taloutta ja varoja;

68 §

Tiemaksuja ja kuljetusmaksuja koskeva maksuunpanoluettelo on pidettävä asianosaisten nähtävänä neljäntoista päivän aika ennen sitä tiekunnan kokousta, jossa luettelo tulee vahvistettavaksi. Luettelon nähtävänä pitämisestä on ilmoitettava kokouksutussa. Kokouksessa on tieosakkailla ja niillä, joiden maksettavaksi on pantu 25 tai 26 §:ssä mainittu kuljetusmaksu, oikeus tehdä luettelo vastaan muistutuksensa.

70 §

Tieosakkaalla tai muulla asianosaisella, joka katsoo, ettei tiekunnan kokouksen päätöstä ole tehty laillisessa järjestyksessä tai ettei se muutoin ole lain mukainen taikka että päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta, on oikeus saattaa asia tielautakunnan ratkaistavaksi. Tieosakkaan tai kokouksessa saapuvilla olleen muun asianosaisen on tehtävä tätä tarkoittava vaatimus tielautakunnalle kolmessakymmenessä päivässä päätöksen tekemisestä.

78 §

Kiinteistö on panttina siihen kohdistuvas-
ta tie- ja kuljetusmaksusta sekä niiden koroista niin kuin maakaaren 20 luvussa säädetään.

68 §

Tiemaksuja ja *käyttömaksuja* koskeva maksuunpanoluettelo on pidettävä asianosaisten nähtävänä neljäntoista päivän aika ennen sitä tiekunnan kokousta, jossa luettelo tulee vahvistettavaksi. Luettelon nähtävänä pitämisestä on ilmoitettava kokouksutussa. Kokouksessa on tieosakkailla ja niillä, joiden maksettavaksi on pantu 23 §:n 5 momentissa tai 26 §:ssä mainittu *käyttömaksu*, oikeus tehdä luettelo vastaan muistutuksensa.

70 §

Tieosakkaalla tai muulla asianosaisella, joka katsoo, ettei tiekunnan kokouksen päätöstä ole tehty laillisessa järjestyksessä tai ettei se muutoin ole lain mukainen taikka että päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta, on oikeus saattaa asia tielautakunnan ratkaistavaksi. Tieosakkaan tai kokouksessa saapuvilla olleen muun asianosaisen on tehtävä tätä tarkoittava *kirjallinen* vaatimus tielautakunnalle kolmessakymmenessä päivässä päätöksen tekemisestä.

78 §

Kiinteistö on panttina *tämän lain mukaisista maksuista* sekä niiden koroista niin kuin maakaaren 20 luvussa säädetään.

82 §

Määräalan erottamisoikeuden haltija saa, mikäli kiinteistöllä, josta määräala on luovutettu, on oikeus tiehen, väliaikaisesti käyttää tietä 1 momentissa tarkoitettua kulkuoikeutta hakematta.

Määräalan *omistaja* saa, jos kiinteistöllä, josta määräala on luovutettu, on oikeus tiehen, väliaikaisesti käyttää tietä 1 momentissa tarkoitettua kulkuoikeutta hakematta.

82 a §

Jos tielautakunnan toimituksessa on kysymys 9 §:n 1 momentissa tai 10 §:n 1 momentissa tarkoitettun oikeuden myöntämisestä ennestään olevaan tiehen, toimituksessa voidaan myöntää väliaikainen kulkuoikeus tällaiseen tiehen, jos se on kulkuyhteyden saamiseksi välttämätöntä eikä siitä aiheudu 9 tai 10 §:ssä tarkoitettua haittaa. Muutoin tässä momentissa tarkoitettua väliaikaisesta kulkuoikeudesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

83 §

Edellä 81, 82 ja 83 §:ssä tarkoitettusta samoin kuin luvattomasti tapahtuneesta tien tai alueen käyttämisestä sekä mahdollisesta vahingosta on suoritettava kohtuullinen korvaus. Jollei korvauksesta ole määrätty oikeutta annettaessa tai siitä ole sovittu eikä rangaistusta vaadita kysymyksen ollessa luvattomasta käytöstä, on korvaus tielautakunnan erikseen vahvistettava. Korvaus on 82 a §:ssä tarkoitettussa tapauksessa kuitenkin aina tietoimituksessa määrättävä.

83 §

Edellä 81, 82 ja 82 a §:ssä tarkoitettusta samoin kuin luvattomasti tapahtuneesta tien tai alueen käyttämisestä sekä mahdollisesta vahingosta on suoritettava kohtuullinen korvaus. Jollei korvauksesta ole määrätty oikeutta annettaessa tai siitä ole sovittu eikä rangaistusta vaadita kysymyksen ollessa luvattomasta käytöstä, on korvaus tielautakunnan erikseen *määrättävä*. Korvaus on 82 a §:ssä tarkoitettussa tapauksessa kuitenkin aina *määrättävä siinä toimituksessa, jossa väliaikainen kulkuoikeus annetaan.*

84 §

Tie tai sen osa voidaan lakkauttaa, jos olosuhteet ovat niin muuttuneet, että tietä tai sen osaa varten tarpeellista aluetta ei 8 §:n 1 momentin säännösten nojalla enää voitaisi saada eikä tie tai sen osa ole kenellekään tieosakkaalle välttämätön, tai jos tie tai sen osa on käynyt tarpeettomaksi. *Oikeus hakea tien tai sen osan lakkauttamista on tiekunnalla tai, jollei tiekuntaa on perustettu, kullakin tieosakkaalla, sekä sen kiinteistön omistajalla, jonka alueella tie tai tien lakkautettava osa on. Lakkauttamisesta päätetään tietoimituksessa noudattamalla soveltuvin osin 5 luvun säännöksiä.*

84 §

Tie tai sen osa voidaan lakkauttaa, jos olosuhteet ovat niin muuttuneet, että tietä tai sen osaa varten tarpeellista aluetta ei 8 §:n 1 momentin säännösten nojalla enää voitaisi saada eikä tie tai sen osa ole kenellekään tieosakkaalle välttämätön tai jos tie tai sen osa on käynyt tarpeettomaksi *taikka jos yleinen tarve vaatii lakkauttamista.*

*Sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa säädetään oikeudesta hakea tien lakkauttamista, saadaan sellainen tie, jonka korvaa toinen tie, lakkauttaa toimitusmiesten aloitteesta muusta syystä vireillä olevan tietoi-
mituksen yhteydessä, jos 1 momentissa säädetty lakkauttamisen edellytykset muu-
toin täyttyvät.*

Oikeus hakea tien tai sen osan lakkauttamista on tiekunnalla tai, jollei tiekuntaa ole perustettu, kullakin tieosakkaalla sekä sen kiinteistön tai muun rekisteriyksikön omistajalla, jonka alueella tie tai sen lakkautettava osa on. Lakkauttamisesta päätetään tietoi-
mituksessa noudattamalla soveltuvin osin 5 luvun säännöksiä. Sellainen tie, jonka korvaa toinen tie, saadaan lakkauttaa toimitusmiesten aloitteesta muusta syystä vireillä olevan tietoi-
mituksen yhteydessä, jos 1 momentissa säädetty lakkauttamisen edelly-
tykset muutoin täyttyvät.

Ennen ylijäämän jakamista on tien lakkauttamisvuodelle maksettu valtion- ja kunnanavustus siltä osin kuin sitä ei ole käytetty tienpitoon palautettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tien lakkauttamista koskeva päätös on saanut lainvoiman.

85 §

Edellä 12 ja 13 §:ssä tarkoitetut oikeudet ja tässä laissa tarkoitettu muu kuin pysyvä käyttöoikeus tien tai muuhun alueeseen voidaan lakkauttaa sekä 14 §:n 1 momentin mukainen etuoikeus voidaan poistaa, jos olosuhteet ovat niin muuttuneet, ettei edellytyksiä oikeuden perustamiseen tai etuoikeuden antamiseen enää olisi olemassa, eikä oikeus tai etuoikeus ole tieosakkaalle välttämätön. Menettelystä ja vahinkojen ja haittojen korvaamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 84 §:n 1—3 momentissa säädetään.

85 §

Edellä 12 ja 13 §:ssä tarkoitetut oikeudet ja tässä laissa tarkoitettu muu kuin pysyvä käyttöoikeus tien tai muuhun alueeseen voidaan lakkauttaa sekä 14 §:n 1 momentin mukainen etuoikeus voidaan poistaa, jos olosuhteet ovat niin muuttuneet, ettei edellytyksiä oikeuden perustamiseen tai etuoikeuden antamiseen enää olisi olemassa, eikä oikeus tai etuoikeus ole tieosakkaalle välttämätön *taikka jos yleinen tarve vaatii lakkauttamista*. Menettelystä vahinkojen ja haittojen korvaamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 84 §:n 1—3 momentissa säädetään.

86 §

Kun tie, sen osa tai 13 §:ssä tarkoitettu oikeus lakkautetaan yleisen tarpeen vuoksi ja tästä aiheutuu kulkuyhteyksien katkeaminen, on uudet kulkuyhteydet järjestettävä antamalla niitä varten tarpeelliset oikeudet.

Korvaukset haitoista, vahingoista ja kustannuksista, jotka aiheutuvat yleisen tarpeen vuoksi tapahtuvasta oikeuksien lakkauttamisesta samoin kuin 1 momentissa tarkoitettua oikeuksien perustamisesta, on määrättävä sen maksettavaksi, joka on lakkauttamista hakenut tai vaatinut. Asian-

osaisten kustannuksista, jotka johtuvat tässä pykälässä tarkoitetuista toimenpiteistä, on lisäksi soveltuvin osin voimassa mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 82 §:ssä säädetään.

88 §

Tiemaksu ja kuljetusmaksu sekä niiden erääntymispäivästä kuusi sadalta suoritettava korko samoin kuin korvaus 89 §:ssä tarkoitetuista, laiminlyödyn työn tekemisestä katselmuksessa vahvistetuista kustannuksista ja katselmuskustannuksista peritään maksuunpanoluettelon otteen tai katselmuspöytäkirjan perusteella siinä järjestyksessä, kuin verojen ja muiden julkisoikeudellisten saatavain ulosotosta on säädetty, kuitenkin niin, että valitus laittoman maksuunpanon perusteella on tehtävä tielautakunnalle.

88 §

Tiemaksu ja *käyttömaksu* sekä niiden erääntymispäivästä *suoritettava kuuden prosentin vuotuinen* korko samoin kuin korvaus 89 §:ssä tarkoitetuista laiminlyödyn työn tekemisestä katselmuksessa vahvistetuista kustannuksista ja katselmuskustannuksista peritään maksuunpanoluettelon otteen tai katselmuspöytäkirjan perusteella siinä järjestyksessä kuin verojen ja muiden julkisoikeudellisten *saatavien* ulosotosta *säädetään*. Valitus laittoman maksuunpanon perusteella on *kuitenkin* tehtävä tielautakunnalle

89 a §

Jolleivät tieosakkaat muodosta tiekuntaa, on 1 momentissa tarkoitettun tien tekemisestä soveltuvin osin voimassa, mitä 71 §:ssä on säädetty.

Jolleivät tieosakkaat muodosta tiekuntaa *eivätkä ole asiasta sopineet, sovelletaan, mitä tässä pykälässä edellä säädetään.*

90 §

Kun maa-*oikeudelta on haettu muutosta tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen*, joka koskee *maksamiseen velvoittamista tai kysymystä siitä*, onko 8, 12 tai 13 §:ssä taikka 17 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu oikeus myönnettävä, ei päätöstä voida panna täytäntöön, ennen kuin se on saanut lainvoiman. Sama on voimassa 69 §:ssä tarkoitettusta sekä tien taikka 12 tai 13 §:ssä mainitun oikeuden lakkauttamista koskevasta päätöksestä. *Mikäli päätökseen, joka muun ohella koskee maksamiseen velvoittamista, on haettu muutosta vain maksamiseen velvoittamisen osalta, ei tämä kuitenkaan estä päätöksen täytäntöönpanoa muilta osin.*

Muutoin voidaan tietoimituksessa tehty tai tielautakunnan antama päätös panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei maa-*oikeus* kiellä päätöksen täytäntöönpanoa. Maa-*oikeus* on tällöin päätösvaltainen myös, kun siinä on vain maa-*oikeustuomari*.

90 §

Kun maa-*oikeudelta on haettu muutosta päätökseen*, joka koskee kysymystä siitä, onko 8, 12 tai 13 §:ssä taikka 17 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu oikeus myönnettävä, ei päätöstä voida panna täytäntöön, ennen kuin se on saanut lainvoiman. Sama on voimassa 69 §:ssä tarkoitettusta sekä tien taikka 12 tai 13 §:ssä mainitun oikeuden lakkauttamista koskevasta päätöksestä.

*Jos päätös koskee maksamiseen velvoittamista tai muita kuin 1 momentissa mainittuja asioita, voidaan tietoimituksessa, tielautakunnan toimituksessa tai tiekunnan kokouksessa tehty päätös panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei maa-*oikeus* tai 70 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa tielautakunta toisin määrää.* Maa-*oikeus* on tällöin päätösvaltainen myös, kun siinä on vain maa-*oikeustuomari*.

Jos maksu muutoksenhaun johdosta poistetaan tai sitä alennetaan, on liikaa makset-

96 §

Jos valtio tai kunta avustaa yksityisen tien kunnossapitoa tai kunta kustannuksellaan vastaa yksityisen tien kunnossapidosta, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää. Säännöllisen liikenteen harjoittamiseen tiellä tarvitaan tällöinkin tiekunnan tai tieosakkaiden suostumus.

96 §

Jos valtio tai kunta avustaa yksityisen tien kunnossapitoa tai kunta kustannuksellaan vastaa yksityisen tien kunnossapidosta, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää. Säännöllisen liikenteen harjoittamiseen tiellä tarvitaan tällöinkin tiekunnan tai tieosakkaiden suostumus. *Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajille, voidaan kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden tienkäyttö kieltää tai sitä rajoittaa.*

98 a §

Tiekunta voi hakea muutosta tiepiirin päätökseen, joka koskee valtionavustuksen tai sen osan takaisinperimistä, siltä alueelliselta hallintotuomioistuimelta, jonka tuomiopiirissä tie tai suurin osa siitä sijaitsee, siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muihin valtionavustusta koskeviin tiepiirin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

101 §

Mikäli oikeus virka-avun saamiseen 1 momentin mukaan ei ole ilmeinen tai kysymys on virka-avun antamisesta muissa sellaisissa tapauksissa, joista ei ole erikseen toisin säädetty, on noudatettava, mitä virka-avun antamisesta on säädetty ulosottolaisissa.

Hovioikeuden 2 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

(2 mom. kumotaan)

(3 mom. kumotaan)

103 a §

Milloin tieyksikköjen jako tulee muutettavaksi sen mukaan kuin 29 §:ssä on säädetty, tiekunta voi päättää määräyksen pyytämisestä maanmittaustoimistolta maanmitta-

103 a §

Jos tieyksikköjen jako tulee muutettavaksi sen mukaan kuin 29 §:ssä säädetään, tiekunta voi päättää asiantuntijalausunnon pyytämisestä. Lausunnon tulee sisältää eh-

usinsinöörille kirjallisen lausunnon antamiseksi ja mahdollisesti tarpeellisen katselmuksen suorittamiseksi asiassa. Tiekunnan toimitsijamiehen tai hoitokunnan on annettava määräyksen saaneelle toimitusinsinöörille lausunnon antamista varten tarvittava selvitys. Lausunnon tulee sisältää ehdotus tieyksikköjen määräämisen perusteiksi ja, mikäli sitä on pyydetty, tieyksiköksi.

Milloin tielautakunnassa on käsiteltävänä 52 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tieyksikköjen vahvistamista koskeva asia, tielautakunta voi saatuaan tiekunnan tai, milloin sen perustamista on samalla pyydetty, hakijoiden sitoumuksen kustannusten suorittamisesta pyytää 1 momentissa tarkoitettun lausunnon antamista ja katselmuksen suorittamista asiassa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä johtuvista kustannuksista sekä niiden suorittamisesta ja perimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tietoitutuksen kustannuksista on säädetty.

dotus tieyksikköjen määräämisen perusteiksi ja tieyksiköksi.

Milloin tielautakunnassa on käsiteltävänä 52 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tieyksikköjen vahvistamista koskeva asia, tielautakunta voi saatuaan tiekunnan tai, milloin sen perustamista on samalla pyydetty, hakijoiden sitoumuksen kustannusten suorittamisesta pyytää 1 momentissa tarkoitettun lausunnon.

109 §

Maanmittauslaitos antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet menettelystä tietoitutuksessa ja tielautakunnan toimituksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta

Tieoikeuksien poistamiseksi kiinteistörekisteristä tulee kuntien viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta tehdä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettut päätökset niiden katujen osalta, joiden käyttöönoton hyväksymisen yhteydessä ei ole tehty päätöstä yksityisteiden lakkaamisesta, ja toimittaa ne kiinteistörekisterin pitäjälle tarpeellisten merkintöjen tekemiseksi kiinteistörekisteriin taikka kunnan on pantava vireille 38 c §:ssä tarkoitettu tietoitutus.

Jos oikeus tiehen on saatu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan 24 §:n mukaiseen tien tekemiskustannusten korvaamiseen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tätä lakia on sovellettava myös niihin ennen tämän lain voimaantuloa aloitetuissa

tietoimituksissa ja tielautakunnan toimituksissa ratkaistaviin kysymyksiin, jotka otetaan tämän lain voimaantulon jälkeen käsiteltäviksi.
